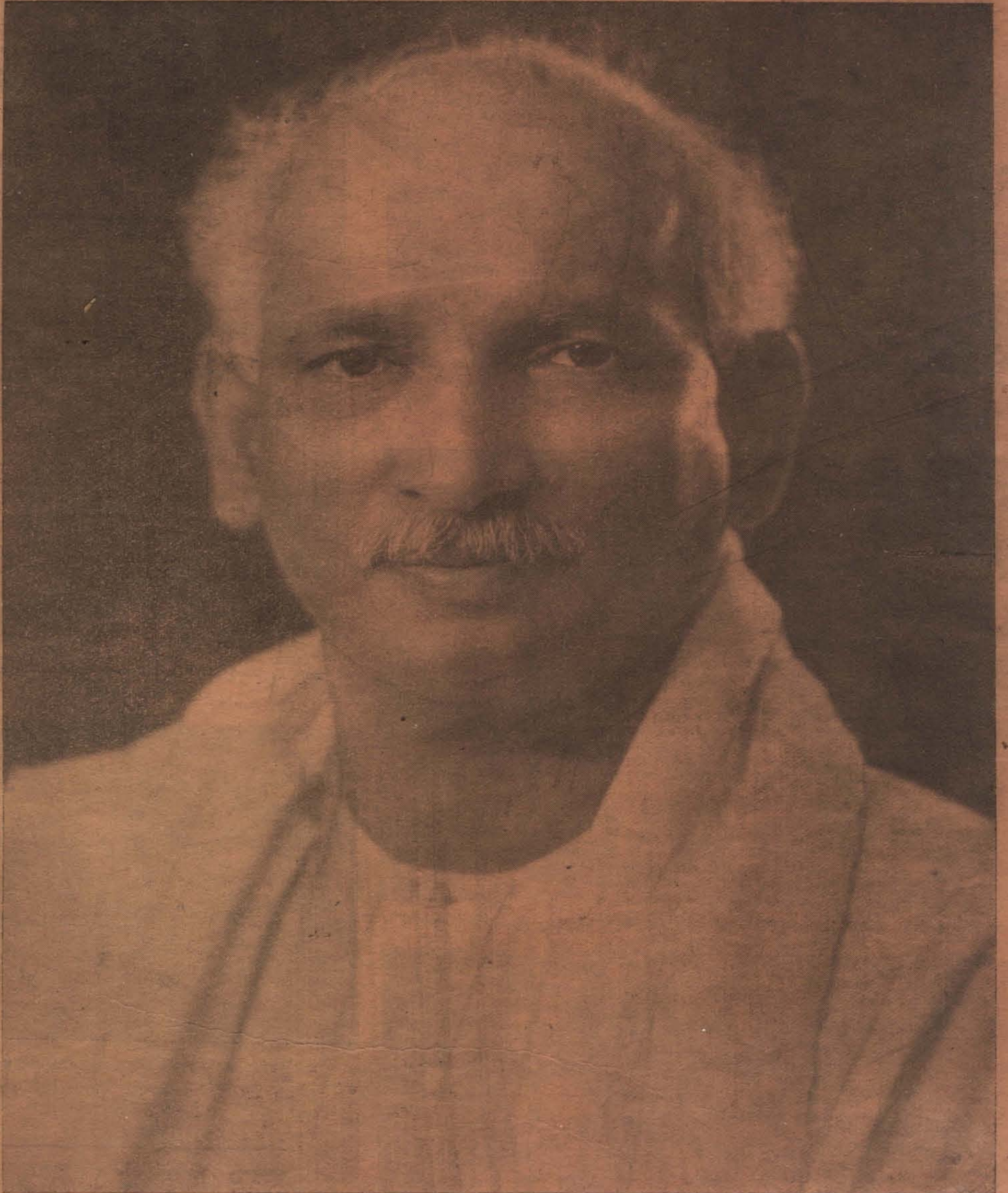

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

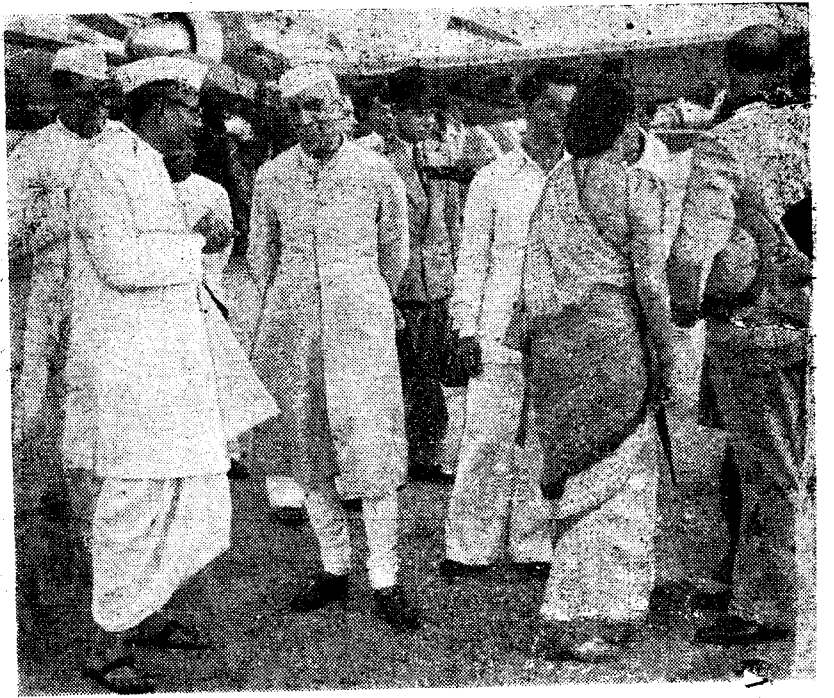

జయపూరు కాంగ్రెస్ అధ్యక్షులు
డా॥ పట్టాభిసేతారామయ్యగారు

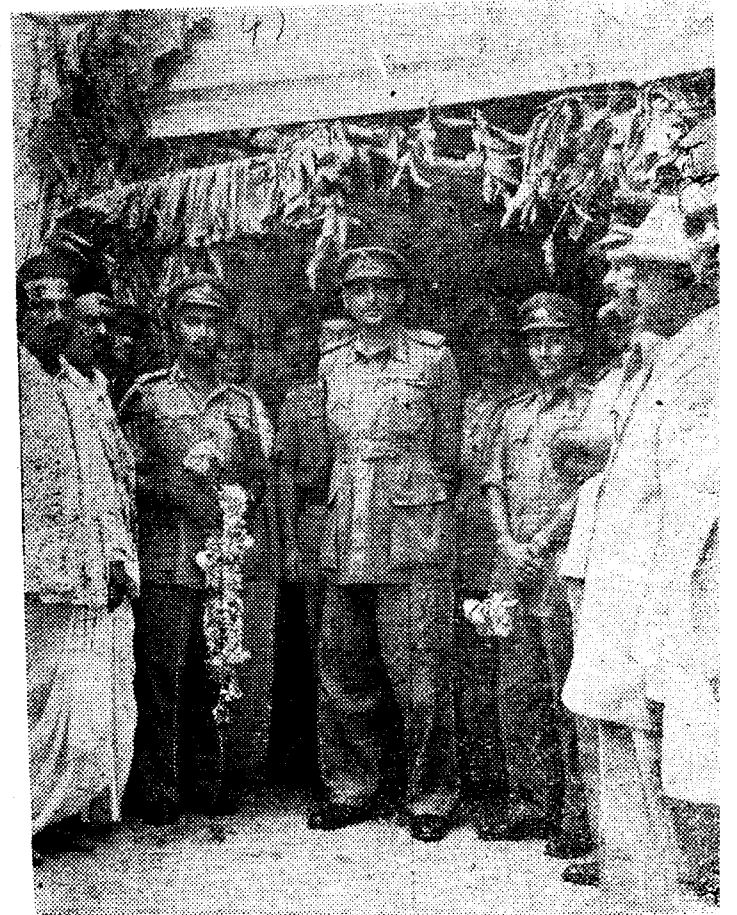

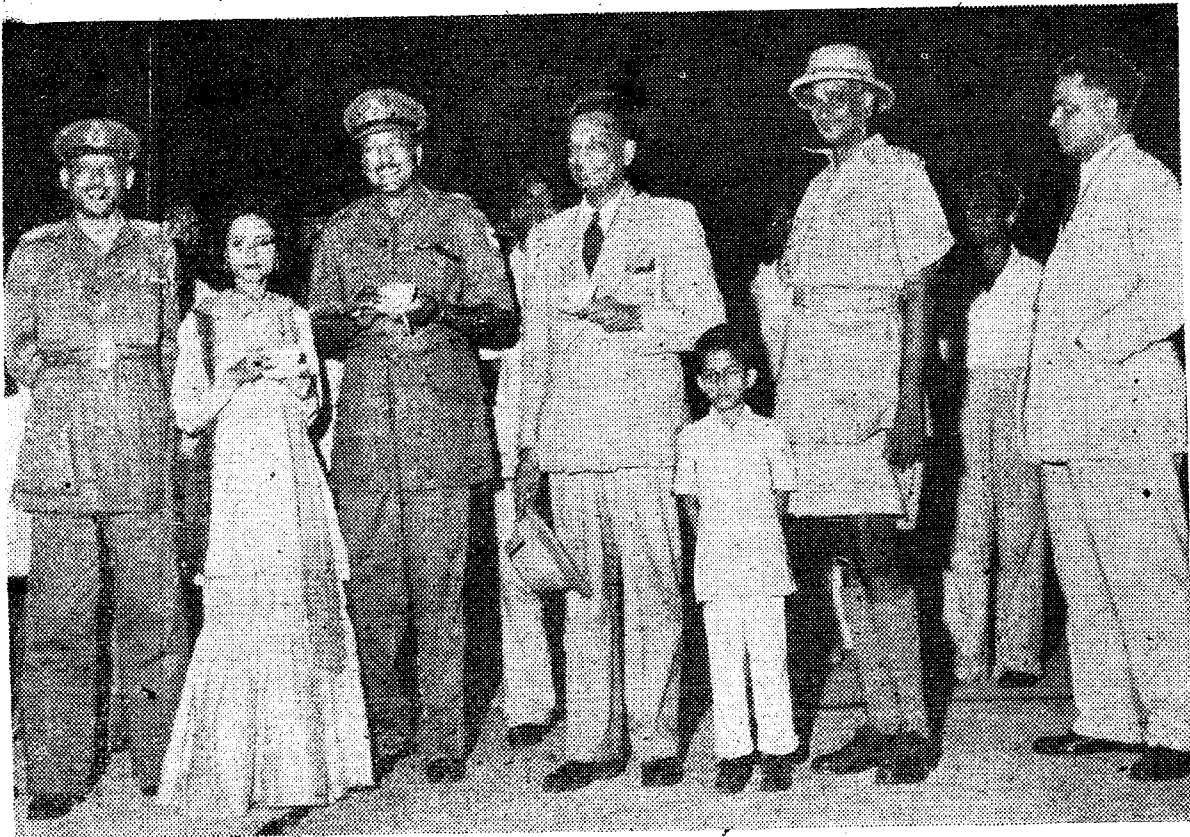
కాశీగంగలోని భారతీయ పాకిస్థానీ నికల తరిమివేయటేగాక, వివచనానుకూలమైన తైలము ప్రతి
స్థాపించుట కల్పింపగా, రాష్ట్ర రంగములో కలరా ప్రబలంగా ఉన్నది. రంగమునకు
మీపంగా విద్యుదు చెయబడిన నికచిత్తాయం

బొంబాయి విమానాశ్రయంద ప్రధాని డి. జి. ఖేర్ ప్రభుత్వం
పండిట్ సెహ్రూకు విద్యోగానుమార్చారు

మద్రాస్ ప్రాంత సేనాని మేజర్ జనరల్ ఎ. ఎ. రుద్రగాయ ఆర్మీ
సెర్టిఫైడ్ అనిన ఫోటో

మైదరా బాన్ విలియం గవర్నర్ మేజర్ జనరల్ చాదరి బుగ్గవరము మద్రాసుకు వచ్చినప్పుడు తీసిచిత్రిము.

పాకిస్తాన్ పక్షమున అధినివేళ మంత్రులసభలో పాల్గొనుచున్న లియోక
తారీ జఫరుల్లా, హైకమివనరు రహింతుల్లా గార్లు. కుడివైపున వెనుక బ్రిటిష్
మంత్రి హుస్సేన్ డాల్ నుగా చూస్తారు

వార్తాచిత్రాలు

← ఆదోనిలో స్థానిక సంస్థల మంత్రి శ్రీ చంద్రమూలిగారు కో-ఆపరేటివ్
వారి పాల సహకార సంఘమును ప్రారంభోత్సవము చేసిన చాయాచిత్రము.
శ్రీ బేహారు సుబ్రహ్మణ్యంగారు మద్రాసు సహకారసంఘరిజిప్టారి, శ్రీ
చంద్రమూలిగారు వరుసగా నున్నారు

సంవత్సర చందా రు. 12-0-0
విడిపత్రిక అణాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

సంపుటము 41

సంచిక 8

ఒరు లేయవి యొనరించిన నరవర ! యస్మియము తన మనంబున కగు దా
నొరులకు నవి సేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁగా. (మహాభారతము)

Founder : K. NAGESWARA RAO

సర్వదాఁ నమత్తుర ఆశ్వయుజ బహుళ దశమి బుధవారము

“బృందావనము : శ్రీ కృష్ణ జన్మస్థానము”

ఆంధ్రవత్రిక

1948-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 27-వ తేది బుధవారము

పట్టాభి గారి విజయము

1948 సం॥ అక్టోబరు, 24 ఆంధ్రులకు చిరస్మరణీయమైన సుది నడుము. ఆనాడు ఆంధ్రనాయకుడు డా॥ పట్టాభి నీతారామయ్యగారు, యావద్భారత రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులచే, కాంగ్రెసు మహాసభకు అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొనబడెను. ఈ విషయముగ ఆంధ్రుల చిరకాలవాంఛ తీరినది. ఎపుడో అర్ధశతాబ్దము క్రింద ఆనందాచార్యులు గారు, ఈపదవి నలంకరించిరి. నాడు తమ రాష్ట్రీయునికి ఈ గౌరవము దక్కినదని ఆంధ్రులు సంతసించినా, వంతసించకపోయినా నేడు మాత్రము తమ నాయకునికి ఈ గౌరవము దక్కినందుకు, సంతోషముతో ఉప్పొంగుచున్నారనుటకు సందేహము లేదు. ఆంధ్రనాయకుడు ఎన్నిక అయినందుకు, సంతసముతప్ప పట్టాభిగారి విజయము, ఇన్నాళ్లు ఉదాసీనతతో చూడబడిన ఆంధ్రులకు, ఊరడింపుగ వచ్చినదిగ పరిగణించ కూడదు. సర్వ విధముల కాంగ్రెసు గద్దెను అధిష్టించుటకు అర్హతగల భారతనాయకుడు ఎన్నుకొనబడినట్లే భావించ వలెను. ఆయన ఎన్నిక ఆ అంశమునే నిరూపించుచున్నది. ఆయన విజయము ఆంధ్రత్వమునకు విజయమనుట ఆయన అభ్యర్థిత్యమును బలపరచిన ఆంధ్రేతరు లందరియెడ గౌరవము చూపినట్లు కాదు. పట్టాభి నీతారామయ్య గారికి కాంగ్రెసుతో గల సంబంధము ఈనాటిది కాదు. విద్యార్థిదశయందే అనగా 1898 సం॥ లో కాంగ్రెసు వలంటీరుగా చేరెను. ఆ వలంటీరు నేడు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడయ్యెను. ఆయన అపుడు ఇది సంభవమని ఊహించెనో, లేదో తెలియదు. గాంధీజీ నాయకత్వము వచ్చినప్పటినుండి, ఆయన అనుయాయులలో చెక్కుచెదురనివారుగ ప్రసిద్ధిచెందెను. కాబట్టి పట్టాభిగారి విజయము, కాంగ్రెసు ఆశయములకు, గాంధీజీ ఆశయములకు విజయమని చెప్పవలసియున్నది.

ఈసంవత్సరము కాంగ్రెసుఅధ్యక్షుని ఎన్నికకు ప్రత్యేక విశిష్టత యున్నది. భారత దేశము స్వతంత్రమైనప్పటి, బాలిజనకుడు గాంధీజీ మరణించినప్పటి, కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని ఎన్నిక జరుగుట ఇదే మొదటిసారి. అంతేకాక ఈసంవత్సరములోని కాంగ్రెసు సంఘములు ఎన్నికలందు పాల్గొనుటకూడ ఇదే మొదటిసారి. కాబట్టి సమైక్యమైన యావద్భారతము కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని ఎన్నుకొనుటకూడ ఇదే మొదటిసారి. సంస్థాన ప్రజామండలి అధ్యక్షుడు పట్టాభి నీతారామయ్యగారు ఎన్నుకొనబడుట ఉచితముగ నున్నది. హైదరాబాదు లొంగిన దను వార్తవినిననాటి సాయంత్రం కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడవనికి నిలబడవలె నను వాంఛ కలిగినదనీ, ఇక దృష్టి విస్తృతరంగమునకు తిరిగిన దనీ ఆయన ఈ నెల ఆరంభమున తెలిపెను. ఇప్పుడది ఫలించినది. కాంగ్రెసు సభ్యులు తమ హర్షమును తెలిపిరి. స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించిన తరువాత దృష్టి ఎక్కువగా ప్రభుత్వముపై ప్రసరింపబడినప్పటికీ కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని పదవి ఇప్పటికీ అసాధారణమైనది. కాంగ్రెసు మంత్రివర్గమున, కేంద్రప్రభుత్వము ప్రజామోదమును, కాంగ్రెసు సంస్థానాధికార పొందుచున్నది. కాంగ్రెసు ఓక్కటే దేశమును సక్రమమార్గమున నడపి, దేశములోని, వివిధ ఆరాచక శక్తులను ఎదుర్కొన గలిగినది. అందువల్ల కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడవని ఆక్రమించిన వ్యక్తి అసాధారణ విచక్షణా ప్రతిభను కలిగియుండుటే గాక, అటు ప్రజావాంఛను, ఇటు ప్రభుత్వము సాధించగలదానిని సమన్వయపరచగలిగి యుండవలెను. ఆ శక్తిలేని లోటు కృపూనీగారి మూలమున వెల్లడి అయినది. అందువల్లనే 6 వ తేదీన తానిచ్చిన ప్రకటనలో పట్టాభిగారిట్లు చెప్పిరి: “ఒక వంక ప్రజలు; తమ సహజధోరణిలో కోరు అసాధ్యమైన ఆదర్శసహితమైన కోరికలనూ, మరొకవంక మంత్రులు సాధించు పరిమితమైన, యథార్థమైన

రాష్ట్రపతిగా పట్టాభి విజయం

డాక్టర్ భోగరాజు పట్టాభి నీతారామయ్యగారు జయపూర్ కాంగ్రెసు మహాసభకు అధ్యక్షుడుగా ఎన్నికైనారు. పట్టాభిగారికి 1197 వోట్లు వారి ప్రత్యర్థి పురుషోత్తమదాస్ టాండన్ గారికి 1058 వోట్లు వచ్చినవి. గౌహతి కాంగ్రెసు అసంతరము తిరిగి పాతిక సంవత్సరములకు కాంగ్రెసు రథసారథ్యము దాక్షిణాత్యునకు లభించినది. 1891 లో నాగపూర్ కాంగ్రెసుకు సనస్పాకం అసంతాచార్యులుగారు (చిత్తూరుజిల్లావారు) అధ్యక్షుడైనతరువాత రాష్ట్రపతిగా ఆంధ్రుడు ఎన్నికగుట ఇదే ప్రథమము.

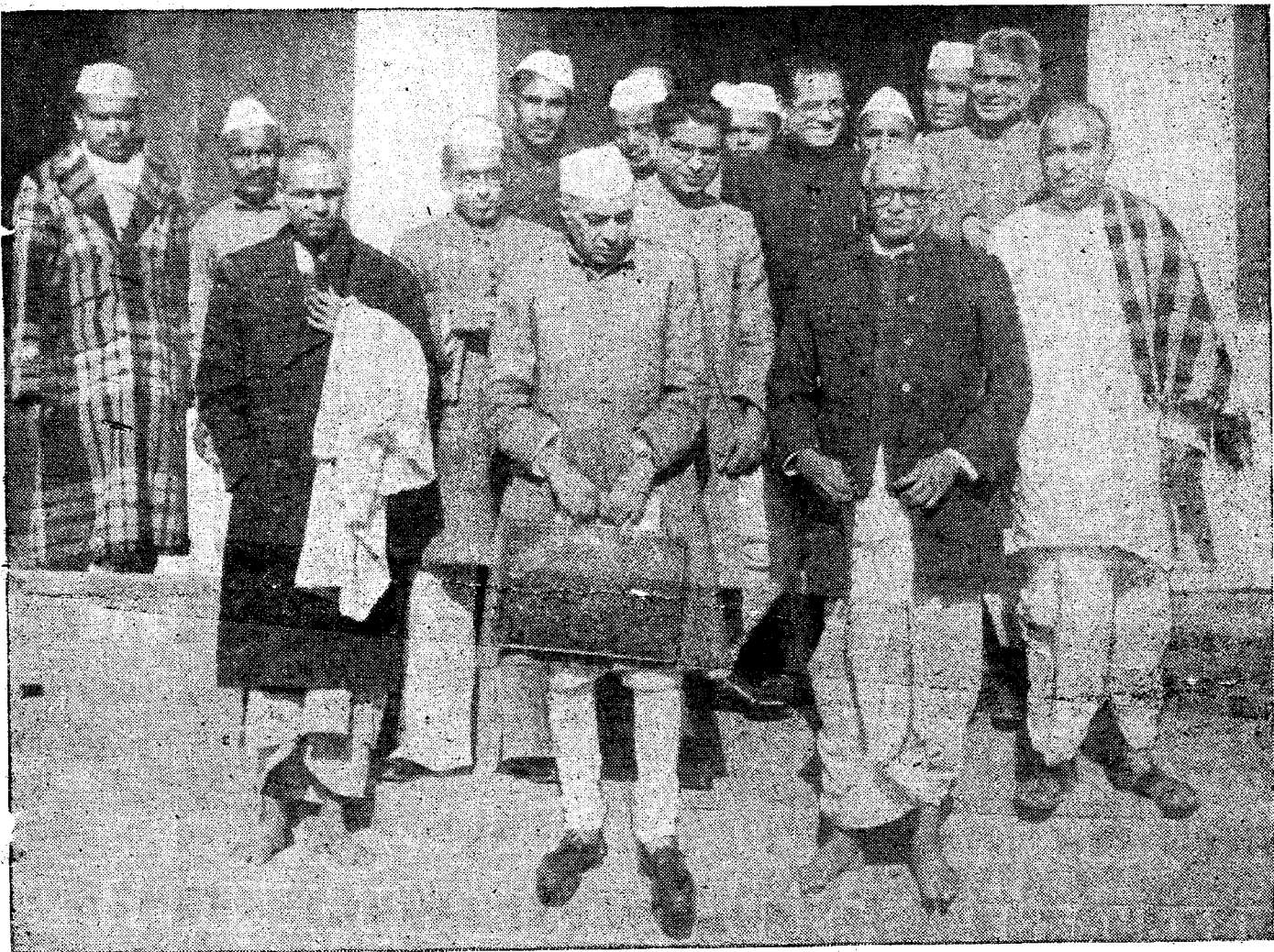
రాష్ట్రపతి ఎన్నిక ఓట్ల వివరాలు

వివిధరాష్ట్రములందు డాక్టరు పట్టాభి, పురుషోత్తమదాస్ టాండన్ గార్లకు వచ్చిన ఓట్ల వివరాలు ఈ క్రింది విధముగా ఉన్నవి.

రాష్ట్రం	పట్టాభి టాండన్	రద్దు	రాష్ట్రం	పట్టాభి టాండన్	రద్దు
తమిళనాడు	181 14	1	కర్ణాటక	28 25	0
నాగపూర్	20 12	0	కేరళ	70 29	0
ఉత్కల్	9 68	1	మహారాష్ట్ర	28 48	0
ఆంధ్ర	126 86	4	మహారాష్ట్ర	78 5	0
అస్సాం	28 14	0	పంజాబు	68 20	1
బెంగాల్	72 181	0	సం. రాష్ట్ర	129 322	0
బీహార్	5 22	0	రాజపుటానా	70 41	5
బీహార్	182 68	8	సింధు (బొంబే)	1 5	0
బొంబే	5 84	0	మధ్యభారత్	52 15	0
ఢిల్లీ	10 6	0	హిమాచల్ ప్రదేశ్	6 0	0
గుజరాత్	16 98	0	పంజాబుసంస్థానాలు	27 1	0
అజ్మీరు	6 4	0	వింధ్యప్రదేశ్		
మొత్తం			1197	1058	

కార్యములను సమన్వయించుట అందువల్ల “గాంధీ తత్వము, మత కాంగ్రెసుయొక్క ప్రథమధర్మమని భేదములేని చిహ్నములు గల ఘన నేను ఎల్లప్పుడు నూ భావించు జాతీయ జండాను పట్టుకొని అది చున్నాను.” ఆచంద్రశౌర్యము ఉన్నత పథము పై నెచ్చినట్లు పట్టాభిగారి విజయము గాంధీజీ సిద్ధాంతములకు విజయము. పట్టాభిగారుకూడ అదే విశ్వాసమును ప్రకటించిరి. ఆయన చెప్పినట్లు ఇది ఆతి కీర్త్యమైన సమయము. అందువల్ల “గాంధీ తత్వము, మత భేదములేని చిహ్నములు గల ఘన జాతీయ జండాను పట్టుకొని అది ఆచంద్రశౌర్యము ఉన్నత పథము లలో ఎగురునట్లు చూచుట అందరి విధ్యుక్తధర్మం.” ఆ ధర్మనిర్వహణ ఆయన సారథ్యముక్రింద సులభ సాధ్యము కాగలదని నమ్ముచున్నాము.

అఖిలభారత సంస్థాన ప్రజామహాసభకు అధ్యక్షతవహించిన సమయంలో నెహ్రూ, రామానందతీర్థ, తదితర ప్రతినిధులతో పట్టాభిగారు

రాష్ట్రపతి పట్టాభి

శ్రీ బుద్ధిరాజు రాజభూషణరావు

మద్రాసులో అఖిలభారత కాంగ్రెస్ సమావేశం జరుగుతుంది న్యాయవాదులలో అత్యంత ప్రజావంతుడని విఖ్యాతిగడించిన శ్రీమాన్ ఎన్ శ్రీనివాసఅయ్యంగారు ఒక ముఖ్యమైన తీర్మానమును ప్రతిపాదిస్తున్నాడు. ఇంతలో, అంతవరకు తన కేమీ పట్టనట్లు ఒక ఘోషగా ఒక స్తంభాన్ని ఆసుకొని ఒదిగిపోతున్నాడన్న ఒకానొక బక్కపలుచని వ్యక్తి రెండు వాక్యాలలో తీర్మాన మూలభ్యంతకమైన చిన్న విమర్శ చేశాడు. వెంటనే శ్రీనివాసఅయ్యంగారు, “పట్టాభి విజ్ఞానాధిక్యతకు నా జోహారులు తీర్మానాన్ని సరిదిద్దడానికి నేను ఆయన సహాయమిస్తున్నాను” అన్నాడు. ఆయన ఈ మాట అంటూఉండగానే, డాక్టర్ పట్టాభి ప్రత్యుత్తరం చెప్పడంకూడా జరిగిపోయింది. “నేనా తీర్మానాన్ని సవరించగలను. కాని ఆనాటి చివర మేమిటంటే, నేనా తీర్మానానికి పూర్తిగా వ్యతిరేకుణ్ణి.” ఈ సమాధానంతో సభలో రేగిన మదీర్మమైన పెద్దనవ్వుతోబాటు అలజడి బయటా దేరి తీర్మానమును పూర్తిగా మార్చుచేసిన తరువాతగాని సద్దమంగలేదు. తన ప్రతిపక్షుల నెడు రొక్కడంలో డాక్టర్ పట్టాభి సద్యస్ఫూర్తి, లక్ష్యబుద్ధి, అంతటి పటిష్ఠమైనవి.

పట్టాభి తన రాజకీయజీవిత ప్రారంభదశలోనే, మహాత్ముడింకా కాంగ్రెసులో ప్రతీకించి భారతరాజకీయాలకు సారధ్యంవహించక పూర్వమే నాటి అగ్రకాంగ్రెసు నాయకులనేక మందితో అనేక మల్లయుద్ధాలు చేసి మహాభూకారి అని ప్రఖ్యాతి గడించాడు. కాంగ్రెసుకు తాము చేసిన సేవల ఫలితంగా రాష్ట్రపతి పదవిలో సమ్మానితులైన నేటి కాంగ్రెసు అగ్రనాయకులందరికంటే సుదీర్ఘకాలం కాంగ్రెసు సేవ చేసినవాడు డాక్టర్ పట్టాభి. ఆయన కాంగ్రెసుకు చరిత్రకారుడు మాత్రమే కాదు. కాంగ్రెస్ నిర్మాతలలోనే ఆయన ఒకడు. గాంధీయుగానికి పూర్వము, గాంధీయుగానంతరము కూడా ఆయన కాంగ్రెసు అగ్రనాయకులలో ఒకడుగా నిరంతర దేశసేవ చేశాడు. ఆ కారణంగా అనేక విధములైన స్లత్యముల యొక్కయు, సాధనా సిద్ధులయొక్కయు

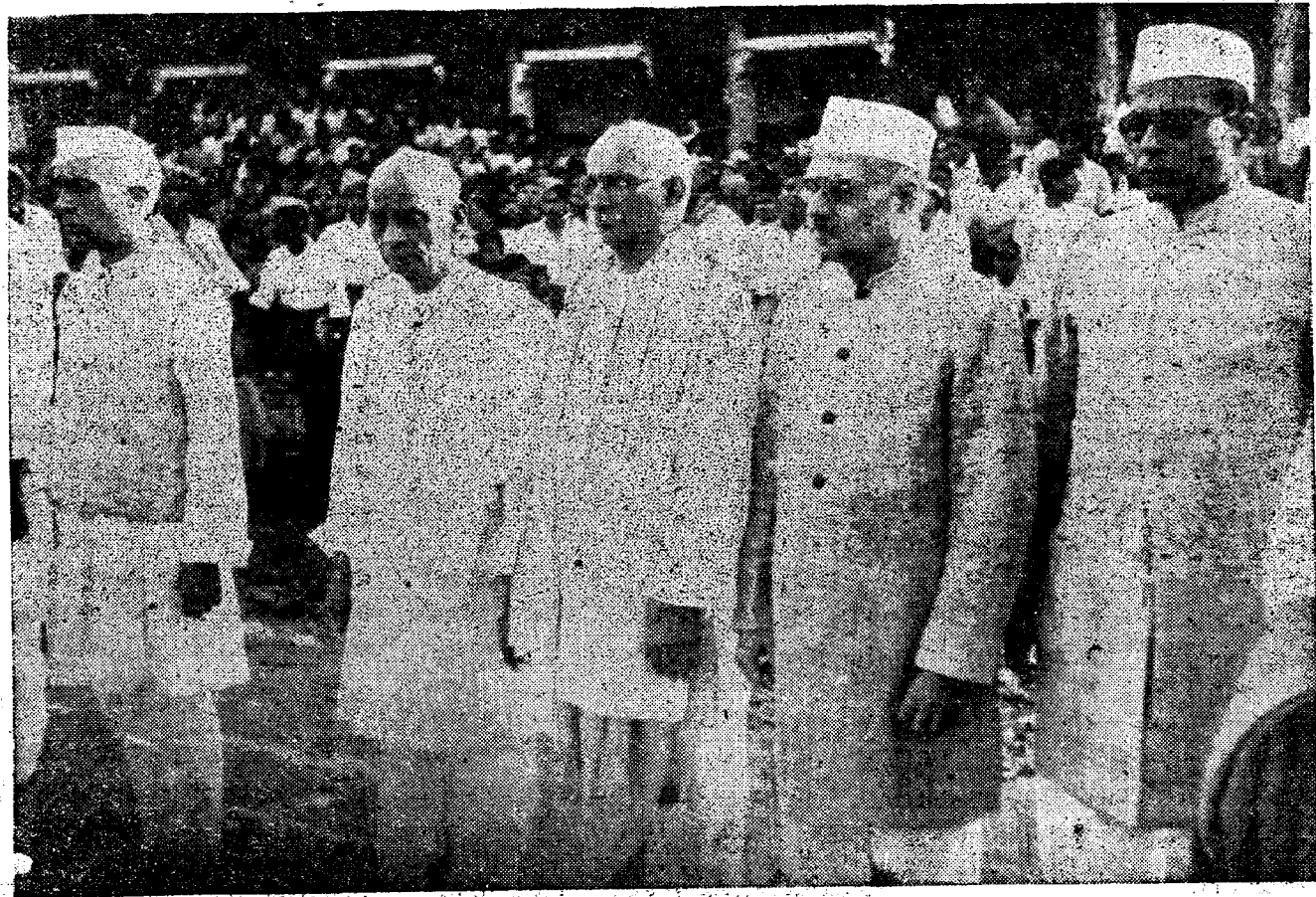
సమ్మేళనం ఆయనలో మనకు కనిపిస్తుంది. అందువల్లనే మితవాద నాయకులలో గోచరించే విజ్ఞాన తృప్తి, సంఖ్యలతో సహా విషయములను సమగ్రంగా ధారణపట్టగల ప్రజ్ఞ; వామపక్షం వారిలో కనిపించే తీవ్రపురోగమన కాంక్ష, పరదేశీయుల యెడ తీరని అసహన భావము; ప్రాచ్య విజ్ఞానంలో కనిపించే నిశితమైన అంతర్దృష్టి, విషయవివరణాసామర్థ్యము, గాంధీయులలో కనిపించే నిరాడంబరత, ఉదాత్తభావన; వీరవ్యరిలో లేకుండా తనకు మాత్రమే గల కొన్ని విశిష్టగుణాలతోను, శక్తులతోనుపాటు డాక్టర్ పట్టాభిలో మనకు గోచరిస్తాయి.

కాంగ్రెసులో ఒకప్పుడు ప్రాబల్యం కలిగిన పక్షాలు క్రమంగా బలహీనములయి, కాంగ్రెసులోని నూతన శక్తులతోపాటు పురోగమించలేక ఆ సంస్థ విడిచిపోయినప్పటికీ పట్టాభి మాత్రం దృఢంగా నిలబడి, కాంగ్రెసుతోపాటు ఎదుగుతూ, పురోగమిస్తూ తరచుగా తానే ముందంజ కూడా వేస్తూ వస్తున్నాడు. మహాత్ముడు సహాయ నిరాకరణోద్యమం ప్రారంభించిన సమయంలో దేశమంతట అనేక జాతీయ విద్యాసంస్థలు వెలిశాయి. కాని అంతకుపూర్వమే పట్టాభి జాతీయ విద్యాప్రాధాన్యం గ్రహించి మచిలీపట్టణంలో జాతీయ కళాశాలనుపాఠించాడు.

సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే తమ పరమ లక్ష్యమని కాంగ్రెసు, మహాత్ముడు అంగీకరించి, ఆ విధంగా తీర్మానించడానికి ఎంతోకాలం పూర్వమే పట్టాభి ‘ఇండిపెండెన్స్ లీసు’కు ఆధ్వర్యంవహించి నడిపాడు బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రజల పోరాటానికి భారత సంస్థాన ప్రజల ఉద్యమాలకు గల అవినాభావ సంబంధమును ఇతర కాంగ్రెస్ మహానాయకులకంటే ముందుగా తాను గ్రహించి, ఆ సంస్థానాలలోని ఉద్యమాన్ని టీసీ సమన్వయపరచి ఒక్కదారికి తీసుకొనిరావడం అనే అత్యంత ప్రధాన కార్యక్రమానికి తానే నడుముకట్టి ఆవిరళక్యమీ సాగించాడు.

పట్టాభి వ్యవస్థాని ప్రత్యేకత ఆయన సర్వసమగ్రత ఆయన ఏ విషయమునైనా అతిశీఘ్రంగా గ్రహిస్తాడు. అతి కష్టమొదగాని మరీచి పోలేడు. అతి శీఘ్రకాలంలో వివిధభాషలలో ఆయన సంపాదించిన పాండిత్యము, ఆయా భాషలలో ఉపన్యసించడంలో ఆయన వాగాటి అత్యశ్రేష్ఠ కరమైనవి. సభలలో నిగ్రహమైన ఆంగ్లభాషలో ఉపన్యసించడం మహాప్రతిభల స్ఫూర్తిగా వరిగణించబడే ఆయన చిన్నతనపు రోజులలోనే ఆయన స్వచ్ఛమైన ఆంగ్లభాషలో ధారావాహికంగా ఉపన్యసించేవాడు. సాధారణంగా పుస్తకం చూచిఅయినా అంత వేగంగా చదవడం కూడా సాధ్యంకాదు అయినప్పటికీ ఆయన ప్రేక్షకులాయన ఉపన్యాసంలోని ప్రత్యక్షమమును సుస్పష్టంగా గ్రహింపగలరు ఆమైన ప్రాంతీయభాషలు ఆంగ్లభాషాస్థానమును ఆక్రమించుకొనడ మారంభించగానే పట్టాభి తెలుగు భాషలోకూడా ఉచ్చస్థాయికి చేరిన వక్తగా తయారయ్యాడు అనతికాలంలోనే అఖిలభారత సమావేశాలలోకూడా ఇంగ్లీషుకు బదులు హిందీ భాషలో ఉపన్యసించడ మారంభించాడు. హిందీ మాతృభాషఅయినవారికికూడా అనూయాజనకమైన చక్కని హిందీభాషలో ఆయన మాట్లాడగలడు. సంస్కృతభాషలో ఆయన ఎంత సౌలభ్యంతో ఉపన్యసించగలిగినదీ చాలామంది ఎరుగరు. ఆయన ఎం. బి. సి. యం. పర్వీక్షలో ఉత్తీర్ణుడయ్యాడనీ, ఒకప్పుడు విశేషమైన ప్రాజ్ఞీసుగల గొప్ప డాక్టరు అనీ, నిర్విరామంగా ప్రజాసేవ చేసే నిమిత్తం ఆయన ఆ ప్రాజ్ఞీసు పూర్తిగా వదిలివేసే కాలానికి ఆయనకు చాలా పెద్ద ఆదాయం వస్తూండేదనీ బహుశః చాలామంది ఎరుగరు. ఎరిగినా బహుశః మరచిపోయి ఉంటారు. ఆయన ఈ ప్రాజ్ఞీసును వదిలివేసింది గాంధీజీ సహాయనిరాకరణోద్యమం ప్రారంభించి, కోర్టులను, కాలేజీలను, కౌన్సిళ్ళను వదిలివేసి చొచ్చురించి నప్పుడు కాదు అనీ,

(2) వ వేజీ చూడుడు)

పట్టాభి, నెహ్రూ, పటేలు ప్రభృతులు జాతీయ పతాకారోహణలో పాల్గొంటున్న దృశ్యం

పరమానందాయ

మూలం 'గుడ్ సోల్డ్ స్క్విక్'

రచన :

జి. రోస్టాన్ హాసన్

'పోలీసు స్టేషనులో పరమాయి'

అనుకరణ :

'ఆప్టవాన్'

కారాజిత్ హత్యతో, పోలీసు స్టేషనులన్నీ, "అనమానాస్సుడు" లన్న పేరిటి "జాతర మేకపిలలతో" నిండిపోయాయి. ఒక్కొక్క దినే తెచ్చి పోలీసులు, ఇన్స్పెక్టరుమందు పెట్టేటప్పటికి, ఆ ముసలిపోలీసు ఇన్స్పెక్టరు బాట్లపై నూ, ఇకిలిస్తూ "ఈ ఫెర్రి నాండ్ వ్యవహారము నీ ప్రాణాని కొచ్చిందిలే, పద! పద!" అంటూ ఒక్కొక్కడినీ లోపలికి పంపి చూస్తాడు.

పరమాయిని జైలు కొట్టా పెట్టేటప్పటికి అప్పటికప్పుడే ఆ కొట్టా ఆరుగురు ఉన్నారు. అది నేల గదికొట్టు. కొట్టులో ఒకవైపు ఉన్న బల్బులూ విడుగురు కూర్చుని ఉన్నారు. ఆరోవాడు కొంత మధ్య వయస్సుడు. వీళ్ళతో వాకు సంబంధం లేదన్నట్టుగా, ఒకమూల చాప మీద కూర్చుని ఉన్నాడు.

పరమాయి ఒక్కొక్కొక్కటి మీ రెండుకు జైలు కొచ్చారంటే, మీ రెండు కొచ్చారని అడగటం మొదలుపెట్టాడు.

"తేబిలుదగ్గర ఉన్న విడుగురూ ఒకమాదిరి జవాబే చెప్పకొచ్చారు "ఆ కారాజిత్ వ్యవహారమే." ఈ ఫెర్రి నాండ్ విషయంలోనే" "అదిగో, ఆ అర్పిద్యూక్ హత్యకోసమేలే", "ఫెర్రి నాండ్ వ్యవహారం" "కారాజిత్ లో అర్పిద్యూకును చంపారటగా అందుకని".

వీళ్ళ దగ్గర కాకుండా విడిగా కూర్చున్న ఆరో వాడినికూడా "ను విక్రమిడ కెందుకు వచ్చావు" అని పరమాయి అడిగాడు. తప్పవాళ్ళతో కలకటం లేదంటే, తనమీదకూడా ఏమన్నా, అవకతవక వీవపు అమమానాలు యెవళ్ళన్నా పడతా లేమా నన్న భయంచేతనేనీ, తను తైదిగా అయింది కేవలం వట్టి బంధిపోటు దొంగతనం చేస్తూ ఒక్కొక్కరిని తన్ని నందుకు మాత్రమేననీ, వివరించి, తన నిర్దోషిత్వం పరమాయిముందర వెలడించుకొన్నాడు.

"తేబిలుదగ్గర కూర్చున్న వాళ్ళలో ఒక్కడు తప్ప తక్కినవాళ్ళంతా, కాఫీహోటల్లోనూ, బ్రాండ్ సాఫులలోనూ, మొదలైన పబ్లిక్ ఫ్లూలో ఉండగా ఆ రెండు చేయబడ్డవాళ్ళే. ఆ మిగిలిన ఒక్కణ్ణి మాత్రమే ఇంటిదగ్గరే ఆరెట్టుచేశారు. అతను బొద్దుగా లావుగా ఉన్నాడు కళ్ళజోడులోనుంచి, విడుపు వీళ్ళతో జ్యోతుల్లాగా ఎల్లబడ్డ, కళ్ళు కనబడు తున్నాయి. కారాజిత్ లో ఈ ఘోరహత్య జరిగేందుకు రెండురోజులకు పూర్వం అత నాడు పెర్స్ విద్యార్థుల కిద్దరికి హోటలులో విందు చేశాడు. ఆ విందులో ఆరగించిన మధ్యపు మత్తుతో తూలుతూఉండగా, డి. బెక్టీవ్ ఇన్స్పెక్టరు డ్రైన్, తన అపరాధ పరిశోధక కాల్యాన్నంతనూ వినియోగించి, అతణ్ణి కారాజిత్ హత్యకు మడిపెట్టి, విందుచేసిన మాట మత్తుమని సంతకంపెట్టించుకొని, ఆరెట్టు చేశాడు.

ఇంత ఇంత మహాపరాధాలన్నీ విన్నాక పరమాయి, వాళ్ళ ఘోరపరిశోధన వాళ్ళకు విపులీకరించి చెప్పటం ఆ తర్వాత సరమని క్షాపించాడు.

"అబ్బాయిలూ, మన మంతా బలే గడ్డుపరి పిత్తులోనే పడిపోయాము. మీరంతామాస్తే, ఏమీ చెయ్యనట్టూ, ఏమీ ఆపద లేనట్టూ, తేలి కగా భావిస్తున్నట్టుకనబడుతుంది. కాని శుభపార పాటు పడుతున్నాడు. అసలూ-మనయిష్ట మొచ్చి వట్టు మనం వాగటం మొదలుపెట్టినప్పడు మనసు తగ్గించటానికి కాకపోతే, పోలీసు లెందుకున్నా తనుకొన్నారే? ఉత్త మేతదండుగకా? ఓమూల అర్పిద్యూక్ లను తుపాకుల్లో కాల్చేసి చంపు తూన్న ఓభక్త్యుతోజు లొచ్చి పడుతుంటే

ఇష్టం వచ్చినట్లుగా మనం వాగుతూ కూర్చుంటే ఊర్కుంటూరా? ముక్కుకు తా జేసి లాక్కొచ్చారంటే ఆశ్చర్యమేమంది?

"ఇదంతా కూడా ఎందుకు చేస్తున్నారో తెలుసా? ఫెర్రి నాండ్ పేరు, అంత్యక్రియలు జరిగేదాకా నైనా ప్రజలకోళ్ళలో పెద్దగా ఆడుతూ నిలిచేందుకే చేస్తున్నారు. మన నెంత మందిని చేరిస్తే, అంతగా ఆ పేరు అంతపెద్దఅక్ష రాల్లో అందరికీ తలలో నాలికగా ఆడుతూం టుంది. మంచి చేరినకొద్దీ మనకుకూడా హాయే!, సందడిగా పెళ్ళివారిలాగా నల్లరంచేరి కులా సాగా ఉండవచ్చు."

అని వాళ్ళకు నీతి బోధించి, పరమాయి చాప మీద ఒళ్ళు వాల్చి, ఒళ్ళు సాచుకొంటూ గుట్టు కొట్టి నిద్రపోయాడు.

కానీపటికి పోలీసులు, మరి ఇంకో ఇద్దరిని కూడా కొట్టాకి తోసి, మళ్ళీ తాళంవేశారు.

వాళ్ళలో ఒకడు బోస్నియా దేశీయుడు పళ్ళు పటపట కొరుకుకుంటూ, కొట్టా ఆమూల నుంచి ఈమూలకూ, ఈమూలనుంచి ఆమూలకూ బోనులో అడివిజంతువులాగా తిరగటం మొదలు పెట్టాడు.

రెండవవాడు పావిలెక్

పావిలెక్ పరమాయినిచూసి, గుంబూ నిద్ర లేపి, పుట్టిమునిగిపోయినంత ఏడ్చుమొగంతో—

"నన్ను యిక్కడకు తెచ్చారు" అంటూ గోలపెట్టాడు. పరమాయి కళ్ళు నలుముకొని, అనందంతో పావిలెక్ ను కాగలించుకొని, "తెచ్చారూ! నిన్ను కలుసుకొన్నందుకు నాకు బలే సంతోషంగా ఉంది. ఆ మనిషి తను మళ్ళీ వచ్చి నిన్ను తీసుకెళ్తా నన్నప్పడు "వీడు అన్న మాట తప్పే మనిషిలాగ లేడని" అప్పుడే అను కొన్నాగా! నాకు ఆ న్నమాటతప్పని వాళ్ళను మాస్తేబలే ముచ్చట వేస్తుంది. అట్లాంటినాడి మీద జేసికైనా ఆభారపడవచ్చునుకదా, అని గట్టి నమ్మకం కల్గుతుంది." అంటూ పరమాయి స్నేహితుడి ఆగమనానికి తన సంతోషం నెలి బుచ్చుతున్నాడు.

పావిలెక్ కుమాత్రం ఏమీ సంతోషం కలి నట్టులేదు "అన్నమాట నిలబెట్టుకోటం తమ్ముడి మాట నిలబెట్టుకోటం" అంటి పెద్ద విషయాలకు తెచ్చయ్యెనట్టే తిట్లుకొంటున్నాడు. రహస్యంగా పరమాయిచే బిలో, ఆ తర్వాత న తైదిలు ఎల్లాంటివాళ్ళో, ఓవేళ దొంగలైతే వాళ్ళతో తను కనిపిస్తే, తన పెద్దమనిషితనానికి, వ్యాపారంలో పలుకుబడికి, ఏమైనా భంగం వస్తుందేమోననీ అడుగుతూ, విషయాలు కను కొంటున్నాడు.

వాళ్ళలో ఒక్కడు తప్ప, తక్కినవాళ్ళంతా, అర్పిద్యూక్ కారణంగానే అక్కడున్నారనీ, ఆ ఒక్కడు, బంధిపోటు దొంగతనం చేసి రెప్పలాడినందుకల్ల మాత్రమే పట్టుబడ్డాడనీ పరమాయి, పావిలెక్ తో చెప్పాడు.

ఆ మాటలు చెప్పి, పరమాయి మళ్ళీ నిద్రకు కూరాడు.

కాని, త్వరలోనే మళ్ళీ అతన్ని నిద్రలేపారు. పోలీసులువచ్చి "క్రాసుపరిక్ష చేస్తారు, పద"మని పరమాయిని వెంటబెట్టుకుపోయారు.

పరమాయిని మేడమెట్లెక్కిచుక్కంటూ రెండోఅంతస్తున ఉన్న పోలీసు అధికారులగది లోకి, పహారాపోలీసులు తీసుకుపోయారు.

గదిలో ప్రవేశించి ప్రవేశించటంలోనే పర మాయి, పరిపూర్ణహాసం వెదజల్లుతూ—

"నమస్కారమండీ అయ్యా! అంతా కులా సాగా ఉన్నా రనకుంటాను" అన్నాడు.

ఎవళ్ళూ మాట్లాడలేదు. ఒక పోలీసు, పర

మాయిని ఏక్కలో గుమ్మిపోటు పొడుస్తూ అధికారిబల్లముందరకు నెట్టాడు. ఆ బల్లకు అటు వైపున కూర్చున్న ఆయన మొగం, క్రోధద్వేషాలతో, క్రూరమృగం మొగంలాగా, భయంకర రేఖలు కరడుకట్టుకుపోయి, అధికారదౌష్ట్యంలో ఆ చుప్ప వాసి తీసి నట్టుంది. సాముదికశాస్త్రం ప్రకారం మాస్తే పచ్చి కిరాకుడైన గజదొంగలాగా ఉన్నాడు.

ఆయన పరమాయివంక, పెద్ద పులికళ్ళలో ఉండే రక్తదాహపుమాపు ఒకటి తీక్షణంగా విసి రాడు.

"ఏమిటా పెద్దమొహం పెట్టటం, నువ్వునూ, సరిగ్గా పెట్టు మొహం" అని ఉరిమాడు.

పరమాయి అతినమ్రతతో "ఆ మొహం తీసేసుకోటం నాచేత కాదండయ్యా, నేననలే నుందనుతిననీ, అందుచేత నైనాగినికి పనికిరాననీ, ఒక ప్రత్యేక నైతిక అగ్రత్య నైద్యసంఘం వారే సర్టిఫికేట్ తిచ్చి నిర్ణయించారండి. నేను బుద్ధిహీనుడనని సర్టిఫికేట్టుకూడా ఉందండి. అది చాలా పురాణవాదాధి అని రూఢి అయిందండి" అన్నాడు.

ఆ "పచ్చికిరాతకపు" మొగమున్న పెద్ద మవిషి పళ్ళు పటపట కొరికి, "నువ్వు చేసిన నేరము, నీమీదపెట్టినకేసూ, రెండూమా నే నుందనుతితనం ఏమీ ఉన్నట్టు ఏం తోచటంలే! తమరి బుద్ధితంతా ఉపయోగించినట్టే కనబడు తుంది" అని ఉరిమాడు.

చదివి పరమాయిమీదఉన్న నేరాల జాబితా అంతా ఒకటొకటే చదవటం మొదలుపెట్టాడు. "మహారాజద్రోహం"తో నేరాలజాబితా మొదలు పెట్టింది. మహారాజాని రాజకుటుంబాన్ని దూషిం చాడన్నది చివరి నేరం ఇంకా చేసిన అపచారాలలో కొలికిపూసగా నలుగుతూన్న నేరం, పరమాయి, అర్పిద్యూక్ ఫెర్రి నాండు హత్యను ఆమోదించటం. దీన్నించి నీలి చిలవలంపలనలై, వచ్చిన కొత్తనేరాలలో "బహిరంగసలంలో ఈ మాటలన్నీ అనటంవల్ల, ప్రజలను ధిరెచ్చగొట్టి విప్లవం పురిగొల్పుటం" నేరంకూడా తళితళి లాడ్తూ మెరిసిపోతుంది.

అని, ఆ "పచ్చి కిరాతకపు మొగపు" పెద్ద మనిషి విజయనూచకంగా హుంకరించి, "ఊ! నువ్వు నీ పతనం చెప్పకొనేది ఏమన్నా ఉందా?" అని ఉరిమాడు.

పరమాయి అల్లాగే అమాయకంగా "లేకేమండి లక్ష ఉంది. సత్కలతేవానికి అంత మేమిటి చెప్పండి" అన్నాడు.

ఆయన, ఒక గుటకమింగి—

"అయితే ఇవన్నీ నిజమనీ బప్పకొంటున్నా వన్నమాటేనా."

"అంతా బప్పకొంటున్నానండి. మీ రల్లా ఖచ్చితంగా ఉండవలసిందేనండి. చూడండి! ఖచ్చితంగా ఉండక కాస్త ఏమరుపాటుగా ఉంటే, మీపని ఇంకా ఏమన్నా ఉందా?— ఎందుకూ? నేను నైస్యంలో ఉన్నప్పడు—"

"చాలు నోరూయి!" అంటూ ఉరిమాడు పోలీసుకుమివనర్. "నిన్నేదైనా ప్రశ్న అడిగితే తప్ప మాట్లాడకు, తెలిసిందా!"

"చిత్తమండయ్యా! తెలిసిందండి. మీరు చెప్పిన ప్రతిమాటా పూరిగా తెలుస్తూందండి."

"నువ్వు ఎవళ్ళవళ్ళతో తిరుగుతుంటావ్?"

"మా పనిమనిషితోనండి."

"ఇక్కడి రాజకీయవర్గాలలో ఎవళ్ళనీ ఎర గవా?"

"ఎరగకేమండి! నేను రోజూ పేవరు తెప్పి

అ సత్రికలో కుక్కల ప్రకటనలన్నీ ఉంటాయి. నిజానికి "కుక్కలపత్రిక" అనే అంటారుకూడా "నాన్ని" అని యింకా చెప్పకున్నాడు పర మాయి

"ఫో! యిక్కడినుంచి బైటికి పో!" అంటూ ఆకిరాతక మొగపు పెద్దమనిషి ఒక్క గావు కేక పెట్టాడు

పోలీసులు పరమాయిని రెండు చేతులా బైటికి తోడ్చుకొస్తున్నారు.

"నమస్కారమండీ, అయ్యా! వెళ్ళోస్తానండి" అన్నాడు పరమాయి మర్యాదగా.

పరమాయిని మళ్ళీ కొట్టు గదిలో పడే తలుపు వేశారు. తన జైలు సహాధ్యాయులందరికీ పర మాయి "క్రాసుపరిక్ష" స్వయాపం వివరిస్తు న్నాడు.

"క్రాసుపరిక్ష అంటే బలే మజాగానే ఉంటుంది. గట్టిగా ఏవో నాలుగు కేకలు వేస్తారు బైటికి పొమ్మని, ఓతన్ను తన్నుతారు అంతే!! అంతకన్నా ఏమీ లేదు" అని చెప్పి ఒక నిమిషం ఆగి పరమాయి మళ్ళీ వివరణ సాగించాడు.

"మునుపటి రోజులలో ఇంతకన్నా చాలా అభ్యాసంగా ఉండేది. ఎక్కడో ఓ పుస్త కంలో చదివాను. ఎట్లాగా కొల్పిన ఇనుప దూలాలమీద నడిపించి, కరగించిన సీసం తాగి అమాయకు డవునో, కాదో, తేల్చుకునేవారట— అట్లా చాలామందిని చేశారు. అంతాయాక, ఏముక కా ఎముక ఊడదీసి, మ్యాజియము లలో భద్రంగా దాచిపెట్టి చూపించేవారట కూడా."

పరమాయి ఇంకా ఉత్సాహంతో చెప్పకు పోతున్నాడు

"ఇప్పుడేమింది! ఇప్పుడు రోజులలో ఖైదులో పడటమంటే, బలే హాయిఅయిన వ్యవ హారంకదా?—అప్పటిలాగా, ఎముకలు బ్రే కటం, కాగిన సీసం తాగించటం, నివ్వలమీద నడిపించటం ఏమీ లేవాయెను! పైగా, మన కొక చాప యిస్తారు. అందరికీ కలిసి కుర్చీ, బల్లా ఉన్నాయి. మరి ఇరకాటకంగా ఓ వంద మందిని, మందగా కట్టి ఓ గదిలోనే కుక్కటం, అల్లాంటి జేమీ లేవు.

"పొద్దున్నేరసం, రొట్టెముక్క, కూజాడు మంచినీళ్ళు, అధికాచమానలల్పాచమానాలకు ప్రత్యేకంగా ఓ పెడతా, ఇన్నీ ఇస్తారు. మరి మన నాగరికత ఎలా అభివృద్ధిపొందిందో చూశారా! జైసండి, ఇప్పటి రోజుల్లో, మన అదృష్టమా అని, ఇక్కడి బలే సౌకర్యాలు ఏర్పరిచారు— ఆదునిక జైలు ఖానాల నాగరిక విశిష్టతా వివరణను, పరమాయి, ఇంకా పూర్తిచేశాడో లేదో, మళ్ళీ పిలుపు వచ్చింది అతనికి.

"పరమాయి, బయలుదేరు, మళ్ళీ క్రాసుపరి క్షకు పిలుస్తున్నారనిన్ను" అని పోలీసు లోప లికి వచ్చాడు

పరమాయిమళ్ళీ, కిరాతకపు మొగపు అధికారి ముందర నిల్చున్నాడు.

ఈమాట ఆయన ముక్తసరిగా, కరక కంఠంతో—

"నువ్వు అన్నీ బప్పకొంటున్నావా" అని అడిగాడు,

పరమాయి, ఆ కళోరుడిమీద తన నీతికళ్ళలో నుంచి కరుణ చిలికిస్తూ అతి మెత్తని కంఠంతో—

"మీరు కావాలని కోరితే, తప్పకుండా బప్ప కొంటానండి అయ్యా! బప్పకొన్నందుకల్ల నాకు వచ్చే ప్రమాద మేమీ లేదండి." అన్నాడు.

ఆ అధికారి తీవ్రంగా, ఒక కాగితంమీద ఏమేమో రాసి, పరమాయిచేతికి కలం అందిచ్చి సంతకం చెయ్యమన్నాడు.

(22వ పేజీ చూడండి)

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

రంగునూయనక్కరలేదు. అయ్యేదవికెళ్ళ తెల్లనిరంగును మార్చి కాళ్ళకముగా వెంట్రు కలకు నలవచ్చును గుణం కానిదో ఔషధ వాసమచేయదును. తెలుపు కొంచెమైయుండిన రూ 2-3-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3-3-0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5-0-0

గమనింపు:— ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Dinraksh Aushadhalaya,
No. 214 P. O. Rajdhanavar (Hazaribagh.)

శీవిత చిత్రణము :

ఖుర్దీద్ ప్రాంజీ నారీమన్

పాథన్ జోసఫ్

క్రీ.శ. 1928 వ సంవత్సరాన్ని సరిగ్గా అపగహన చేసుకోవాలంటే, ముందుగా, భారతీయ ముఖ్యపట్టణాల నాల్గింటిలోనూ ఆనాటి రాజకీయరంగ పరిస్థితులను, రాజకీయ నాయకులను ఒకసారి జ్ఞాపకశక్తి తెచ్చుకోవాలంటే సరమని అనిపిస్తుంది. ఆ పట్టణాల నాల్గింటిలోనూ ఆనాడు ఉన్న రాజకీయరంగ పరిస్థితులూ, ఆనాయకులూ, ఇవి, భారతజాతీయోద్యమ స్థితిలో చారిత్రక ఘట్టాలు నిర్మించారు ఈ ఘోషాక్షరాలు. 1928 వ సంవత్సరాన్ని ఎన్నుకొంటున్నాను. ఆనాటి పరిస్థితులను క్లుప్తంగా సమీక్షిస్తాను.

1923

మద్రాసు : యస్ శ్రీనివాసఅయ్యంగారు— అందరికన్న పై శ్రేణిలో; సత్యమూర్తి— రెండోరకంలోనుంచి బైలుపడుతున్నాడు; సి. ఆర్. గయూ— ధోరణిలో.

కలకత్తా : సి. ఆర్. దాస్— సజీవుడు సుభానోబ్— ముగ్గునిసిపల్ పాలక సంఘంలో ముఖ్యనిర్వహణోద్యోగి

అలహాబాద్ : స. ప్రా. మోతీలాల్ నెహ్రూ, చింతామణి— వీరి ప్రతిభ తేగీయ మానంగా ఉంది. జవహర్ లాల్ నెహ్రూను, అలహాబాద్ పురపాలకాధ్యక్ష పదవికి ప్రోద్బలించి తయారుచేస్తున్నారు. అంటే, ఆఖిల భారత నాయకత్వ హోదా, వచ్చేయందు, అహమ్మదాబాద్ లో వల్లభాయి పటేలు కన్న సాయి

బాంబాయి : వితవాదుల్ని అధికారంలోకి నేకరించుకొన్నారు. జిన్నా తోక చుక్కకు, ఇంకా తోక ఏర్పడలేదు. అటు విరల్ భాయి పటేల్ తర్వాత అంతటి ప్రముఖజాతీయ కాంగ్రెస్ నాయకుడు ఖుర్దీద్ ప్రాంజీ నారీమన్ ఒక్కడే పల్లెట్టిన, “బాబో” తయారుచేస్తున్న వీరుడు, వల్లభాయి పటేల్, రాజకీయ రంగంలో, కొత్తపదవిని “గ్రామీణ శక్తి”గా, నెమ్మది నెమ్మదిగా పైకి వస్తున్నాడు. ఇవీ పరిస్థితులు.

నారీమన్, ప్రారంభంలోనే, పై శ్రేణిలో ఉద్భవకమనంలో రాజకీయజీవితం ప్రారంభించాడు. మంచి యావనంలో ఉన్నాడు. వేప భావల దాంబికానికి కొడుకలేదు. అనంచల మైన ఆత్మవిశ్వాసంతో మెలిగాడు. పరిస్థితుల అనుకూలతవల్ల, ఇంకో మహానాయకుడి అండను నడిచి, చివరికి నాయకత్వంలోకి వచ్చే సామాన్య రాజకీయ నాయకపదవి అవసరం లేకుండా, తనంతకు తానే, నాయకుడుగా నిలిచి బయలుదేరాడు.

ప్రథమ సహాయ నిరాకరణోద్యమంలోనూ, భిలాఫత్ ఉద్యమంలోనూ, ప్రముఖస్థితి ఏమీ అతనికి లేదు. అంతకన్న 1919 నంచి 1922 దాకా, భిలాఫత్ సమస్యపై కన్నీటి లేఖలతో ప్రతికలన్నీ నింపేసిన బి. యస్. భరూభాయ్ ముఖ్య నాయకుడుగా కనిపించాడు.

1914 లో సర్ ఫిరోజ్ మెహతా చనిపోవటంతో, పార్టీ నాయకత్వ సాంప్రదాయంలో కాళీ ఏర్పడింది. హోంరూల్ ఉద్యమగతిలో బి. పి. వాడియా, యస్. ఆర్. బొమ్మజీ మొదలైన నాయకులు, హోంరూల్ రంగంమీద నిలిచి అద్భుతమైన గరిడీలతో ప్రేక్షకులను కొంత రంజింప చేసినా, నాయకత్వంపై స్థానం మాత్రం అల్లాఖానీ నీచింది. సర్ ఫిరోజ్ మెహతా అంత ఉత్సాహంతో ప్రతిభాశాలిగా పేరు తెచ్చుకొని ఉన్నవాడవటంచేత, అతని తర్వాత ఆగద్ది సామాన్యలంతా ఎక్కాలంటే ఆనవుడలేదు. మెహతాకు, హె. పి. మోడి, ప్రసిద్ధుడే అయినా, “వాడియామల్లు” మురారీచేరి, తన న్యాయవాదిత్వానికి, భవిష్యద్రాజకీయ నాయకత్వానికి నీళ్లు వదులుకొన్నాడు మోడి

తన గురువేపుని జీవితచరిత్రను” రెండుభాగాల ఉద్గ్రంథముగా రచించి, అంతటి తన వ్యాసం గాన్ని, శక్తిని, అంతా, ముగ్గునిసిపల్ రాజకీయాలలోకి, మిల్ ఓపర్సు సంఘ కలాపంలోకి మల్లించాడు. బి. యస్. జెడె, జి. వి. వాడియాలు, కలెక్టర్ నుంచి వెల్లువలుగా వ్రాతలు సాగించారు. “ఆంధ్ర ఇండియన్ పత్రికలు” తనకు చేస్తూన్న మర్యాదలకు జెహంగీర్ పెటిట్, పోగులు సెలకు కక్కటం మొదలుపెట్టాడు.

ప్రభుత్వపట్టాల పరిధిలో అతిజాగ్రత్తగా నడుచుకొంటూ, తమకు సహజంగా ఉన్న వ్యక్తత్వంతో, ప్రభుత్వంతో ఏమాత్రమా ఘర్షణ రాకుండా, జాగ్రత్తపడే పార్టీ వ్యాపారస్థులమధ్య, తద్విపరీతంగా, తన సహజ రమ్యమైన వేషభాషలతో, ధనాన్విత వ్యామోహం ఏమాత్రమా లేకుండా, స్వతంత్రుడుగా, నారీమన్ ఒక్కడూ, “కొట్టనచ్చినట్టు కనబడే” బప్పటికి, ప్రజలలో అతనికి పలుకుబడి వచ్చింది. తనవ్యక్తత్వప్రభావంతో, ప్రజల విప్లవ ఉద్యమానికి ఒక కొత్త దనం కల్పించాడు నారీమన్

మాంటేగు సరణాలకు, అనుకూలంగా, అన్ని విధాలుగా మారిపోయేటప్పటికి, పూర్వపు హోం రూల్ ఉద్యమానికి, దార్శన్యం తగ్గిపోయి, ఆ ఊపు తగ్గిపోయింది. గాంధీజీ, మల్లీచక్రాని పట్టి, స్వరాజ్యసభ అని పునర్నామకరణం చేసి, నాయకత్వం వహించేటప్పటికి, ఈ మార్పులో ఏదో అఘాతం రాబోతుందని భయం పెట్టుకొని జిన్నా అడ్డు సవాళ్లు వేశాడు. అంతలో, విద్యార్థిసహజేశాల వేదికలలో వెలుగుతున్న నారీమన్ అందరికీ ధృవతారలా కన్పించాడు. యువకులు, చదుంకట్టి, ముందుకు వచ్చి, బూజుపట్టిన పాతభావాలతో ఉన్న వృద్ధులనందరినీ, వెనక్కి తోసి వెయ్యాలని ప్రబోధించాడు. వితవాదులను “విరుదురాయళ్లు” అనీ, “జోహుకుంగా”ళ్లనీ, ఆయన పరీక్షించేటప్పుడు, ఉండేకంతో పొంగిపోతున్న యువకులకు, బలే సరదాగా ఉండేది. ఆ రోజుల్లో, బాంబాయిలో విప్లవతత్వవృద్ధికి, నిరోధకంగా, అభివృద్ధినిరోధకతత్వపు అధికారుల మురూ, అతి బలీయంగా ఉండేది. భారత స్వాతంత్ర్య ఆశయాన్ని మొదట్లోనే త్రుంచి వేయటానికి ఎంతవని చేయటానికైనా వాళ్లు సిద్ధంగా ఉండేవారు. నారీమన్ వీళ్లను తూర్పురబట్టి సాగాడు. అంతలో నారీమన్ ప్రతిష్ఠ, గప్పన రాజీ వెలిగింది బాంబాయి గవర్నరు సర్ జార్జి లాయిడ్, ఆయన సలహాదార్లుగా ఉంటున్న జి. ఎ. థామస్, ఎర్నెస్టు హార్టన్ లాంటి “బిసియన్” మహామూలంతా దుష్టచతుష్టయ ప్రావీణ్యంతో ఏకాకానా పాపభీతి అనేది లేకుండా, ప్రజలలో, ఉజ్వలమాతాన్న జాతీయోద్యమాన్ని ఆగెద్రోక్కినందుకు తమ కోటిలాన్నంతా వినియోగిస్తున్నారు. భారత రాజకీయ నాయక శ్రేణిలో అంతరహా నిర్విన చిరుకలాల్ పెటల్ వాడి, కోవాన్ జహంగీర్ ఇబ్రహీం రహతులాలను, ప్రభుత్వం తన అధికారవర్గంలోకి, ఇమడ్చుకొంది... గాంధీజీ అప్పుడే పూనుకొని నిలచాడు. కాని ఆయన మాట “వేదాత్మరము” అయ్యే రోజు ఇంకా అప్పటికి రాలేదు.

బాంబాయి ముగ్గునిసిపల్ సంఘంలో, స్వల్ప సంఖ్యాకమైన పక్షనాయకుడుగా నారీమన్ నిలచాడు. అటు పెద్దలమురారు హెచ్. పి. మోడి నాయకుడు. నారీమన్ పక్షం, మోడి పక్షానికి ఎదురు నిల్చింది. నారీమన్ ఉపన్యాస పరంపరతో ప్రజల హృదయాలను అరికట్టగలిగాడు. ఆ ధోరణితో, ఆనాడునూ, ఢిల్లీలో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంతో, గోదాలో నిల్చి హోరా హోరి పోరాడుతూన్న విరల్ భాయి పటేల్ పేరు ప్రముఖంగా మోగిపోతోంది. విరల్ భాయి పటేల్ తర్వాత మల్లీ

నారీమన్ అంతవాడవుతాడని ప్రజలలో నారీమనుకు పేరుబడిపోయింది. మార్వారివిద్యాలయంలో, వారానికి రెండుభలయినా జరుగుతూండేవి. ప్రధాన ఉపన్యాసకులు కె. యస్. నారీమన్, జమనదాస్ మెహతా, బాలాభాయి దేశాయి (భులాభాయ్ దేశాయి కాదు) ల. దేశాయి ఉపన్యాసం, కేవలం వీరాంగణము వాయింతులమే అధికారవర్గాన్ని బజాయిం చేసేవాళ్లు. ప్రభుత్వదృష్ట్యాను తీవ్రంగా ఖండించేసేవాళ్లు.

నారీమన్ ఉపన్యాసధోరణి ఎక్కడా పట్టియ్యటం మనెది లేకుండా కృతకత్వంతో కనిపించనీకుండా, అతిసహజంగా, ఉండేది అనగళ్ ప్రవాహంగా భాష నడిచేది. కంచు గంటలు మాత్రో, సురసుర కత్తికోతలు ధ్వనిస్తున్నట్లు, కంఠస్వని గాంధీర్యం బలికించుకొనేది

ముగ్గునిసిపాటికి కార్యకలాపంలో “సముద్రపు ఒడ్డు పల్లాల బాగుచేసే ప్రణాళిక” (Back bay-reclamation Scheme) విషయంలోనూ పునర్నిర్మాణాల అభివృద్ధిలోనూ, (Development building) ఉన్న కుళ్లంతా బైటపెట్టవలసిన ఆవశ్యకత కలిగింది నారీమన్ ఎల్లాగో అద్భుతంగా, “లోగుట్టు” అంతా నేకరించాడు. ఉద్యోగులను విమర్శిస్తూ నారీమన్ “కడిగేయటం” మొదలుపెట్టేటప్పటికి వాళ్లకి వాళ్ల పరిస్థితి దుర్భరమైపోయింది తత్ఫలితంగా, కోర్టులో, “హార్టీ-నారీమన్” వ్యాజ్యం బయలుదేరి ప్రసిద్ధికి వచ్చింది. గవర్నరు మెంటు రెండు చేతులా డబ్బు ఖర్చు పెట్టి, నారీమన్ మీద తెచ్చిన ఈదురభయోగంలో, తన ప్రతిష్ఠ నిలుపుకొనేందుకు, నారీమన్ హోరాహోరి పోరాడి తన శక్తింతో వినియోగించాడు. నారీమన్ విజయస్వరం ఎత్తి బైటికి వచ్చేటప్పటికి, బాంబాయిపౌరులకు, “మకుట మక్కరలేని మహారాజు” సాయిలోని, ప్రజానాయకుడు లభించాడా అనిపించింది. అన్ని రాష్ట్రాలనుంచి నారీమన్ కు పిలుపులపై పిలుపులు వచ్చాయి. ఆయన అభిమానులు కేరళరాష్ట్రసహజేశాన్ని, కాలికట్ దాకా, నారీమన్ కు కాళ్లు గట్టేసి లాక్కుపోయారు!

నారీమన్ ప్రతిజాతీయోద్యమానికి ధన సహాయం చేస్తూండేవాడు. కష్టాలలో ఉండి తన దగ్గరకువచ్చిన ప్రతి రాజకీయబాధితుడికీ చేయూత నిచ్చేవాడు. పక్కా కాంగ్రెసు వాది. ప్రపంచదార్శనీకత్వపు పొంతులు, ఆ ఆదర్శాలలో కలిసి ఉక్కిరిబిక్కిరిసి కాలేదు. “ఇండియన్ నేషనల్ చారాలు” పత్రిక దుర్దినాల్లో, “బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టర్స్”లో ఒకడుగా ఉండేవాడు. కాని తుది నిశ్వాసాలు పడుబ్బాన్న పత్రికకు ప్రాణం పోయటానికై లక్షలులక్షలు గుప్పించగలిగేందుకు అతను “జహంగీర్ పెటిట్” కాదాయెను.

ఆతనిలో ఒక విశిష్టస్వక్తిత్వము ఉండేది. వ్యక్తిభావము అందులో బలీయము. “నిరాడంబర జీవితం” అంటే అపేక్షగలవాడైనా, ఆ “వ్యక్తిత్వ ప్రకాశనంవల్ల, సామాన్య అర్థంలో” నిరాడంబర జీవితమంటే, కనిపించే, కామయాంబరాల, గరుకు జీవితపు పరిమితికి వెళ్లేడు.

1935 ఇండియా ఆట్టక్రింద ఎన్నికలు అయేదాకా, నారీమన్ ప్రజానాయకుడుగా, మంచి ప్రతిభలోనే ఉన్నాడు. ఆ ఎన్నికలతో వచ్చి పక్షపాదావిశిలో నారీమన్ కొంచెం “కుడిమిపములు” చూసుకొంటూ నడవలసిన జాగ్రత్త వహించలేదు. “దొంగ వోటు” నేరం, తప్పు “టెక్నిక్” నేరాలతో, ఆ నేరాల స్వరూపానికి ఎన్నో యింతలు మించిన శిక్షను అతనికి విధించారు. యె. ఆర్. సర్కారు మీద కూడా

అల్లాటి నేరమే వచ్చినప్పుడు, నిష్పక్షిక విచారణ జరిపి, 20 ఏండ్లు కాంగ్రెస్ లో నుంచి వెలివేశారు. కాని సర్కారు, తన మధ్యవర్తిత్వ ప్రాబల్యం ఉపయోగించి, వాగ్దాలో తన పాపాలకు పరిహారాన్ని పొందగలిగాడు. కాంగ్రెస్ తనపై కొట్టిన ఈ దెబ్బతో, నారీమన్ విక్రాంతుడై నిశ్చేష్టుడైపోయాడు. తన పక్షాన్ని తుడిచాకా వాదించుకొందామన్న ఉత్సాహం కూడా లేకపోయింది. తల వాల్చి ఈ అల్లాత వాసం స్వీకరించాడు. (బహుచర్యం వదిలిపెట్టి, గార్వస్థిజీవనం ఏర్పరుచుకొని తనకు ఉపశమనం కూర్చుకొన్నాడు.

ఆ కాస్త పారపాటుతో, అంతటి ప్రతిఘాతం తని ఉండక పోయినట్లయితే, బాంబాయి ప్రధానిపదవిలో ఉండవలసినవాడు. అందుకు కావలసినంత పలుకుబడి అతనికి సమకూరే ఉంది. కాంగ్రెస్ హైకమాండువారు బి. జి. ఫోర్ పేరు ఆ పదవికి నూచించేటప్పటికి, నారీమన్ విక్రమాశ్చర్యచకితుడైపోయాడు. స్పర్ధార్ పటేల్ జీవితాన్ని సత్యదృష్టితో రచించే రచయిత సమకూరినవాడు, ఈచరిత్రసత్యాలు, వినికిడి మాటలు, చెప్పుడు కథలనూబట్టికాక, కాగితాలతో ప్రతాలతో సప్రమాణంగా ఋజువు కాగలదు.

వల్లభాయి పటేల్ కు “సర్దార్” బిరుదును మహాత్మాజీయే తగ్గించాడని సామాన్యంగా అపోహ ఉంది. కాని ముందు ఆ బిరుదు ఇచ్చినవాడు కె. యస్. నారీమన్. ఎందుకంటే, ఆయననోటనే నేను ఆమాట విన్నాను. ఆయన చెప్పిన కథ ఇది

సహాయ నిరాకరణోద్యమం, తిర్వాత్ “బాబో” ఘట్టానికి సమాపకాలంలో, బాంబాయి ప్రభుత్వమువారు బాబో ఉద్యమం రీత్యా పన్ను లియ్యటానికి నిరాకరించిన భూస్వాముల భూములకు వేలం వేయటం సాగించారు. గుజరాతీ లోని ఒక పార్టీ భూస్వామి, సర్దార్ జి— అనే ఆయన, ప్రభుత్వ క్షిపణాయాత్మంతో చవుకగా భూమి వేలంలో కొనుక్కొన్నాడు. భూమిలో రైతుకు వెళ్లకట్టి స్వాధీనం చేసుకోటం ఎల్లాగా అన్న విషయం పాపం ఆ మానవుడు ఆలోచించుకోలేదు. ప్రభుత్వం తన ప్రతిష్ఠ కాపాడుకొనేందుకు ఈ వచ్చిన దుస్థితి సంతా తారుమారుచేసుకోక తప్పదని, సెక్రటేరియేట్ ఉద్యోగులకు అనిపించింది. పార్టీ సర్దార్ కు కూడా ఎల్లా పాలు పోవటం లేదు. అప్పుడు నారీమన్, సర్ కోవాన్ జిహం గిద్ద కూడ బలుకొని, తమ పార్టీవాడిని ఎల్లా వినా, కేవలంలోనుంచి బైటికి లాగాలనే ఉద్దేశంతో అతనికి వచ్చుచెప్పటానికి బయల్దేరారు. ఇద్దరూ రోడ్డుమీద ఉండగానే వల్లభాయి పటేలు అటువచ్చాడట. (నారీమన్ కథ సుమండ్!) ఈ పట్టణ వాసులిద్దరూ, ఇక్కడ తన అధిపత్యం ఉన్నజాగాలో కలగ చేసుకొని వేలుపెట్టటానికి వచ్చా వేటప్పటికి సహజంగానే, అతనికి చిరాకు కల్గింది. పార్టీ సర్దార్ పేరు ఎత్తేటప్పటికి, నిష్ప రగిలిపెద్ద పెద్ద మాటలు బయలుదేరాయి. “ఈభూమిలో” సర్దారును నేను తప్ప, పార్టీ సర్దారు రిక్కి సర్దారు ఎవరూ లేడని వల్లభాయి పటేల్ అన్నాడు: వల్లభాయ్ పటేలు వేళాకోళం పద్ధతి కూడా అదే. ఇంకోసారి ఒక ప్రముఖుడుంటే “జనం వన్ను హిటరు అంటున్నారట, సరే, నేను హిటరునే” అన్నాడు.

“సర్దార్ ను నేను” అని చెప్పుకొనేటప్పటికి “జేనుకాకేమిటి” అని మనసా ఒప్పుకొన్నాడు నారీమన్. సర్దార్ పటేల్ అంటే మహాభిమానంతో గౌరవంతో, ఈకథను నల్లరిలో చెపుతూండేవాడు. గాంధీజీ ఈకథ విని చిరువత్సవో “కాంగ్రెస్ బిరుదావళి జాబితాలో” ఈ బిరుదు చేర్చి, ఆబిరుదును అల్లాగే పటేలుకు అంకితం చేశాడు.

1936 లో నారీమన్ రాజకీయంగా తన మూలబడిపోయానని తెలుసుకొన్నాడు. 1948 లో మల్లా ఒక్కసారి రాజకీయ రంగపు వెలుగు అతనిమీద పడింది. కాని చీకటి కొట్టులో నుంచి వెలువడక తైదీవలే, ఆ విల్లుమధ్యాహ్నపు వెలుగుకు, అతనికళ్లు భరించలేకపోయాయి. అప్పటికే చాలా నీరసించిఉన్నాడు. అప్పటికే అలసిపోయి, అలిసిపోయి, అలసుడైపోయాడు. అల్లాగే కాళరాత్రిలో గర్భంలోకి చల్లగా జారిపోయాడు. “సభం భవతు!”

మలయాలో జాతీయోద్యమము

ఆంధ్ర రాత్రి

[మలయాలో, స్వజాతీయ ఉద్యమము అంటూ లేనేలేదని, బ్రిటిష్ ఉద్యోగులు తరుచూ ఉద్ఘాటిస్తూంటారు. కాని వారెంత కాదని చెప్పచూచినా, ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం వల్ల, ఆగ్నేయ ఆసియా రంగమంతటా జాతీయోద్యమము శ్రీమగ్గరిని పెంపొందించిన విషయం మర్చిపోయి చెప్పుతున్నారా అనే అనిపిస్తుంది. ఈ వ్యాసంలో మలయాజాతీయోద్యమ నిజస్వరూపాన్ని, ఆరంభంలోనే మహా ఘాతాలు తింటూన్నా కూడా, సజీవంగా నిల్చిన స్థితిని రచయిత స్పష్టీకరిస్తాన్నాడు.]

మలయా ద్వీపకల్పము, తగరము, రబ్బరు, సంపదలతో తులూనుతున్న గిద్ది. ఆక్కడగా దురుగా యుద్ధసంఘటనలు తరుచు అవటంతో, “మలయా నిజంగా ఒక జాతి అవునా కాదా?—అంటే బ్రిటిష్ ఒక స్వజాతీయోద్యమాన్ని యాపు మా పితామహుల చెందుకు చూస్తుందా?—” అన్న ప్రశ్నలు బయలుదేరి, లండన్ మాసపత్రికల “ఒకల్ మి ద ఒ క్ల్యు” “అవ్వాయిచువ్వలు” వదులుకొనేందుకు కావలసినంత అటాకాయల మందును సమకూర్చాయి.

‘ప్రపంచాసంపాదకవర్గాల ‘జులుం’ వ్రాతగాళ్లకూ, ఆస్ట్రేలియన్ కమ్యూనిస్టులకూ, పరిస్థితులు “నలుపు—తెలుపు” గా కనపడుతున్నాయి. మలయాలో జాతీయోద్యమ నికి, గోరిల్లాలు, ఆగ్రేజిటివ్ అన్న సమరవీరులు. మలయాలో పొరటం, “కలీనియల్ దురాక్రమణదారులు చేస్తున్న ఘోరమైన దాడి”. బ్రిటిష్, డిట్ రాకెట్ బాంబరు విమానాలవంటి అతి ఆధునిక ఆయుధాలనుచీ, ఆటనికులు, మానవశాసనాలైన తలపేటగాళ్లు (Head-Hunting-Cannibals) వరకూ సర్వ మాఉపయోగిస్తుంది. తమ జాతీయ స్వాతంత్ర్యం కోసం ప్రజాస్వామ్యపు హక్కుకోసం, దాస్య విముక్తికోసం పోరాడుతున్న పీడిత ప్రజాస్వాతంత్ర్య ఉద్యమాన్ని ప్రతిపబద్ధిలో అణగదొక్కేస్తుంది.

ఇక బ్రిటిష్ అధికారోద్యోగ ముఖ్యుల దృష్టిసంచించూస్తే, “ఈ నలుపు—తెలుపు” పరిస్థితి ఇందుకు తారుమారుగా “తెలుపు—నలుపు” పరిస్థితిగా అనిపిస్తుంది. మలయాలో కల్లాలం మలయావాసులలోనూ ఉద్భవించి నది ఎంతమాత్రమూకాదని బ్రిటిష్ వలసరాజ్యాల కార్యదర్శి, ఆర్థర్ క్రిష్ జోన్స్, ఉద్ఘాటించాడు. జోన్స్ ప్లాటిక్ తన పేటిలదగ్గర నుంచీ, “మలయా” అని పేరురాసి ఉన్న ఎల్క్విక్ బుక్ నొక్కటంతో, ఈ కల్లాలం అంతో బయలుదేరిందని, దాదాపు స్పష్టంగానే అనేశాడు. ఇంకా క్రమంగా చెప్తూ “మలయాలో జరుగుతున్నది, జాతీయోద్యమారంభము రెంతమాత్రమూకాదు. మలయాలో జాతీయోద్యమం అంటూ ఏనాడూ లేదు. వైసుంచి కలస వచ్చి, మాస్కో ఆజ్ఞానుబద్ధంగా, చైనాలోని డెబ్బలాటలన్నీ మలయా తీరాన్ని యుద్ధరంగంగా చేసుకొని, ఆడుతూన్న కల్లాలం తప్పేరు గాదు” అని అన్నాడు.

ప్రాకృతికముల రెండు పరస్పర నిందా ప్రచారాలతో అడ్డుగోడలు కట్టిన సమస్యలన్నిటిలో లాగా, ఇందులోనూ, యాధార్థికమనేది, డెబ్బతిని మూలుగుతూ ఈ యద్ధుల కట్టిన ప్రచారపు గోడలకు మధ్యస్థంగా ఇరువురిదికాని ప్రచార ప్రదేశ భాగంలో నిస్తాగిమై పడిపోయి ఉంటుంది. ఈ విషయంలో యాధార్థ్యం గ్రహించాలంటే, “జాతి” అన్నమాటకు, “ఏకదేశీయతై ఏక భాషను మాట్లాడతూ, ఒకే చరిత్ర కలిగి ఉండి, “మేమంతా ఒకటే” అన్న భావం కల ప్రజా

సమాహం” అన్న నిర్వచనం మనస్సులో ఉంచుకోవాలి.

“ఒకజాతీయ భావంగాని, ఒకజాతీయ ఉద్యమంగాని లేని దేశము” అని అనటానికి, యుద్ధానికి పూర్వం మలయా, తగిన ఉన్నమాట నిజమే. ముఖ్యంగా, రాజకీయ నిశ్చలతన, తృప్త పరిస్థితిగా అవగాహన చేసుకొనేవాళ్లందరికీ అప్పడు, మలయా, ఆతి శాంతంగా కనిపించింది. వలసరాజ్యాలలో “జాతీయతా” తరంగాలు ఉవ్వెత్తుగా ఘోషిస్తున్న రోజులలో మలయాలో చిగు తరగలుకూడా కదలాడలేదు. 1930 నాటి ఆర్థిక మాంద్యంవల్ల కలిగిన తీవ్రనష్టాలఫలితంగా, వలసరాజ్యాలలోని బుద్ధిశాలిలకు, కేవలం రబ్బరు, తగరము ఎగుమతులపైనే మలయాపూర్తిగా ఆధారపడి ఉండటం, అంతమంచిదా అన్నసంశయాల బయలుదేరాయి. అప్పడు, చాటుమాటుగా పనిచేస్తూన్న ఆక్కడి కమ్యూనిస్టులకు, నిరంకుశపాలన దౌష్ట్యాన్ని తిట్టిపోసిందుకు అవకాశం కల్గింది. కాని మలయాలో జాతీయత ఇంకా వైశిష్టికతలో నన్నా లేదు. ఉంటే గర్వాంతగతమైన బీజనీతిలోనే ఉండేమా!

అసలు మలయాలోని ప్రజలకు ఏక జాతీయ ప్రభావ అవసరంగా, కారణంగా, సంభవించనేలేదు. వాళ్లు నివసిస్తున్న భూభాగాలన్నీ, విడివిడిగా, సంయుక్త మలయారాష్ట్రలు, అసంయుక్త మలయారాష్ట్రలు, జలసంధి సమీపపు వలసలు (సింగపూర్, పెనాంగ్, మలక్కా) అంటూ విడివిడిగా, వేరేరు బ్రిటిష్ పరిపాలనా విధానాల క్రింద ఉన్నాయి. రాజకీయంగా, మలయాకు “ఏకజాతీయత్వం” కలుగలేదు. వివిధ బ్రిటిష్ అధికారముతాలు, సింగపూర్ నుంచే వివిధవిధానాలలో పాలన సాగించాయి. అదీకాక మలయావారు—అంటే మలయా ద్వీపకల్పములోనూ, మట్టుపట్టనన్న సింగపూరు, పెనాంగ్ దీవులలోనూ ఉన్నవారంతా—మాడురకాల జనలుగా ఉన్నారు. ఈ మాడురకాలు, జాతి, మతం, భాష, సాంప్రదాయాలు అన్నిటిలోనూ మాడు వివిధవర్గాలకు జేరినవారు.

చామనచాయలోనున్న మలయావారు, ఇంప్రెసియేట్ ఆర్మీమెంట్లో అంతటా ఎక్కువగా అనాదిసిద్ధంగా ఉంటున్న జాతికే చెందినవారు. ఇండోనేసియన్లలాగే మలయా భాషనే మాట్లాడుతారగాని, ఇండోనేసియన్ మలయాభాషకు దీనికి మాంసేతిక భేదముంటుంది. లిపి కూడా వేరే. తన ఇండోనేసియన్ సోదరులలాగే ఈమలయాల ముసల్యాలు. వీరికి మత సమానం ఎక్కువ మలయావారిని “ప్రాచ్య ఖండపు ఘరానా మనుష్యులు” అని చెప్పకొంటుంది పరిపాటిగా వస్తుంది. వాళ్ల ఘరానా ప్రవర్తన ఒక “గరువతనపు” రీతి, కొంత మటుకూ, రబ్బరు, చేలలోనూ, తగరపుగనులలోనూ అవసరమైన పనికింటే ఏ మాత్రమూ ఎక్కువవేయకపోవటంవల్ల కొంత మటుకూ, ఈ “వెద్దమనుష్యులు” అన్న పేరు అల్పించి మలయనుల తత్వం చూసినకొద్దీ, బ్రిటిష్, వర్తకులకూ, పాలకులకూ, కప్పజీవులైన చైనా కూలీలను మలయాకు వలస వచ్చేటట్లు ప్రోత్సహించటం అవసరమనిపించింది. అప్పటికే బ్రిటిష్ వారి వలసలను, భాగ్యవంతంగా చేసి పెట్టటంలో, చైనావర్తకులు చాలా సాయం చేసిఉన్నారు గూడా. కొన్నాళ్లదాకా చైనా కూలీలను దేశీయులతో కలిసి మెలసిపోకుండా ఉండటానికి అధికారులు తగు జాగ్రత్తలన్నీ తీసుకొన్నారు. ఒక ప్రత్యేక మురాగా ఉంటూ, తమ బాధ ఆరాధనలు చేసుకొంటూ, తమ మాతృదేశమైన ఆగ్నేయ చైనా, భాషలనే మాట్లాడుతూ, తమ స్వదేశమైన చైనా ఆభివృద్ధికి గమనించుకొంటూ, వాళ్లు మలయాలో నివసింపసాగారు.

మలయాలోని భారతీయులలో ఎక్కువమంది, రబ్బరు చెట్టు గియటానికి, కాంట్రాక్టుల మీద పిలిపించుకొన్నవాళ్లే. వీళ్లు ముఖ్యంగా దక్షిణాదితమిళులు. హిందూమతస్థులు. తమలో తాము తమిళమే మాట్లాడుకొంటూ ఉంటారు వీళ్లు కాక తక్కిన భారతదేశంలో ఆక్కడక్కడనుంచి వచ్చిన వర్తకులూ వడ్డీ వ్యాపారస్థులూ కూడా ఉన్నారు. సామాన్యంగా, మలయాలో ముస్లింలూ, పంజాబీలూ, సింధీలూ, గుజరాతీలూ—వీళ్లే ఈ రకంలో ఉన్నారు.

1941 అంచనాల ప్రకారం మలయా జనాభా 5,000,000 మంది వీళ్లలో నూటికి, 43 గుగు, చీనీజాతివారు, 41 రు మలయా, 18 గుగు భారతీయులు, 200 లో ఒకడు యురేషియన్, 300కి ఒకడు యూరోపియన్, తదితరులంతాకలిసి 25,000 మంది (సింహళులను కూడా కలుపుకొని) నూటికి ఒకరుగా ఉన్నారు.

ఇందూ, పరస్పరం కలుసుకొన్నప్పుడు, సామాన్యపు అలగా జనంతంతా, “బజారు మలయా భాషను,” కాస్త మృదురకం పైరకంనాళ్లంతా ఇంగ్లీషు మాట్లాడుతారు.

భాష, మతం, సంస్కృతి, జన్మ, విభేదాలే కాక పైపెచ్చు, ఆర్థికగర్వ పరిభేదాల సంఘర్షణ కూడా ఇక్కడ తోడుఅయింది. ప్రభుత్వ ఆధికారంతోపాటు, పెద్దపెద్ద రబ్బరుతోటల జమీలు, తగరపు గనులు, బ్యాంకులు మొదలైన సమస్త ఆర్థికసంపత్తి అంతాకూడా, దాదాపు బ్రిటిష్ వారి అధీనంలోనే ఉంది. కొంతమటుకు చీనా వర్తకులు, చిన్నచిన్న గనులు, చిన్న రబ్బరు జమీలు మొదలైనవి సంపాదించి, భారతీయ వర్తకులతో చిల్లరవ్యాపారము, వడ్డీవ్యాపారాలలో, కొంత కొంత పాలు పంచుకొంటున్నారు. చీనావారు భారతీయులూ, సంపాదించిన ధనంలో చాలా భాగము మలయాలో నిలవక స్వదేశాలకి పంపించేసుకొబడుతుంది.

తన స్వదేశీ వ్యాపారభాగ్యంలో, తనకు దమ్మిడీవంతులభంకూడా లేకపోయేటప్పటికి మలయాజనుని, క్రొద్దేపాలన్నీ, బజారులో పీతాసిన రక్తడుగాను, రక్తంపిండే వడ్డీ వ్యాపారిగానూ, గుమాస్తాగిరికీకూడా తనకు స్థానం ఉంచకుండా పోటీ వస్తున్న శత్రువుగానూ, నిత్యజీవిత చర్యచరంలో ప్రత్యేకమవుతున్న, చైనీయులూ, భారతీయుల, మీదకు కేంద్రీకరణమయ్యాయి. మలయాదేశంలో కోట్లు కోట్లు కొల్లొట్టకు పోతున్న కొద్దిమంది బ్రిటిష్, “టువాక్ బిసార్” దొరలు సన్నిహిత పరిచయంలో సామాన్య మలయావానికి కనబడదుగాబట్టి, వాళ్ల విషయం, అతనికి దృష్టిలోకే రావటం లేదు

ఇంతకు సారాంశ ము చూసుకొంటే, మలయాసాంఘికాన్త్రుజ్ఞుల భాషలో “సంకీర్త సంఘము” (Pamal Society) గా గోచరిస్తుంది. అల్లాంటి సంఘంలో మత విభేదాలు ఉండకతప్పదు. కాని ఎంతవరకూ సమరసంగా సద్దుకుంటాయి, లేకఎంతవరకూ మతకలహాలుగా పరిణమిస్తాయి అనేదే ముఖ్యప్రశ్న.

మలయాలో “జాతీయభావము” అంటూ ఏమీ లేదని, బ్రిటిష్ ఉద్యోగులు, పదేపదే రూఢిపరచేందుకు చూసారు. మలయాలోని, మలయ, చీనీయ, భారతీయ వర్గాల, పూర్వపు పొరుపులన్నీ, ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామపుజ్వాలలలో, చాలమటుకు ఏకజూసగా కరిగిపోయి, ఘనీభవించాయని వాళ్లు మరిచిపోతారు. ప్రతి ప్రపంచయుద్ధమూ, వలసరాజ్యాలలో “జాతీయ భావ” ప్రకోపనకూ, సత్యరాభివృద్ధికి దోహదమొనర్చింది. ప్రథమ ప్రపంచ సంగ్రామ ఫలితంగా, చైనా, ఈజిప్టు, ఇండియా అరబ్బు జాతుల “జాతీయత” ఒక్కొక్క పెద్ద ఉరుకుతో, ముందుకు వచ్చింది. ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామంతో ఆగ్నేయ ఆసియా

రంగమం దంతటా, జాతీయోద్యమ చైతన్యము, ఉజ్వలంగా పెరిగిపోయింది. సాధికార్యులకటనలు తద్విగుడంగా ఎంత ప్రచారంచేసినా, మలయా తక్కిన ఆగ్నేయ ఆసియా రంగ దేశాల “జాతీయతా” పథంలోనే ఉంది తప్ప, వీ మాత్రగూ వివహించువుగా లేదు.

మలయాలో బ్రిటిష్ వైస్రాయి, స్వల్ప సంఖ్యాకులైన జపానవారి చేతుల్లో తీవ్రంగా డెబ్బతినిపోయేటప్పటికి, “శ్వేతజాతుల ఆధిక్యత” అనే మిథ్యాభావము పటాపంచలై పోయింది. ఆసియావాసుల ప్రతిహా, ఆత్మగౌరవభావమూ, పుంజుకొని పెరిగివచ్చాయి.

కాని జపానవారి రాక్షస చర్యలూ, ఆగ్నేయ పరిస్థితి అంతా చితికిపోవటమూ, పీటితో యూర పియ్ నిరంకుశత్వాన్ని కదిలించుకొని, ఆసియన్ నిరంకుశత్వాన్ని నెత్తి నెక్కించుకొంటు, బానుసజేందుకు ఎంతమాత్రమూ మార్గము కాదనిపించింది. మలయాద్వీపాలలోని మలయాలూ, చీనీయులూ, భారతీయులూ కూడా, తమ సమిష్టిసమస్యలను ఇతోధికంగా గుర్తించసాగారు

మిత్రరాజ్యాలకు ప్రతికూలంగా ఉండే పరిస్థితిలో నన్నంతవరకూ, “జాతీయతా ప్రచారాన్ని” జపానవారు సహించారు. జపానీస్ అస్వర్యం క్రిందమంచి ప్రచారంలో “మలయా జాతీయపత్రిక” ఒకటి ఉండేది అప్పుడా పత్రిక పశ్చిమవాసుల గిరంకుశత్వానికి ప్రతికూలంగా ప్రచారం జరిపేది. ఇప్పుడు మలయా జాతీయ వర్గాలలో ప్రముఖులుగా ఉన్న వాళ్ళే అప్పుడా పత్రిక నడుపుతూ ఉండేది ఆ పత్రిక రాసురానూ, జపాన్ ప్రతికూలనైస్యపత్రికగా, కమ్యూనిస్టు ప్రజానాయకులపక్షమై జపాన్ నిరంకుశత్వాన్ని ఖండిస్తూ ప్రబలమై నిలిచింది. జపాన్ ప్రతికూలనైస్యంలో, ఎక్కువమంది చీనావారే అయినా, ఆ నైస్యం పేరు—“మాడు నక్షత్రాలనైస్యం” (Three Star Army) అని ఉంది. మాడునక్షత్రాలూ, మాడు ముఖ్యజాతులైన మలయ, భారతీయ, చీనీయ జాతులకు చిన్నతై, మలయా - భారతీయ - చీనీయ వికృతభావాన్ని ప్రబలింపజేశాయి.

ఈ పరిస్థితులన్నీ “జాతీయభావాన్ని” ప్రోద్బలించుకొంటూవచ్చినా 1945 నాటికి, తగినంత బలసామర్థ్యాలతో “జాతీయోద్యమం” నిలవలేదు. అందుచేత ఇండోనేసియా, బర్మా, ఇండోచైనాలలోపల, జాతీయవాదులతో కొంతకొంత సమాధానాలు పడవలసిన అవసరం, 1945 నాటికి జపానీయులకు కలుగలేదు. పైగా ఉత్తరమలయాలో భాగాలను సయాంకిచ్చి, వలయాలంటే నిర్లక్ష్యం కూడా చూపారు.

ఇండియా, బర్మా, సిలోనలపై వేసికొన్న ప్రణాళికలు, ఆదేశాలలో బలీయమైఉన్న జాతీయోద్యమాలతో రాజకీయ విషయాలలో సమాధానపడవలసిన అవసరాన్ని గుర్తించిన దృష్టిలో ఉన్నాయి

కాని, “మలయా సమాఖ్య రాజ్యాంగ ప్రణాళిక” అంటూ బ్రిటిష్ వలసరాజ్యాల కార్యాలయంవారు తయారుచేసిన ప్రణాళికలు, మలయాలో జాతీయచైతన్యం కలిగిఉండవచ్చునేమో అన్న దృష్టి, అరవీసమంలేనా లేదని స్పష్టపరుస్తూన్నాయి

క్రీశ్మేమైన, సర్ ఎడ్వర్డు జంటగారి, పరిపాలనా దక్షతా సూత్రాలమీద మాత్రమే ‘మలయా’ ప్రణాళికలు ఆధారపడిఉన్నాయి. మలయా నిరంకుశ సుల్తానుల అధికారాన్ని ఉడ్చిపెట్టేశారు. కొత్త మలయా పౌరసర్వస్థాయిని ఏర్పరిచారు. సింగపూర్ ను ద్వీపకల్పం నుంచి విడదీసి ప్రత్యేక స్వతంత్రరాష్ట్రంగా చేశారు. ఆగ్నేయ ఆసియాలోని బ్రిటిష్ వలస ప్రదేశాల, రాజకీయ ఆర్థిక తదంగానికంతా సింగపూర్ ని కిలకం చేశారు.

ఈమార్పుకి అనేకదిశలనుంచీ ప్రతిరోధం వచ్చింది. తమతమరాజుల ప్రాతస్వాంతో, మలయాల ప్రకోపించి, తమపురాణరాజ సాంప్రదా

భారతరాజకీయాలు :

ఫ్రెంచి ఇండియా ఎన్నికలు; మా హేలో ప్రజావిప్లవము

ఫ్రెంచి ఇండియాలో ఎన్నికలు ఇంత శీఘ్రముగా జరపటానికి ఫ్రాంచిజేరి మంత్రిత్వ శాఖ ఏకాగ్రహారముతో లేదన్న విషయం మంత్రిత్వ శాఖలో ముగ్గురు, ఈ కారణంగా రాజీనామాలు ఇయ్యటంతో పుష్టమయింది. డాక్టరు ఆండ్రె, మిస్టరు కూనూమా, లక్ష్మణస్వామికారలు, తమ రాజీనామాలో, కొద్దిమంది ఎన్నికొన్నవారు, కొద్దిమంది సరాసరి నియమించబడవారూగా ఉన్న మిశ్రమ మంత్రిత్వ ఆధిపత్యంలో ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకొనేందుకు జరిగే ఎన్నికలు జరపటం అసమంజసమని తెలిపారు.

ఫ్రెంచి ఇండియాలో, ప్రభుత్వంలో ఉన్నవారు, ఈ ఎన్నికలు అపమని భారతప్రభుత్వం ఇచ్చిన సలహాను, పాటించలేకుండా ఉన్నామని తెలిపారు. ఈ ఎన్నికల సంధర్భంలో భారత ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు, ఎన్నికల నిజస్వరూపం గ్రహించటానికి, మ్యూనిసిపల్ ఓటింగ్ పూర్తిగా నిలవటం, తమ రాజ్యాంగ నిబంధన అనుకూలంగా, అసమర్థతగా; అదికూడా గాంధీ ప్రభుత్వముతో సంబంధించుకొన్న మొదటి ఇండియన్ ఫ్రెంచి భాగాల ప్రభుత్వాధికారులు, భారత ప్రభుత్వానికి తెలిపారు. భారత ప్రభుత్వం ఇందుకు విచారించి తెలిపింది. కాంగ్రెస్ తరపున నిష్పాక్షికమైన పర్యవేక్షకులను ఫ్రెంచి ఇండియాకు పంపటం అత్యవసరమని భావించి, పుదుచ్చేరికి డాక్టర్ సుబ్బారాయణ్, డాక్టర్ రాజకుమార్ గార్ల నూ, లక్ష్మీనారాయణుల తదితరుల నూ కాంగ్రెస్ పంపింది.

మా హేలో ప్రజాప్రభుత్వము

ఈ లోపుగా అక్టోబరు 21 తారీఖు సాయంత్రము, ఎల్కా కార్యాలయ ఇప్పించుటూ, "మా హేలో" ప్రజలంతా మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసు చుట్టూ మాగి కేటింగ్ మొదలుపెట్టారు. ఈ కార్యాలయ పంచెపట్టుటలో, అధికారులు, మహాజన సభ్యులకు వివరాలు పంచిపెట్టటం, మాడునాలుగు రోజుల ప్రందించి, జగ్రుహించి వచ్చారు. ప్రజలు మేయరు దగ్గరకు, ఈ విషయం వివరించుకొంటూనే వెళ్ళి, మేయరు వాళ్లను నిరాకరిస్తూ వారి మాట వెంట విని పెట్టాడు.

దానితో సోషలిస్టు పార్టీ సభ్యులూ, మహాజన సభ్యులూ కలిసి మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసు దగ్గర కేటింగ్ సాగించారు. మహాజన సభ అధ్యక్షుడు బి. కె. తుమారె, సోషలిస్టు పార్టీ సభ్యుడు యాన్. నారాయణ నాయర్, ఈ ఇద్దరు పైనా పోలీసులు జైలుంపి వేళ్ళ నాగికి దిగారు.

అంతటితో ప్రజలు కోలాహలంగా మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసులోకి ముమ్మరంగా జొరబడి, పోలీసులతో, తలబడ్డారు. గొంతులెల్లూ పెట్టుకుని తిరిగి వచ్చారు. జనం ఎల్కా రికార్డుల నన్నిటిని బైటికి లాసుకొచ్చి తగులబెట్టారు.

ఈ కలుగు వివరాలే, మా హేలో అక్టోబర్ 27 తేదీ, సిపాయిలను వెంటబెట్టుకొని, అక్కడకు పరుగెత్తి వచ్చాడు. సిపాయిలు ఒక గంట సేపటిలో చల్లగా వెనక్కి తప్పుకొన్నారు.

ఇంక జనం ఉక్రంతో బయలుదేరి, ప్రభుత్వ భవనాన్ని దాడి చేయటం చేశారు. రికార్డులు, కుర్చీలు, బల్బులు, అన్నీ బయటికి లాగి తగులబెట్టారు.

పోలీసు స్టేషనులో, పోలీసులూ సిపాయిలూ కూడా ప్రజకు ఆయుధాలూ, మందులూను సామానాలూ, పోలీసు స్టేషను అప్పగించి లొంగి పోయారు. అక్టోబర్ 27 తేదీ (పరిపాలనా) కార్యాలయము, లక్ష్మీనారాయణ ప్రభుత్వ కార్యాలయాలవారూ కూడా, ఏమాత్రము ప్రతిరోధము చూపకుండా ప్రజలకు అభిమానములు అప్పజెప్పి లొంగి పోయారు.

ప్రజలు అక్కడినుంచి కదిలి, చుట్టుపట్ల, ఫ్రెంచి పల్లెలయిన పల్లూరు, పంత్ కల్లోలకు పోయి అక్కడి పోలీసులనూ కూడా వశపరచుకొన్నారు.

ప్రభుత్వ కార్యాలయాల నూ, పోలీసు స్టేషనులనూ వశపరచుకొని, మహాజన సభా,

సోషలిస్టు పార్టీల సభ్యులు, కాపలాలు కాసున్నారు. పోలీసు ఆయుధాలూ అన్నీ మహాజన సభ కార్యాలయంలో భద్రపరిచారు. ప్రజలు తమ తమ ఆయుధాలనూ కూడా అక్కడే భద్రపరిచారు.

మహాజన సభ అధ్యక్షుడు తుమారె గారు, భారత ప్రభుత్వ త్రి ర్థ పతాకము ప్రభుత్వ భవనం మీద ఎగిరివేశారు. ఫ్రెంచి పతాకము భద్రంగా ముడిచి కట్టకట్టి, ఢిల్లీలో ఫ్రెంచి రాయబారికి, సగౌరవంగా పంపిస్తామని ప్రజలకు తెలిపారు. ప్రజలను అనవసరంగా ప్రభుత్వం కచ్చుకట్టటం, ప్రజలొక్కసారి, సహజోత్సాహంతో విరగిపోవటంతో అకస్మాత్తుగా ఉద్యమించగలిగి, ప్రజాప్రభుత్వాన్ని చేకూర్చుకోగల ఆస్కారం కల్గిందని అభ్యుత్థులు తెలిపారు.

పుదుచ్చేరిలో ఫ్రెంచి ప్రభుత్వం "మా హేలో" ఎన్నికలను వాయిదా వేశామని ప్రకటించింది.

పుదుచ్చేరికి ఫ్రెంచి యుద్ధ నాక ఆగమనం వారకూడా ప్రజలలో చాలా అలజడి కలిగించి దుకుంబున్నాడు. ఇది తమకు భయపెట్టటానికి తీరని పాపం ప్రజలలో అనుమానం ఎక్కువయింది.

ధిల్లీ కాంగ్రెస్ నెట్టుకు చెందిన మిలిటరీ ఆసుపత్రిలో గవర్నరు జనరల్ రాజాజీ కాశ్మీర్ యుద్ధ రంగమున గాయపడిన సైనికులను ఇంజనీరింగు సంస్థించుచున్న దృశ్యము.

"మా హేలో" భారత యూనియన్ ప్రభుత్వం, యూనియన్ లో చేర్చుకొంటూ, ఈ లేదో అది వారంనాటికి సాధికారంగా తెలియలేదు.

పుదుచ్చేరిలో ప్రభుత్వ నాయకుడు కేరకా, మా హేలో అల్లరి జరిగిందనీ, భారతీయ ప్రభుత్వం పంపగా కాంగ్రెస్ సభ్యులు పైనుంచి వచ్చి కల్పించిన ఆరాచకమేననీ, అపవాదు వేస్తున్నాడు.

మా హేలో పరిపాలనాధికారం, మహాజన సభ అధ్యక్షుడు, సోషలిస్టు పార్టీ కలుపుకొని ఎవరునుకుండా సభ్యుల సెషన్ల కొని, పరిపాలనా తదంగము సాగిస్తున్నాడు. మా హేలో ప్రజల పాలకాధ్యక్షుడు రాజీనామా ఇచ్చాడు.

భారతీయ ఫ్రెంచి భాగాల చరిత్ర

1603 లో వర్తకానికి ఫ్రెంచి విశిష్టతలు కొందరు భారతదేశ తీరాన అడుగుపెట్టారు. కాని వర్తకం సాగలేదు. 1642 లో కార్నివల్ రిచిలూ, ప్రభుత్వ అధికారంతో వర్తకానికి ఓడలు పంపాడు. అప్పుడూ అంతే అయింది. 1654 లో పెద్ద కంపెనీ ఏర్పడి, కుంకాలు లేకుండా, భారతదేశంతో వ్యాపారం సాగించేందుకు 50 ఏళ్లకు కాలు తీసుకొంది. 1658 లో నూరవోలో నూటిగా ఏజన్సీ ఏర్పరచుకొన్నారు. కాని అక్కడ ఫ్రాంసుంగా ఏర్పరచుకొనేందుకు బాగా బాసుంకపోయేటప్పటికీ, దచ్చివార్ల దగ్గరనుంచి, సింహాంంలో ట్రెంకోమలే హార్బరును వశపరచుకొన్నారు. కాని దచ్చివారు మళ్ళీ అది లోబరుచుకొన్నారు. అప్పటి ఇండియాలో

ఫ్రెంచి గెసిడెంటు కేరకా, 1672 లో కారమంజిల్ తీరానికి ఎగబాకి, మద్రాసు వద్ద పోర్చుగీసువారి ద్రుంపించి శాంఫోమ్, వశపరచుకొన్నాడు. 1688 లో ట్రెంకోమలే, శాంఫోమ్ ల దగ్గర పెంచుచోట్లా దెబ్బతిగిలేట్టు కనబడగా, ఫ్రాంకోయి మార్షిల్ అనే అతడు 80 మంది ఫ్రెంచి సైనికులతో ఈ గెంటిని నామమాత్రంగా విసుల్చుకొని, అప్పటికి చిన్న పల్లెగా ఉన్న పుదుచ్చేరిని, 1688 లో గంగీరాజా వద్ద కొని, ఆ కొట కట్టాడు. వర్తకం కాస్త పెరిగింది. 1693 లో దాన్ని కూడా ఉచ్చివారు లాక్కున్నారు. 1697 లో మర్సీ సైన్ విక్ బహు బడికలో, ఫ్రెంచివారికే ఇది స్వాధీనపడింది. అప్పటినుంచి ఫ్రెంచి నీటిలో మెంటులో పుదుచ్చేరి ముఖ్యమైనది నీటినుంచి దాదాపు కలకత్తా నిర్మాణం, అప్పుడే పుదుచ్చేరి నిర్మాణంగా జరిగింది. గొండు రాజుల దగ్గర కొన్న పల్లె, మార్షిల్ పుదుచ్చేరిలో మొదటి ఫ్రెంచి గవర్నరు రయాల్ డు.

1688 లో ఢిల్లీ చక్రవర్తి దగ్గర పట్టా పొంది చంద్రనగర్ ఫ్రెంచి వారు సంపాదించుకొన్నారు. గవర్నరు లీనాయర్ 1725 లో మలబార్ తీరాన మా హేలో సంపాదించాడు. కొరమాంజిల్ తీరాన కారిక్కాల్, 1739 లో

'మా హేలో' మలబార్ జిల్లాలో, మా హేనడి ముఖద్వారాన ఉన్నది. వైశాల్యము 25 చదరపు మైళ్లు. జనాభా 12,000. పశ్చిమ తీరాన ఫ్రెంచివారి భూభాగము ఇదొకటే. ఇక్కడి పాలకులూ పుదుచ్చేరి గవర్నరు తాజేదారులే.

బర్మాలో భూసంస్కరణ విధానం

బర్మా ప్రభుత్వము పెద్ద పెద్ద భూస్వాముల రూమి సంతానూ వశపరచుకొని, పాలం దున్నే గైతులకు పంచిచ్చే ఓల్లు ప్రవేశపెట్టింది.

బర్మాలో భూస్వాములు ఎక్కువమంది దక్షిణాది చెట్టియారులే. ఇప్పుడు బర్మా ప్రభుత్వము ఈ భూములకై ఇచ్చే పరిహారాలు, ఈ చెట్టియారులకు సంతృప్తికల్పించేవిగా లేవు ఇప్పటి పరిస్థితిలో, భూకామందుకు ఇచ్చే పరిహారము, ఇప్పుడు ప్రభుత్వానికి ఇన్నాన్సు శిస్త 12 రెట్లు ఉంటుంది. మంచి భూమికి ఇప్పుడు శిస్త ఎకరానికి 5 రూపాయలు. నాశిదయితే రూపాయి. అందుచేత ఇచ్చే పరిహారము ఎకరానికి 60 రూపాయలు వించును.

ఈ భూములలో చాలామంది భారతీయుల — ముఖ్యంగా దక్షిణాది చెట్టియారుల చేతుల్లో, పంటానికి, గైతులకు వీరిచ్చిన తనఖా అప్పులే కారణమని బర్మా ప్రభుత్వ నాదన. గత రెండు తరాలనుంచి, చెట్టియారు, బీదగైతులకు, భూములను తనఖా పెట్టుకొని అప్పవీడ్చు వచ్చారనీ, వాళ్లు అప్పులు తీర్చుకోలేకపోవటంతో భూములు స్వాధీనపరచుకొంటూ వచ్చారనీ వివరించారు. ఈ చెట్టియారులు వసూలుచేసి ఉన్న డబ్బీ మొత్తాలనూ కూడా, వీరికి ప్రభుత్వ మియ్యంపన్నీ పరిహారాలలో వివహించుకొనే ఇయ్యటం జరగవచ్చును కూడా.

దాదాపు 5000 మంది భారతీయులకు బర్మాలో 2,500,000 ఎకరాల భూమి ఉంది. దీని ఖరీదు దాదాపు 875,000,000 రూపాయలు ఉంటుంది దీని అంచనా వేశారు.

బర్మా ప్రభుత్వం ఈ ఢిల్లు పాసుచేసినందుకు రంగున్ సాత్ ఇండియా చేంబరు ఆఫ్ కామర్సువారు ఆక్షేపాలు తెలుపుతూ, భారత ప్రభుత్వానికి వినకులు పంపుకొని, ఈ ఢిల్లు కల్ల బర్మాలో ఇన్స్పెక్షన్ పెరుగుతుందనీ, ఇన్నాల్లా ప్రభుత్వం గైతులకు సాలీనా 2,000,000 రూపాయలు వ్యవసాయానికి సహాయంగా ఇన్నాన్సు డబ్బు, ఇంతటినుంచి, ఎన్నో ఇంతలుగా ఇచ్చుకొంటూ రావలసివస్తుందనీ విమర్శిస్తున్నారు.

బర్మాలో కూడా భారీ భూస్వాములూ, భూమందులూ ఉన్నా ఈ ఢిల్లు బర్మా పార్లమెంటులో, మళ్ళీ ఎన్నో అభ్యంతరాలూ రసంతైనా లేకుండా ఏకగ్రీవంగా ఆమోదం పొందటం భారతీయ భూస్వాములకు వింతగానే కనబడుతుంది.

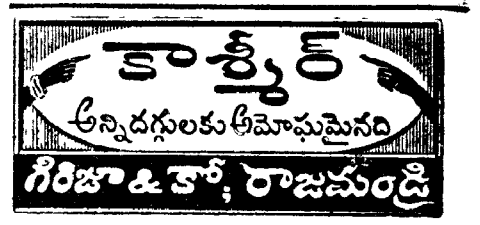
యుద్ధాత్మకము బర్మాలో 12,000,000 ఎకరాలు పరిసాగుకొంద ఉండేవి. యుద్ధానంతర పరిస్థితుల్లో ఈ సంఖ్య 9,000,000 కి దిగి పోయింది. ఇప్పటి కల్లోలం లో వరి సాగు ఇంకా పడిపోయిఉంది.

నెరసిన వెంటుకల ఔషధము

గొగు వూరు నక్కరలేదు. అయితే దిక్కి తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళతముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిదో. దబ్బు వాపసు చేయండను. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2.8.0. మధ్య రకమై యుండిన రూ 3.8.0. పూర్తిగా యుండిన రూ 5.0.0.

గమనింపు:- ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Shri Chandra Kanta Pharmacy
No. (127) P O Rajdhanavar (Hazari Bagh)

గొప్పవారితో గుసగుసలు-3. కలియుగ చక్రవర్తులు:

అమరావతి నుండి వచ్చిన వార్తలు

చరితాదేవి

అమరావతి నుండి వచ్చిన వార్తలు

కీ॥ శే॥ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

అమరావతి నుండి వచ్చిన వార్తలు

[హిమవంతలో నొక జలపాతం దగ్గర గూర్చుని ధ్యానిస్తూన్న నన్నొక అపూర్వమైన స్త్రీవ్యక్తి సమావించి, లేచి నమస్కరిస్తూన్న నన్నాశీర్వాదించి—]

స్త్రీ ఏమయ్యా, మమ్మల్ని పాపించావ్. దేవి, చరితాకాంతా, వెల్లిరావమ్మా అంటే వచ్చాం. మాతో నీ కేం పని వచ్చిందయ్యా!

నేను: తల్లీ, ఒక గొప్ప సందేహ మొచ్చి తమ కీ శ్రీ మిప్పించాల్సివచ్చింది. దేవికి నా మీద నన్ను అభిమానానికి నే నెన్నటికీ కృతార్థుణ్ణి.

చరితాదేవి: ఏమిటా మహాసందేహం? మీ కాలంవాండకందని, విచ్చని సందేహాలున్నాయా? ప్రపంచంలో—సృష్టిసందేహ మొకటితప్ప! దాన్నిగూడా విడిచిపెట్టా మంటారుగా?

నేను: ఏమిటోనయ్యా, మా శతశతాబ్దాలు! అహంకారానికంత మెక్కడ! చిత్తం, ప్రకృతం చివరమార్చుకుంటే త్యాగస్థుల ప్రపంచం వారు రాజ్యాని కొచ్చిందాకా మన చరిత్రనడకేమిటాని?

చ మికాలంవాండకు మే మేం జెప్తే పని కొస్తుందయ్యా? మీ కంతా ప్రత్యక్షప్రమాణాలు, నిదర్శనకాకుంటే వాటిని రూపించే అప్రత్యక్షప్రమాణాలు. నిదర్శన కావాలేపాదు! ఏ శిథిలాలో, కాసనాలో, నాణాలో స్వదేశీయుల సమకాలపుట కాని, తర్వాతివిగాని వ్రాతలలో, విదేశీయుల వ్రాతలలో మొదలైన ఆధారాలు కావాలన్నప్పుడు మీకు. పురాణాలు పనికిరావేపాదు, అట్లాటివాల్సేక్కడ్యుంచి లేము! మీపూర్వులకు మీచరిత్ర జ్ఞానవిస్మయం లాక అట్లాటివాటిని ప్రతివిషయానికి యేర్పరచకపోయిరి. అధవా యెవరైనా యేదైనా వ్రాసినా దాన్నంతా సోదరిని, కవిత్వము, నమ్మదగ్గది కాదని విమర్శిస్తారేపాదు! మే మేం జేయగలం? అయినా, యిపుడు నీ వడిగిన అర్థం పురాణాల్లో లేదా? చివర మార్పుణ్ణి పుష్కమిత్రసంగుడనే బ్రాహ్మణుడేనాని వధించి రాజ్యాని కొచ్చాడని, ఆయన వంశీయుల్లో చవరవాణ్ణి చంపి కణ్ణాయనుడనే మరొక బ్రాహ్మణుడేనాని రాజ్యాని కొచ్చాడని, ఆయన వంశీయుల్లో చివరరాజును జంపి ఆంధ్ర ప్రభులైన కుంతలకాతకర్ణి రాజ్య మేలడ మారంభించాడని, సంగులు, కణ్ణాయనులు, ఆంధ్రులు అంతా మార్కభృత్యుల మని పిలుచుకున్నారని పురాణా లైపుతున్నాయిగా—ఆ ఆధారాలెవరా? ఆంధ్రులు పాటలీపుత్రంనుండి మాడు వందలెండు రాజ్య మేలారని, వారికాలంలో కామ్యులతాకిడి వచ్చి దేశంలో కొంత కల్లోలస్థితి యేర్పడదని, తర్వాత చరిత్ర కొంతకాలంవరకు పురళంగానే జరిగిందని, జరుగుతుండగా గ్రీకుల కండయాత్ర లొచ్చాయని, దేశం వాటిని సర్దుకుని కాలక్షేప మారంభించేవరకు హూణుల కండయాత్ర లొచ్చాయని పురాణా ల్పరిగ్గా చదివితే తెలిదా?

నేను: అదంతా, యెప్పట్నుం చెప్పటికాని, మారంధి.

చ: (నవ్వి) ఈ రంధిక మహాబాధాకరమైన విషయం దీన్ని గురించి చొక్కటంటాం విను. ఒక విషయం ఫలాన వస్తుడు జరిగిందని తెలిడంవల్ల నయ్యే జ్ఞానాభివృద్ధి? ఒకడు పుట్టింరోజు, మృతి జాండ్రోజు పుట్టింరోజు పండక్కు తద్దినాలకు కర్మభూమి కాబట్టి పనికొస్తుంది గాని, ఒక ఊకప్పుడు జరిగిందనే దాన్లో విషయం జరగడం ప్రధానమూ, దాని తిథివారనక్షత్రాలు ప్రధానమూ? అప్పటికి మహాపురుషులు జయంత్యాదివిషయాలకు తిథివారనక్షత్రాలేర్పడే

పున్నాయగా ప్రతిస్వల్పవిషయ విషయం జరిగిందని యెరుగుండడపు దురద మీ కీ పాశ్చాత్యసంపర్కంతో బుట్టింది నాంజ్ వ్యవహారమంతా నిన్నుగాక, మొన్న పుట్టింది కాబట్టి ఇదివస్తుడు జరిగిందని తెలుసుకు వ్రాసుకోవడానికి వాండ్ర కవకాశం గలిగింది. ఈ దేశ చరిత్ర మూడు రెండువందల కొట్ల సంవత్సరం లాట్టుంచి జరుగుతుంది. దాన్లో ఫలానా ఫలానా విషయా లెప్పుడెప్పుడు జరిగాయో నిర్ణయించే జెట్లా—ఆ కాలంవాండకు కాలనిర్ణయభిమానం లేనప్పుడూ? అవి యెవో తెలిస్తే చాలదా? వాటి కాల నిర్ణయం లాకుంటే మునిగిపోయిందేమిటి?

నేను: అదేమిటి, తల్లీ అట్లాగంటారూ! ఇదివస్తుడు జరిగింది, అదివస్తుడు జరిగింది అని చక్కగా ఒక పటంమీద వేసి చూస్తే స్పష్టంగా తెలుస్తుందిగా?

చ: ఆ మికాలంలో రోగులకు చికిత్స లేనే నైదులు ఇప్పుడింత జ్వర మొచ్చింది. ఇప్పుడీ పథ్య విచ్చా మని పటాల్పయించే చికిత్స నడిపించేట్లు! అది జాడ్యం గాబట్టి యేమాత్రపు జాగ్రత్త జరిగినా, ప్రాణంమీది కొస్తుందని తెలుసుకోవడం మందం, చందం గాని చరిత్ర విషయాల కట్లాటి జ్ఞాన మెందుకోయ్?

నేను: అయితే తాము సెలవిచ్చే దేమిటి? డా॥ ఏముంది, నీ వేదో అడుగుతుంటే చర్చించాం తప్ప!

నేను: చిత్తం, నాసందేహానివర్తి?

చ: పురాణాల్లాడు, నీసందేహం వివర్తకుండు, మార్పులతర్వాత వేదవేదోచ్చింది తెలుస్తుంది వాండ్రలో వందలసంవత్సరాల పర్యంతం రాజ్యా లేలినవాండ్రకు శతాబ్దకాల నిర్ణయం ముంటుంది. తక్కువవాండ్రకు పురుషులంటారు నీ కా కాలనిర్ణయపు రంధుంటే, ఉజ్జాయింపున పురుషాంతరాన్ని గణించుకుని ఆవంశంవారి కాలాల్ని నిర్ణయించుకో. ఇప్పుడేం నీచరిత్రపు గోల సాగదా?

నేను: తమరు చెప్పింది బాగుంది గాని దాన్నంతా అంగీకరించరుగదా?

చ: అంతా అంటే? పాశ్చాత్య చారిత్రకులూ? వారి అంగీకారం లాకపోతే యేం లోపం? ఎన్నిట్లో వాండ్రను సంతోషపెట్టాలని జేపుకొడుతారు? అంతా అంటే, మన దేశంలో చారిత్రకులూ? ఇప్పటిదాకా పాశ్చాత్యులవరకల్లో దిద్దుకొన్న వారు కొంచెం సజుగుతారుకాబోలు, వర్తమానాశ్రమ గంధం వదల్లక అయ్యో, ఆ వాసన పోకుండేనని? సజుగనీ, ఎంతకాలము సజుగుతారు? సజుగి సజుగి నాంజ్ మీదారి కొస్తారు. రామా? పోనీ మునిగిపోయిందా? బిండ్రుగూడావాండ్రతో బామ్మండీ!

నేను: చిత్తం అయితే యీ కల్లోలాల్ని గురించి చెప్పకుండా, నా సంగల్ప మీజేరుతుందాని?

చ: ఎట్లా గీజేరుతుందయ్యా! చెప్పి, చెప్పకుండా చెప్ప! నీకు దగ్గర్నే ర్నాలయ్యా!

నేను: తమ అనుగ్రహానికి పాత్రుణ్ణి! ఎవరూ హ్యోనించనాని.

చ: మహాత జెప్పించి, నా కేం చెలుసు, దేవి చెప్పారందామనా నీ యెత్తు? గట్టివాడవ్! మా కేం చిల్లరు, నీ తిప్పలు నీవు పడు. మాకుండ వీల్లేదు. నీ కావాలైనవిషయం తెల్పాంగదా. మల్లీ వస్తారే. [నిమ్మ]

నేను: (అమె వెళ్లినదారి చూస్తూ) నమస్తారం గూడా అందుకోదాని కవకాశ మియ్యకుండా మల్లీ వస్తామని వెళ్లారు! పయిగా నీ తిప్పల్ని పడమన్నార! ఏం జేతునబ్బా? కొంచెం చిక్కెనచ్చిందే? (కొంత దీర్ఘాలో

చనం నటించి) దీని కనే మాగ్గం సంగుల్నూ, కణ్ణాయనుల్నూ వద్దు! వార్ని పలుద్దాం, తర్వాత వాడ్ని అట్లావైవార్ని, ఆ వైవవాణ్ణి పలుద్దాం ఈ విధన వేచ్చుగోల వస్తూండే యెట్లాగబ్బా! అయినా చూద్దాం [నిమ్మ]

శాతకర్ణి చక్రవర్తి

[గుంటూరు కిర్రవై రెండు మైళ్ళ దూరా న్నున్న అమరావతి: పండు వెన్నెల కాస్తూంది. శ్రీమదమరేశ్వరాలయానికి ఉత్తరాన కృష్ణాతీరం—ఆ తీరాన నొక దివ్యపురుషుడు తేజస్సురన్నూర్తి పచార్లు చేస్తూవుంటారు పండు వెన్నెట్లో. తమర్ని సమావీస్తూన్న నన్నుచూచి—]

దివ్యపురుషుడు: ఏమయ్యా, యీ వెన్నెట్లో నిక్కడి కాశ్యానించావ్ అదీ యేదో ప్రాణం మీది కొచ్చినంత లొందరించావ్.

నేను: నమోన్నమః తమరు శాతకర్ణి చక్రవర్తులేనా?

దివ్య: ఔ నవకో, నీ పుపాసించి దేశాతకర్ణిని?

నేను: మహాప్రభో, తమరంతా ప్రపంచంలో నెవరికీ దిక్కులోచనీకుండా సందమందికీపెనున్నారేమా ప్రభువులు, ప్రతివారూ శాతకర్ణి అనో. శాలివాహనులనో విరుదనామాల్ని వదలకుండా, ఎవ రెప్పటివారో తెలుసుకోదానికి లవలేకమైనా పీల్లకుండా ధరిస్తే నీ మహాత్ము ణ్ణు పాసించేది. అందుకని వారికే మనమీద దయెచ్చి యెవర్నొ ఒకర్ని పంపకపోతారా, చూద్దామని శాతకర్ణిచక్రవర్తి, అని ఉపాసించా తమ రనుగ్రహించినందుకు కృతాగ్రణ్ణి!

శాలి: ఉహూ, గడుసువాడవ్! సరే, అట్లా జైతే మాపే రెవైతే నీ కందుగాని, మమ్మల్నెందుకు పిల్చావో చెప్ప.

నేను: ఏం జెప్పను? ఒక పనికా? కొంత పెద్ద వ్యవహార ముండే శ్రమిచ్చా మొదట తమ ముఖవద్యంలో బ్రహ్మలేజ సృగవద్దూండేమిటండీ?

శాలి: మా మొగాల్లో మరో లేజ స్పెందు కగపడ్తుందోయ్ మేం బ్రాహ్మణుల మని యెరగలో.

నేను: అదేమిటండీ, క్షత్రియులు గారూ? శాలి: మేం బ్రహ్మ క్షత్రియులం—అంటే క్షత్రియత్వం వహించిన బ్రాహ్మణులం.

నేను: అదేమండీ, కుమ్మరి

శాలి: (వారించ్చి) ఆవు. ఆకాలపు టాండో శనస్థితిలో మా పూర్వు లొక రొక కుమ్మరింట పెరిగాల్సిచ్చింది. తర్వాత నా కృతజ్ఞతా మోచకంగా వారా జాతి నభిమానిస్తే బయల్దేరిందా వాడు. అంతేగాని, మేం బ్రహ్మక్షత్రియులమే.

నేను: మొదలార్యమతస్థులై, తర్వాత శాద్ధులైనారేమా!

శాలి: అదీ పొరపాటే, అశోకమహారాజుగా ర్నన్నట్లే మమ్మల్నిన్నార. వారితరంలో వైతరంలో వచ్చిన ఆంధ్రచక్రవర్తుల మతాన్ని సామ్రాట్టిస్తూ న్నునవరించి పోషించడంతో మేం శాద్ధమతంవారని ప్రవాద మొచ్చింది. మా దెప్పడూ ఆర్యమతమే

నేను: చిత్తం ఆశ్చర్యంగా వుంది. తమ రాజధాని చాలాచోట్లకు మారినట్లుండే?

శాలి: ఆ—అవసరాన్నిపట్టి మార్చేవాండ్రం.

నేను: కొంచెం మా మార్పులవిషయం సెలవిస్తారా.

శాలి: గృహవారవిషయంలో (గుడివాడ) గృహవార సహారాంతరం మా మూలపురుషుడొగ్రహిష్ణువు మొదట శ్రీకాకుళంలో (చల్లపల్లెదగ్గర) రాజధానిని స్థాపించారు కొంత కాలానికి దాన్ని విజయవాడకు (బెజవాడకు) మార్చాల్సిచ్చింది మారాజ్య మింకా పశ్చిమానికి ప్రాకడంచేత దాని కొక విధంగా ముగ్ధిగా వుంటుందని అమరావతికి మార్చాం. అప్పటికి పడమర నల్లమలవరకే యుండేది మారాజ్యం. తర్వాత పశ్చిమసముద్రందాకా, ఉత్తరాన గోదావరిదాటిందాకా, వ్యాపించి

మహారాష్ట్రాక్రమణ మారంభించేప్పటికి కల్యాణనగరం రాజధాని నైంది ఆక్కడ్యుండి మారేవలె. దాకా ప్రాకేప్పటికి ఉజ్జయిని నగరం రాజధానిగా నేర్పడేది తర్వాత వచ్చిన కల్లోలాల్లో మగధేశాన్ని ఆక్రమించుకుని ఉత్తరాన నెపాళాంతరకు చురు వారి గూట్రంవరకు, తూర్పున హిమవంతంవరకు మారాజ్యపు సరిహద్దులు వెళ్లడం చాటి, జయించిన రాజ్యాల్ని పాటలీపుత్రం రాజధానిగా మండడంతో చాతమ ఆ మహానగర మే రాజధాని నైంది. అయితే, పాతరాజధాని న్ని శిథిలాలు కాలామండల రాజధాని న్నినామే.

నేను: చక్కగా బోధయింది తమరు పాటలీపుత్రంలో రాజధాని నేర్పరచేవరకెంతకాలం బట్టిందండీ?

శాలి: అక్కడక్కడ చిల్లర రాజ్యాల కీం, తర్వాత చాలాకాలందాకా పున్నాయ శ్రీకాకుళంనుండి హిమవంతందాకా మా సామ్రాజ్యం వ్యాపించడానికి రెండువందలసంవత్సరాలై యుంటుంది పాటలీపుత్రమం దొక వందయేండ్లు పాలించుంటాం దేశాన్ని మొత్తానికి మా సామ్రాజ్యం కొద్దిగానో, గొప్పగానో మూడు వందల సంవత్సరాలు నడిచింది.

నేను: చిత్తం, తమరు మార్కభృత్యులనే విరుదుండిగండీ!

శాలి: మాకే నేమాయ్ మామందు పాశ్చాత్యులైన కణ్ణాయనులు మార్కభృత్యులనారికి ముందందు జేలిన సంగ వంశం వారు మార్కభృత్యులే. ఆ మహాసామ్రాజ్యాధిపతులకు భృత్యులు కానివా రెవరు? వారు మహానుభావులు.

నేను: సంగవంశపురాజులు మార్కభృత్యులైతే వారి మొదటి రాజైన పుష్కమిత్ర సంగుడు చివరమార్కరాజును సహారించిరాజైనారంటుండే పురాణం, అంత అవిశ్వాసపూరి నెట్లా చేసారండీ వారు?

శాలి: నీవు మల్లీమల్లీ అడక్కుండా ఆ కథ చెప్తాం విను. అశోకమహారాజుగారి అనంతరం వచ్చిన మార్కరాజులు వ్యర్థులు. సమరుల స్థానే వ్యర్థుల ప్రాకడంతోనే వార్ని మార్చే ప్రయత్నాలు సమగ్రమైన సామంతరాజులలో, నేనాధిపులలో చేస్తూవుంటారు. అది రాజ్యక్షేమంకొరకేర్పడ ఆచారం. దానికి ఆ మార్కుల రాజనీతి తోడైంది. సామర్థ్యం లాకపోయినా అన్ని విషయాల్లో అశోకనీతిని పాలించిన వారి వారసులు, వారి మతనీతిని పాలించల వారు శాద్ధమతా న్నెం తిథివానించినా, అన్యమతాన్ని గౌరవపరచకుండా వాటిమీద నభిమాన మున్న ప్రజలు ఆ మతభ్రాత్వుల్ని చెడకుండా పట్టుకొచ్చే పరిపాలనాక్రమాన్ని నడిపారు. వీరు శాద్ధమతంపట్ల పూర్ణాభిమానం వహించి ఆర్యభ్రాత్వుల్ని బాహులంగా నిరసించడ మారంభించారు. ఎంతవర కొచ్చిందంటే, యుద్ధమంటే “అహింసా పరమాధర్మా”ని ప్రజలు జపించే స్థితి కొచ్చింది. ఇది ఆర్యమతాభిమానులకు కంటక మైంది. మావలె సంగులు, కణ్ణులు బ్రాహ్మణ ప్రభువులే వారి కాస్థితాదుర్భరమై యిరువూ కలిసి చివరమార్కభృత్త వధించి పెద్దవాడైన సంగునకు రాజ్య మిచ్చారు వారివారసులూ కొద్దికాలం లో మార్కరాజులకుమల్లనే మారితే కణ్ణుడూ ఆపనే చేసి రాజైనారు. మే మారెండు పన్ను జరిగినపు డామోదించి వారికి సామంతులుగానే అన్నాం. ఉంటూండగా కణ్ణ ప్రభుల్లో చివరవాడసమగ్రుడుగా వండం, అప్పుడే కామ్యులనే జాతివాండ్లు హిమవంతం దాటబోతున్నారనే వదంతి మేము వినడంతో

(18 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

రంగువాయనక్కరలేదు. ఆయుర్వేదచికిత్స తెల్లని రంగును మర్చి కాళకరముగా వెంట్రుకలకు నచ్చదు విచ్చును. గుణం కానిదో. ఔషధ వాసనలేదువిచ్చును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన దా 2.8.0 మధ్యకరమై యుండిన దా 3.8.0 పూర్తిగాయుండిన దా 5.0.0. గమనింపు:— ఇది పెదదుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు ఔషధము. Keshi Ranjan Aushadhalaya, M. 63. P. O. Raniganj (Burdwan).

పదమూర్తి

మాతృక : లీలాచెన్నర్.

అనుకరణ : 'అవనీంద్ర'

ఒకప్పుడు నేను పాట్నాలో ఉండగా, నలవైదిద్యాపీఠపు శిథిలాలను చూడడానికి వెళ్ళాను. ఆ భీతి గొలిపే, ప్రముఖ విద్యాపీఠపు శిథిలాల మధ్య నిలువోనుండగా, నా హృదయం బాధతో కదిలిపోయింది. అలాటి ప్రఖ్యాత విద్యాపీఠము ఎందు కిలాటి ఖీణదశలోకి వచ్చిందోనని ఎంతో ఆశ్చర్యపోయాను. ఆ కాలంలో ఆసియాలోని అన్ని మారు మూలలనుంచి అనేకమంది విద్యార్థులు వచ్చి, విద్య నభ్యసించిన మతానికి, సంస్కృతికి నెలకైన విద్యాపీఠము, అనేక రాజ్యాలు సాంస్కృతిక గమ్యాల నిచ్చుటకూ, దూరపు భూభాగాలకు మతప్రచారకులను పంపించిన అట్టి మహా విద్యాపీఠము, ఇప్పుడు సంపూర్ణమైన ఖీణదశలో శిథిలావస్థలో ఉన్నదిగా!

నేనొక్కణ్ణి అక్కడ నిలువో నుండగా, నా మనస్సు కొన్ని వందలయేళ్ల పూర్వమునకు పరువెత్తింది. అప్పుడు కంగడేశం గౌరవ జేతమని పిలవబడేది. ఇప్పటి పాట్నా అప్పటి పాటలీపుత్రము ఆ కాలంలో ఆ ప్రాంతాలలో నడుల మీద మంచి వర్షక వ్యాపారాలు మహాద్భుతంగా సాగుతుండేవి. పాటలీపుత్రము అట్టి వ్యాపారసరికి గొప్ప వాడవుగా ఉండేది. అలాగే గౌరవోక్తా భాగీరథి నదిమీద కీర్తనగంజ్.

వృద్ధుడైన మణికోలాల్ అక్కడ గొప్ప వర్తకుడు. అతని వ్యాపార వస్తువులతో నిండి పోయిన పడవల గుంపు గౌర్, పాటలీపుత్రాల మధ్య మహాఖ్యాతి గాంచింది. మణికోలాల్ వర్తకులు వైనతరువాత, అతని వివిధ వస్తుజాలంతో నిండిన పడవలతో, నదిమీద వ్యాపారానికి బయలుదేరి వ్యాపారం చేసికొని వేసవి సరిగా ప్రారంభం కాబోతుంటే తిరిగి వచ్చేవాడు. అతని మహాభవనం, ఎప్పుడూ అధిక మాతూడి పడవలసమూహం అతనికి ఎప్పుడూ ధనాన్ని, సౌభాగ్యాన్ని చేకూరుస్తూ అంత కంటకు వృద్ధిపొందుతున్న దనే దాంట్లో సందేహ మేమూత్రమూ లేదు.

మణికోలాల్ అంతకంతకు పెద్దవాడయి, వార్షికపు అసమర్థత పొందుతున్నాడు. అందు వల్ల అతడు వ్యాపారాన్ని ఒక్కగా నొక్కడైన కొడుకు సుజన్ లాల్ కి అందించాడు. కొడుకు తండ్రి అడుగుజాడల్లోనే ఎంతో సమర్థతతో వ్యాపారం కొనసాగించాడు. అతడు తన తండ్రి వెళ్లి చేసిన ముఖ్యవ్యాపారస్థలాలన్నీ చూచినప్పుడు, ప్రతి సంవత్సరం, ఇంకా కొత్త కొత్త వ్యాపారస్థలాలకు వెళ్లి వ్యాపారంచేసి, మరింత ధనాన్ని కుటుంబానికి సౌభాగ్యాన్ని తెచ్చాడు. వృద్ధ మణికోలాల్ ఇప్పుడు నిశ్చింతగా, సుఖంగా ఉన్నాడు. అలాటి సమర్థుడైన కొడుకుకున్నందుకు గర్వించాడు.

మాడవ సంవత్సరమున సుజన్ లాల్ అతని వ్యాపారపు పడవల సమూహంతో కాశీ వెడదామని నిశ్చయం చేశాడు. ఆ విధంగానే ఆ పవిత్ర స్థలానికి బయలుదేరాడు. రోజులు గడిచినాయి. కాశీ దగ్గర కొన్నాంటే, సుజన్ లాల్ కి ఏదో అతి ముఖ్యమైనదానికోసం ఎదురు చూస్తున్నానా అనిపించింది. ఒకనాటి అపరాహ్నం, దూరాన, కాశీపట్నం అరచంద్రాకారంలో కనిపించింది. ఆ దృశ్యంలో ఆ మహాగరంలోని దేవాలయ గోపురాల శిఖరాలు పొడవూపుతూ ఉన్నాయి. పడవలసమూహం, ఒక్కొక్కరంగా కదిలివెళ్లే హంసల్లాగా కాశీపుట్నాన్ని సమీపించినయ్యే. కాని ముఖ్యనావికుడైన నాతూమాగికి తన పటాలన్నంతా సమకూర్చివుంచే సరియైన స్థలం కనిపించలేదు. నదికి కొంచెం పైగా, దూరంగా ఉన్న మరింతో ఘట్టానికి సుజన్ లాల్ చూపించాడు. ఆ ఘట్టానికి చేరుకోగానే, సుజన్

చక్కగా అలంకృతమైన, అందమైన ఒకే ఒక పడవను మాత్రం చూచాడు.

సుజన్, దానిని ఇంకా విశదంగా స్పష్టంగా చూడటం కోసం, పడవ వెకెప్పు ఎక్కాడు. ఆ అందమైన పడవకు ముందు వివిధ వర్ణాలంకృతమైన నెమలి విగ్రహాన్ని చూచాడు. పడవనడిపే వాళ్లు, ఎట్టితలపాగాలతో చక్కటి ఖరీదైన దుస్తులలో ఉండటాన్ని బట్టి దాని యజమాని ఎంతటి భాగ్యవంతుడో, ఎలాటి అభిరుచులు కలవాడో తెలుస్తోంది. సుజన్, మెచ్చుకుంటూ, దానిని తడేకంగా చూస్తూండగా, పడవలోని గది తెర కొద్దిగా తొలిగింది. సుజన్ హృదయం, ఒక్కసారిగా, అతడు చూసినదానికి ఉప్పొంగి ఆశ్చర్యచకితుణ్ణి చేసింది. అతనికి బహు సుందరమైన పడవను మాత్రము కనిపించింది. కాని మగుత్తుణంలో తెర మాయబడింది. దాంతో అతని కెంతో ఆశాభంగమైంది. ఒక స్త్రీ కేచు కంఠస్వరంతో, అతడు తన కంఠంలోనుంచి మామూలు ప్రపంచంలో పడ్డాడు ఆ స్త్రీ ఖచ్చితంగా తననే ఉద్దేశించుతూ అడుగుతోంది.

"ఓయ్! ఎవరవ్వాయి నీవు? ఇలా-నీ పడవలన్నిటి నీ ఇంటిపుకు నడుపుకుంటూ, మా చక్కని పడవని పాడుచేయటానికి, తీసికో రావటంలో నీ యుద్దేశ్య మేమిటి?"

"ఓ పిన్నిగారూ, మేము ఎంతో దూరం ఉన్న గౌర్ చేతపు వ్యాపారస్థులం"

"వర్తకులా? హా! " అని చిత్కరించింది ఆసలు వర్తకు లంటేనే ఆమె కసహం మన్నుటగా

"పిన్నిగారూ, మీరు కొంచెం కోపం భోంచేస్తున్నారు!"

"దానికి తగిన కారణాలున్నయ్యే!" అని ఆశ్చర్యరకం లో అంది ఆమె. "మా దొరసానమ్మగారు అలంకరించి కుంటున్న సమయంలో మీరు తీవ్రాభ్యంతరం కలిగించి నందుకే నా మీకు సిగ్గు కలగటం లేదా?"

"అయ్యో, చాలా సిగ్గు చేటు!" అని సుజన్ నొచ్చుకోదలుచుకోకపోయినా నొచ్చుకున్నాడు. ఆ స్త్రీ అతని సంభాషణలోని చురుకైన కనిపెట్టినట్లుండి ఛటుక్కున అంతరంగమైంది! సుజన్ చాలా విచారపడ్డాడు. తెర వెనుక ఉన్న ఆ సుందరాంగన ఎవరై ఉండాలి? ఆమెతో కాస్తేపు అల్లాగే కులాసాకబుర్లు చెబుతే, ఎంతో బాగుండేది" అనుకున్నాడు. ఆ ఒక ఊణిక దిగ్భవపు స్మృతితో అతడికి ఎంతో హాయి కలిగింది. మళ్లా ఆ సుందరముఖాన్ని చూడలేక పోవటమనే, అసంభవవిషయం గూర్చి, అతడు సరిపుచ్చుకోలేకపోయాడు.

దానిని గూర్చి తలచిన కొద్దీ ఆ ముఖాన్ని చూడాలనే వాంఛ ఎక్కువైంది. అతడు కేక వేద్దామని అనుకున్నాడు గాని దానికి తగిన కారణం ఆలోచించలేకపోయాడు! ఐనా అతడు ఉండగలిగితే ఉత్తమ స్థితిలో వస్త్రధారణ చేసికొని, పడవలోంచి తైటకి వచ్చాడు, ఆ అందమైన పడవ ఎదుట నిశ్చలంగా నిలిచిపోవటం కోసమా అన్నట్లు! అతడు ఆ స్త్రీదగ్గరకు వెడదామా అనుకున్నాడు గాని ఎల్లా? తన వెనుక, ఒకమృదుస్వరంతో తన ఊహ ప్రపంచంలోంచి స్పృహ వచ్చింది. "మీరు ఎవరికోసం ఎదురు చూస్తున్నారు?" అని ఆ మృదుస్వరం. సుజన్ వెనుకకు తిరిగి చూచాడు; ఒకవృద్ధుడు కనిపించాడు. "ఓ! ఎవరికొరకూ లేదు" అని సమాధాన మిచ్చి మళ్లా త్వరగా అందుకున్నాడు—"ఆ, ఏంలేదు, ఇంత అందమైన పడవ ఎవరిదై ఉంటుందా అని ఆశ్చర్య పడుతున్నాను" అని.

ఆ వృద్ధుని ముఖం, చిరునవ్వుతో ఇంత బిరి! "అది నాదే. ఏదో స్వల్పపుడి .. మీరు పైకి వచ్చి పూర్తిగా దగ్గరగా చూడరుగాని

రండి" అని అన్నాడు. దాంతో సుజన్ హృదయం మహదానందంతో ఉప్పొంగి పోయింది కాని "అబ్బే, మీ రవసరంగా అవస్థ పడకండి ఎవరినైనా అవస్థ పెట్టవలసి ఉంటుంది." అని వెనుకకు తగ్గాడు

"అబ్బే, ఏమీ తెలు లేదు నాయనా. నే చెబుతున్నానుగా అదీకాక ఎవరికీ దీనివల్లకష్టం లేదు దాంట్లో నా కుమార్తె, ఆమె పరిచారికా ఉన్నా, రంతే అతిథులంటే వాళ్ల కెంతో సంతోషం." అని వృద్ధుడు బలవంతం చేశాడు సుజన్ ఇక ఆ ఆహ్వానాన్ని అంగీకరించక తప్పిందికాదు. దుడు కై న హృదయంతోనే వెళ్ళాడు. ఆ వృద్ధుడు లోపలిగది మందరికి వెళ్లి అతనిని ఆనందించే కూర్చోబెట్టి "నాయనా, ఈ ఊరికి నీవు కొత్తవాడవులాగా ఉన్నావు" అని అన్నాడు.

"అవునండీ. నేను గౌర్ నుంచి వస్తున్న వర్తకుణ్ణి కాక కిదే మొదటిరాక"

"గౌర్ వర్తకుడవా?" వృద్ధుడు ఎంతో మెచ్చుకున్నవాడులాగా అని "కుటుంబ వర్తకుడివి. ఇంత దూరం వచ్చావు!" అని హెచ్చరిస్తూ, సుజన్ ఆ చిన్న ఊడలో అంత ఘనకార్యం చేశాడని మెచ్చుకున్నాడు.

"ఇదంతా మా నాయన గారి చురుకల్ల. వ్యాపారాన్ని ఉచ్చస్థితికి తీసుకో వల్లింది ఆయనే. దానిని ఆగకుండా నడుపుతున్నా, నండే.

"అదిగూడా అంత లేలికప నేనానాయనా!"

అన్నాడు వృద్ధుడు.

సుజన్ సోమ్యంగా "నాతండ్రి వర్తకం నేర్పాడు మణికోలాల్ అంటే, ఈ దేశంలో వ్యాపారశాలకు చాల తెలిసిన పేరని నేను చెప్పగలను" సుజన్ ఇది చెప్పాడో లేదో, ఆ వృద్ధుడు పెద్దపెట్టున నవ్వాడు. దీన్ని చూచి సుజన్ ఏమిటా అని ఆశ్చర్యపోయాడు. వృద్ధుడు మంచి స్వార్థితో—"ఏదే నీవు మణికోలాల్ కొడుకు వన్నమా! కాబట్టి నీపేరు సుజన్ లాల్ అయిఉండాలి ఆహా! ఎలాటి విచిత్రమైన కలయిక! ఇక వృద్ధుడు చెప్పకో పోయాడు "మణికోలాల్ నా గాథ బాల్య స్నేహితుడు. నీ చిన్నతనంలోనే కాబోలు నేను కాశీ వచ్చేశాను. అంతే మళ్లి స్వస్థలానికి వెళ్లేదు." అప్పుడు ఆయన కొంచెం స్వరం పెట్టడం చేసి, "రత్నా, వెంటనే ఇలాగే ఇక్కడ నీకో ఆశ్చర్యకరమైన విషయం..." అని కేక చేశాడు

"వస్తున్నా, నాన్నగారూ!" ఈ మధురమైన సమాధానం తనకయ్యడే కూర్చున్న సుజన్ హృదయంలో హాయిదైన గగుర్పాటు కలిగించింది. తుణాల్ తనకి సంవత్సరాల పిరిపించినయ్యే చివరికి రత్న ప్రత్యక్షం కాగానే, సుజన్ ఎంతో కాలం గడిచిపోయిందనకున్నాడు. సుజన్ చూడంగానే ఆమెకూడా రక్కున ఆగి అతనిని గట్టిగా తేరిపారచూసింది. సుజన్ పెదములు కొంచెం కదల్చటం గమనించి వెంటనే దృష్టి మరోవైపుకు మరల్చాడు.

వృద్ధుడు ఆమెను తనదగ్గరకు పిలిచి "చూడు రత్నా, ఇతను సుజన్ లాల్. మనముఖంలో రత్నంలాటి వాడు ఇతని తండ్రి మణికోలాల్. అతడు నాగాధిబాల్యస్నేహితుడు. అలాటి సరస్వణ్ణి, పెద్దమనిషిని నే నెక్కడా చూడలేదు. సుజన్ లాల్ కూడా తండ్రికి తగ్గ కొడుకనిపించుకుండేవాడు!"

మరో అరగంటలో వృద్ధుడూ, సుజన్, రత్న పరస్పరమూ తీక్ష్ణవీక్షణములద్వారా పలకరించుకుంటూంటే, మాట్లాడ వలసిందంతా మాట్లాడేశాడు. సుజన్, రత్నముఖంలో కొత్తదనం క్రమంగా పోవటంచూసి, ఎంతో సేద జేరినట్లుగాడు. తరువాత, తరువాత సుజన్ సంభాషణలో వృద్ధుణ్ణి కలిపాడు. త్వరలోనే వారు ముగ్గురూ చిరకాల పరిచిత్తే స్నేహితులా అన్నంత చురువుగా సంభాషించుకోవటం ప్రారంభించారు. సుజన్ వృద్ధుడైన ప్రతాప్ రాయని, తన స్వస్థలమైన కిషన్ గంజ్ కి రావలసిందిగా కోరాడు. ప్రతాప్ రాయ వెంటనే సమ్మతించాడు. మట్టిజా, ప్రాద్దునే, అందరూ కిషన్ గంజ్ కి ప్రయాణం కట్టారు.

వారు కిషన్ గంజ్ కొన్నివారాలయి తరువాత చేరుకున్నారు. మణికోలేనే పిలవబడుతూఉన్న మణికోలాల్ వద్ద వీరికి, మణికో

లాల్, అతనిభార్య స్వాగత మిచ్చారు. ప్రతాప్ రాయ రత్నతోసహా, తన పూర్వ స్నేహితునితో నిండు వారంగోజులు గడిపాడు. సుజన్ ఇక్కడ ఇంట్లో, రత్నను వెంటనే దగ్గరకు తీసికొన్న తల్లికి ఎప్పుడూ లేనివి, అడుగులకు మడుగు లొత్తుతున్నాడు! తల్లి పెదములమీద మందహాస మున్న విషయం పాడమతను గమనించుకుండక పోవచ్చును.

ఎలాగైతేనేం, వారంతాన మణికోలాల్ వద్ద ప్రతాప్ రాయని, రత్ననూ సాగనంపటానికి, సుజన్ లాల్ కి ముఖ్యంగా ఎంతో కష్టమనిపించింది. రత్నముఖంలో అదో విభ్రమైన లజ్జ పర్యుడింది. కాని సుజన్ లాల్ అవ్వేమీ, చివరికి వృద్ధులదే భావగర్భితమైన మందహాస దృక్కులుగూడా గమనించలేకపోయాడు. సుజన్ బాధాకలరుడయ్యాడు. ఒక్కసారిగా ఈ ప్రపంచం అర్థంలేనిదిగా తోచింది. ఒంటి రిగా ఎప్పుడూ కట్టిపడేసినట్లు, బైట ప్రపంచంతో నిమిత్తం లేకుండా వుండేవాడు. ఒక రోజు ప్రాద్దున అతని తల్లి ఎప్పుడూలేంది, నేకరుడూ వచ్చి తనను నిద్ర లేపటానికి వచ్చారు.

"అమ్మా, ఏమిటి వికేషం?" అని అతురతగా అడిగాడు.

"అబ్బే! ఏంలేదు నాయనా .. నీ పెల్లి మాటేమిరి" అన్నదామె.

"నా వివాహమా?" అని పునఃపుచ్చ చేశాడు.

"ఆ, నీ వివాహానికి అంతా సిద్ధంచేసి ఉంచాం"

"కాని, అమ్మా .. నేను పెల్లిచేసుకో దలుచుకోలేదు. అంటే ఈ క్షణంలో కాదు ఎలాగైనా తెలిసిందా అమ్మా నే చెప్పింది? నేను పెల్లిచేసుకోలేను ఆ అర్థమేదా..." ఇలా తడబడుతూ అన్నమాటే మళ్లా అని చివరి వాక్యం ఇక పూర్తిచేయలేక తల్లివైపు విత్తర పడి చూశాడు.

"అల్లాగా!..." అంది మందహాసంతో తల్లి. నాయనా కొంచెం మనసు కుదబబరుచుకో, నీ కిష్టం లేకుండా ఎప్పుడూ పెల్లిచేయమనుకో. మేము చేయవలసిందంతా ఏమిటమ్మా అంటే, ప్రతాప్ రాయగారికి, ప్రత్యేకం ఒక వారా హరుణ్ణి పంపించాలంటే!"

సుజన్ ఆశ్చర్యచకితుడయ్యాడు. "ఏమిటమ్మా! నా పెల్లితో ప్రతాప్ రాయగారికి సంబంధ మేముందీ?"

"ఆయనకూతురు రత్నను నీకీచ్చి వివాహం చేసేటట్లు నిశ్చయం చేశాం" అంది తల్లి. సుజన్ ఒక్కసారిగా పక్కమించి క్రిందికి దుమికాడు. "అమ్మా, నే నెప్పుడైనా నీకు అవిధేయుణ్ణి యున్నానా? సరే, అల్లా విడతే. ఇప్పటికే నా వివాహానికి అంతా సిద్ధంచేసి ఉంటే, నే నేం అభ్యంతరపెట్టను. పెట్టగూడదు కూడా....." తల్లి సంతుష్టితో చిరునవ్వు నవ్వి వెలిపోయింది. మరో మాసంలో సుజన్ లజ్జానవీతనడయైన, సుందరరత్నతో ఇంటికి తిరిగివచ్చాడు.

వారిద్దరూ సుఖంగా రెండు సంవత్సరాలు సుఖంగా గడిపారు. వృద్ధుడైన మణికోలాల్ కు ఇక ఒకే ఒక కోరిక; సుఖంగా ఈలోకంనుంచి వెలిపోదామని. కాని అల్లా జరగలేదు. ఆ సంవత్సరం సుజన్ ఇంకా దూరవ్యాపార ప్రయాణంనుంచి తిరిగి రాలేదు. రావలసిన సమయం కూడా మించింది. మొదట్లో యెవ శూన్యతప్పగా ఎంచలేదు. కాని మరీ ఆలస్యం కాగానే అందరూ కంగారుపడటం ప్రారంభించారు. ఒక రోజున దూరాన సాగరమీద వడవలపటాలం చాయామాత్రంగా గోచరించినయ్యే. వృద్ధమణికోలాల్, అతనిభార్య, కొడుకు రత్న ఎంతో ఆతురతతో సుజన్ కు స్వాగతం ఇవ్వటానికి మణికోలాల్ కు వచ్చారు. పటాల మేలేంచింది.

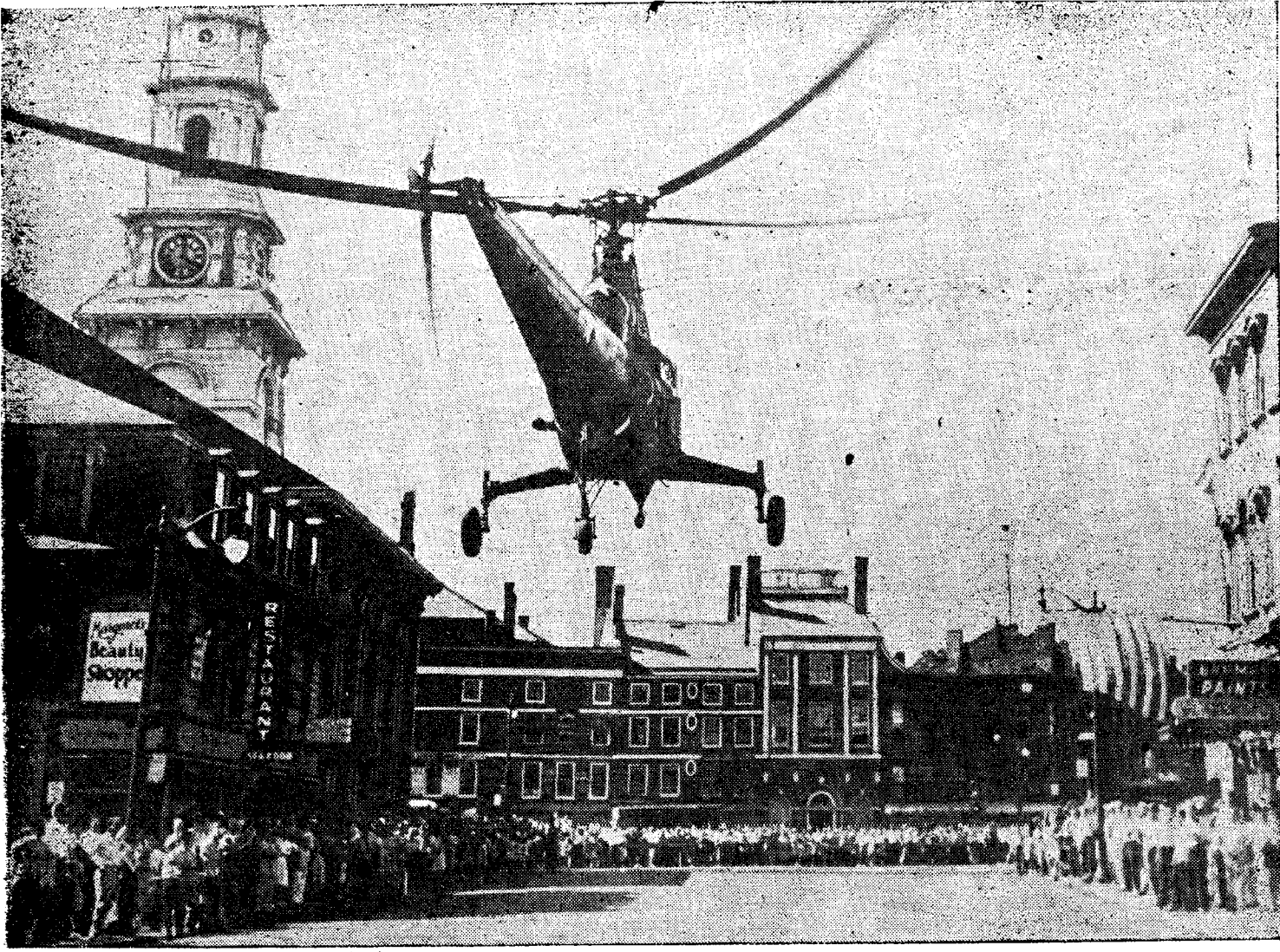
అంతా విచిత్రమైన నిశ్శబ్దంగా ఉంది. నాతూమాగి ఒక్కడే పడవలోంచి బరువుగా కిందికి అడుగుపెట్టగానే సుజన్ తల్లి ఏదో ఆపత్తు వాటిల్లిందని పసిపట్టింది. వెంటనే స్పృహ తప్పి రత్న చేతుల్లో వాలిపోయింది.

మణికోలాల్ గాదగికిగా "నాతూ! నా సుజన్ ఏడి? నా కొడుకేడి? మనలీ నాతూ కళ్లవెంబడి నీళ్లవన్నం కురుస్తోంది."

"దొరా, ఆయన నలవైది వల్లిపోయారు. సన్యాసియై మతాన్ని అభ్యసించటానికి వెళ్ళారు.

(16 వ పేజీ చూడుడు)

గంటకు 124 మైళ్ళవొప్పన అపూర్వ వేగం
ఇంతవరకూ హెలికాప్టర్ గమనం

భర్తలో స్తేషనులు మొదలై
వారు, హైలెన్డ్ విద్యుద్వాహికలలో
పరిశీలించేందుకు తీగలకు పైగా, గాలిలో
పరిశీలించేందుకు అవకాశం

విమానాశ్రయం అంటూ ఏమీ అక్కరలేని విమానం, 'హెలికాప్టరు'. పోర్టుమత్ పట్టణం నడి
బజారులో నాల్గోడ్ల మధ్య స్థలంలో, హెలికాప్టరు నెమొదిగా, నూటిగా క్రిందికి దిగి, మళ్ళీ అల్లాగే
గాలిలో లేవగలటాన్ని ప్రదర్శించారు.

'హెలికాప్టరు'

సముద్రంలోగాని, అడవులలోగాని తప్పిపోయినవారిని, ఒంటరిగా చిక్కు పడిపోయినవారిని నెదికి,
తీర్చిచేందుకు, హెలికాప్టరు విమానం, అతి ప్రయోజనవంతంగా ఉపకరిస్తుంది సముద్రంలో పడిపోయిన
వాటికులను హెలికాప్టరుద్వారా తీరానికి చేర్చిన దృశ్యం.

వాయుయానం సాగించి నప్పటినుంచి, విమానా
శ్రయం. యుద్ధావసరాలకే విమానాల ఉపయోగం
కాంతి సమయాలకు కూడా, విమానాల్ని, శీఘ్ర
వాడుకొంటూన్నాము. కాని మామూలు విమానాలు,
ఎగిరేందుకూ కూడా, విశాలమైన మైదానం ప్రత్యేకి
గాలిలోనుంచి ఎక్కడ పడితే అక్కడ
లోకి పైకి ఎగిరి పోయేందుకూ వీలైన హెలికా
ప్టర్లు ముందుండదు. సామాన్య విమానం అంతట
కెత్తి పైన తిరుగుతూ, ప్రాపెల్లరు చక్రము ఉంటుం
దిలువునా, నేలమీదకి దిగేందుకూ, నేలమీదనుంచి గా
లిలోకి ఎగిరి పోయేందుకూ సామాన్య లంతా ఎవ
విమానాలు, ఉపయోగించుకొనే ప్రయోజనాలూ, అవ
వ్యవసాయపు పనులకు, సమీపస్థలాల తపాలా మొదలైన
లలో "జైంటు" తరగతి విమానాలను వాడుతున్న చిత్ర
కారు సానం, వాయుయానంలో, ఈ హెలికాప్టరు విమా
నం హెలికాప్టరు గాలిలో ఏ వీతిలో కావచ్చునో,
కూడా, హెలికాప్టరు అత్యధికంగా ప్రయోజనకరమయ్యా

ంతో వెల్లిన బ్రిటిష్ హెలికాప్టర్.
ఈ ఇదే రికార్డు వేగము.

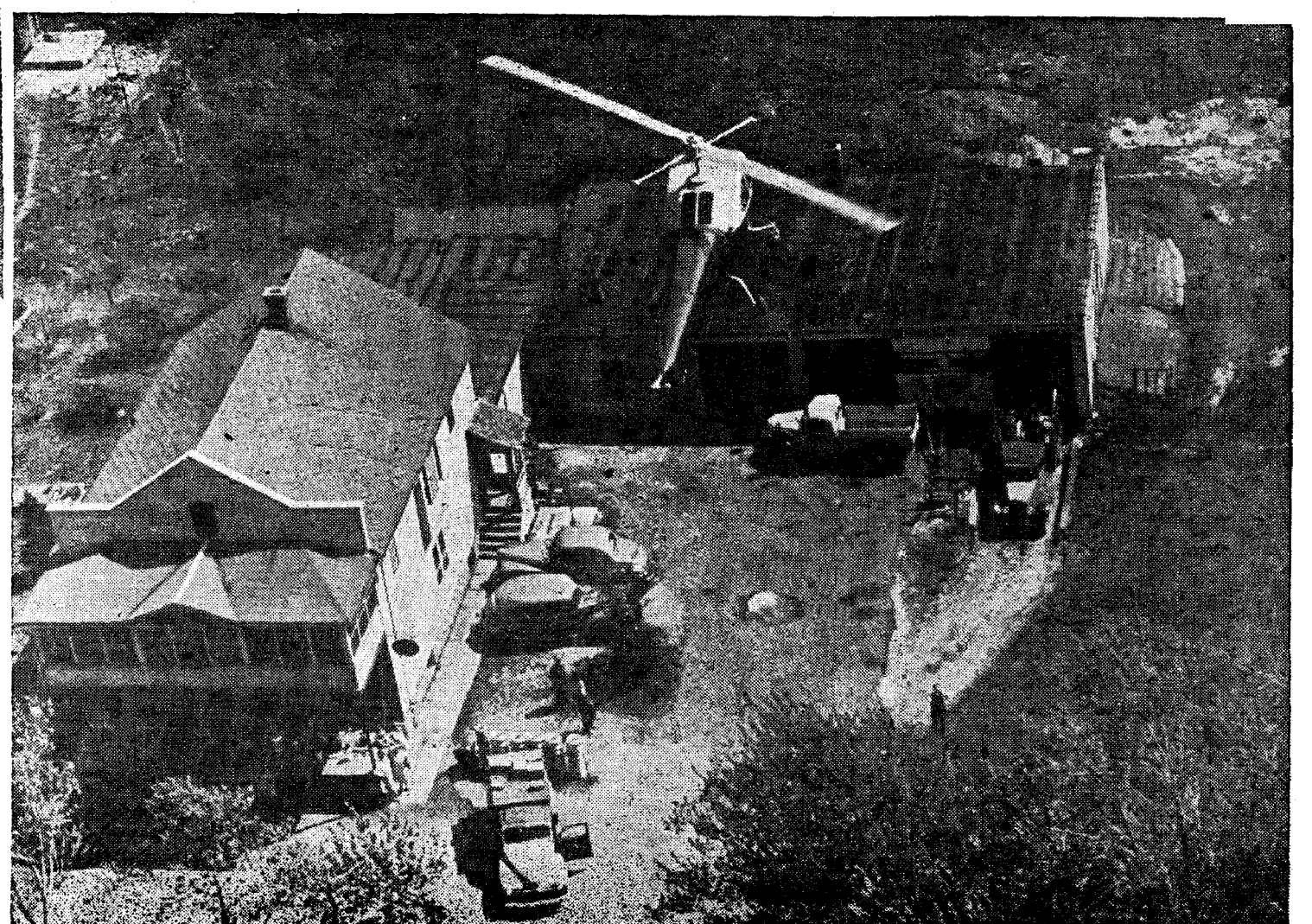
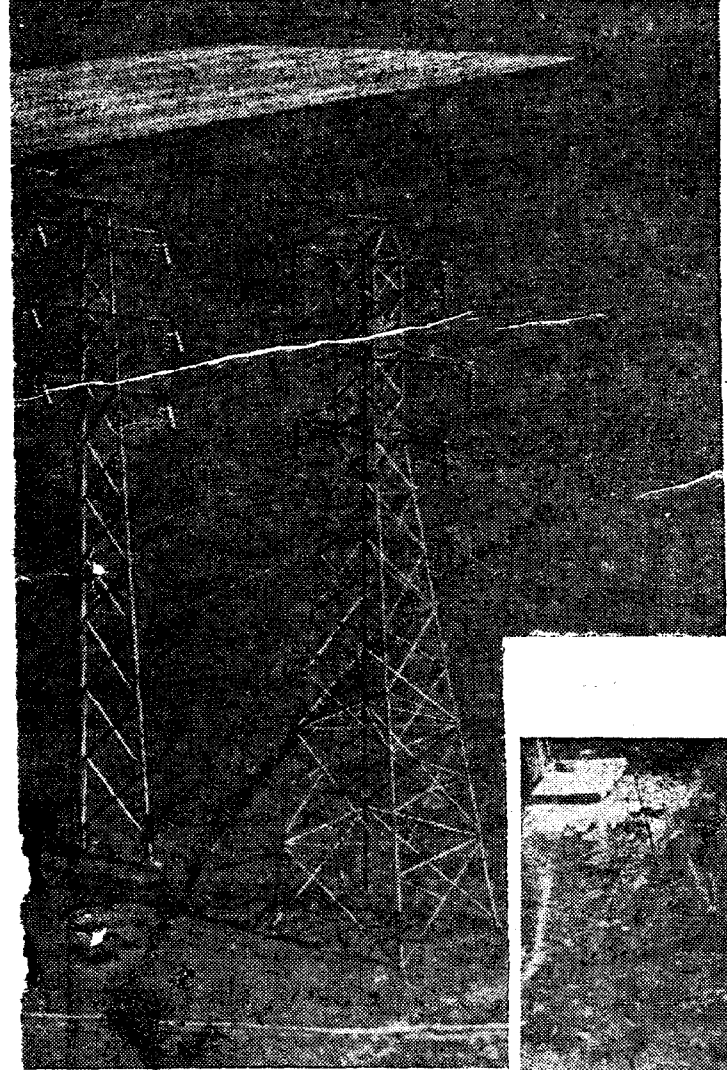
ఈ విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తి కేంద్రాల
ఎక్కడ, ఏమేమి లోపా లున్నవో
హెలికాప్టర్లలో నిశ్చలంగా నిలిచి,
అతే ముంటుంది.

విదేశాలలో ఎక్కువ వేద్యమా, భూమి ఉన్న భూస్వాములు, పంట నీరు సరఫరాలోపాలు, గొడ్డు,
గోద పరిశీతి, ఎప్పటికప్పుడు గాలిలో బయలుదేరి సరిమానుకొనేందుకు హెలికాప్టర్లను వాడుతున్నారు.

విమానము

హెలికాప్టర్లు విమానాలద్వారా రవాణా: ఈ ప్రత్యేకరపు హెలికాప్టర్లు విమానం అగమంతో,
దురం, దగ్గర అసకుండా పెద్దవిమానాల రహదారిమార్గంలో అందుబాటుగాలేని, ప్రతి చిన్నపల్లెటిమూలకూ,
తపాలాలూ, సరకులూ, మొదలైనవన్నీ రవాణాచేసే అవకాశం కల్పింది. హెలికాప్టర్లు క్రిందికి దిగటానికి
ఒకపెద్ద జాగా, లాండింగ్ కట్టడాలు మొదలైన భౌతికట్టచంపనులతో అవసరంలేకుండా, తపాలాఫీసు
లాంటి కొద్దిపాటి ఇంటి దాఖానుకూడా తేలికగా ఉపయోగించుకోవచ్చును.

లలో, అనేక అభివృద్ధికరమైన మార్పులు
ఎక్కువగా కలిగింది.
ప్రయాణ సౌకర్యాల కోసం విరివిగా
భూమిమీదికి దిగేందుకూ, గాలిలోకి
ఎచి ఉంటేనే కాని వీలుండేది కాదు.
ందుకూ, నిలుపుగానే గాలి
కనిపెట్టారు. ఈ విమానాలకు
స్థలంకూడా ఆక్రమించుకోరు. నడి
డినిమూలంగా హెలికాప్టర్లు విమానం
లోకి లేచేందుకూ వీలు కలుగుతుంది.
రికి వారికి స్వంతానికి ఈ హెలికాప్టర్లు
కొశాలూ కూడా ఎక్కువగా ఉన్నవి.
రవాణాలకూ ఈ హెలికాప్టర్లు విమానా
లె ఇక్కడ వివరించబడ్డాయి. పైపరు
ఆక్రమించగల అవకాశం చాలాఉంది.
స్థితిలో నిలిచి, ఉండగల వీలును బట్టి
గ్రియి.

చాలా రోజులక్రితం ఒక ఊళ్లో ఓ అమ్మాయి ఉంటూఉండేది. ఆ అమ్మాయికి తల్లిదండ్రులేదో పేరు పెట్టారు. కాని అది నలుగురు నోళ్లలోనికే పోలేదు. అందువల్ల ఆ అమ్మాయి పేరు మనకు తెలియదు.

వంశాచారంగా అమ్మాయికి చిన్నతనంలోనే తల్లిదండ్రులు వివాహం చేశారు. అమ్మాయి యుక్త వయస్కురాలయింది కాని, ఆమె భర్త వచ్చి ఆమెను తీసుకొని పోలేదు. నలుగురూ నాలుగువిధాలుగా అమ్మాయినిగురించి అనుకొంటూ యుండే వారు.

ఒక వేసవికాలం నాటి రాత్రి గ్రామంలో అంతా నిద్రపోతున్నారు. అమ్మాయి తల్లిదండ్రులు, అమ్మాయి భర్తవిషయం విచిత్రంగా ఆలోచిస్తూ ఒకరితో ఒకరు... 'అమ్మాయిని భర్త ఎప్పుడు తీసుకొని వెడతాడో... మన కష్టము లెప్పటికీ గట్టెక్కుతాయో?' అని అనుకొంటున్నారు.

ఇంట్లో ప్రవేశించి దొంగతనం చేస్తామని యుద్దేశపడుతున్న ఒక దొంగ ఈ మాటలను గోడచాలు నుండి విన్నాడు. ఏమేమో ఆలోచించాడు. తాను అనుకొన్నదానికి పదింతలు లభించుతుందనే ఆశతో వెనక్కు తిరిగి వెళ్లిపోయాడు.

మర్నాడు కొంతమంది మనుష్యులు పల్లకితో అమ్మాయి యింటి ముందా గారు. 'అల్లుడుగారు పని హడావిడిలో ఉండటంవల్ల ఎప్పటి కప్పుడే అశ్రద్ధ అవుతోందనీ, అందువల్ల అమ్మాయిని మాతో పంపించమనీ యీ పల్లకి పంపించారనీ' వాళ్లు సమ్మకంకల్గేలా అమ్మాయి తండ్రితో చెప్పారు.

ఎంతోకాలంనుంచి ఈమాటకోసం నిరీక్షిస్తున్న అమ్మాయి తండ్రికి ఆనందం పట్టవగ్గాలు లేకుండా చేసింది. తానిదివరలో అనుకున్నట్లుగా అమ్మాయికి అనేకఆభరణాలతో, కానుకలతోనూప్రయాణం చేశాడు. సహాయంగా తనయింట్లో పనిచేస్తున్న

పదేండ్ల కుట్టవాడి నొకడిని, అమ్మాయితో పంపించాడు. దొంగలు ఎంతో సంతోషంతో పల్లకి యెత్తి... ఏలాగో బుజాన మోసుకొని పోసాగారు... వెళ్లగా వెళ్లగా వాళ్లకు ఆకలి దాహం అధికమయ్యాయి..

అప్పటికే అమ్మాయికి వీళ్లమీద అనుమానం పుట్టింది. తనభర్త తన్ను తీసుకొనివెళ్లడానికి పంపించే వాళ్లలో అతడి మిత్రుడు

ఒకడు తప్పక ఉంటాడు. ఇందులో యెవరూ లేరు. —అదే ఆమె అనుమానకారణం.

కొంచెనేపు విశ్రాంతి తీసుకొందామనే యుద్దేశంతో పల్లకి దింపి... బటకడ్డంగా ఉంచి... ఆరోడ్డు మధ్య పులో ఉన్న దుకాణం వద్దకు తీసుబంజారాలు కొని తెచ్చుకోడానికి వెళ్ళారు. పల్లకి కాపలాగా ఈమెతో వస్తూఉన్న పదేళ్ల కుట్టవాడిని ఉండవల్సిందని చెప్పారు.

వాళ్లు వెళ్లిపోయింతర్వాత అమ్మాయికి అనుమానం మరింత దృఢనిశ్చయమయింది... వీళ్లు మోసగాండ్లే... తన్నూ, తన సొత్తునూ దొంగలించటానికి యేదో యుక్తిపన్నారు — ఈ విధంగా ఆలోచింపసాగింది అమ్మాయి. అమ్మాయి కేదో ఆలోచన తట్టింది. తన ఆలోచన ప్రక్కన బాలుడుచే కొనసాగదని ఆమె తలచింది. అందువల్ల పల్లకిలోంచి ఇవతలకి వచ్చి అబ్బాయితో 'అబ్బాయి, నీ నాలుక చాపు' అంది.

ఆ అబ్బాయి నాలుక చాపాడు. వెంటనే తనదగ్గర ఉన్న పదునయిన చాకుతో వాడి నాలుక కోసివేసింది. పల్లకిలో తన బరువుకు సరిపోయేరాళ్లు వేసి కొంతదూరం పారిపోయి మామిడి చెట్టు యెక్కి కూర్చుంది.

అబ్బాయి ఇదంతా చూచాడు.

బాలానందం

కట్టదొరసాని

శ్రీ ఓగేటి శివరామకృష్ణ

ఆధారం : పోవనాడేని వ్రాసిన 'ది ఫుడ్స్ మెయిడ్'

విశ్రాంతి తీసుకొనడానికి వెళ్లిన మనుష్యులు తిరిగి వచ్చి పల్లకితో ముందుకు పోసాగారు. కుట్టడు —వా ఆమె పారిపోయిందని చెప్ప ప్రయత్నిస్తున్నాడు. అతడి నాలుక యిదివరకే కోసివేయబడటంవల్ల అతని నోటినుంచి 'మమా' అన్న మాటకంటే హెచ్చేమీ రావటంలేదు...

అధికోత్సాహంతో ముందుకు పోతున్న వాళ్లకు, యెడుస్తూ 'మామ' అంటూ వస్తున్న పిల్లవాడు శనిగాడిలా కనిపించాడు.

అందువల్ల వాళ్లు—'ఏయ్... యీ రూపాయ పుచ్చుకొని తిరిగి మీ గ్రామం వెళ్లిపో' అని ఒక వెండినాణెం వాడిమీదకు వినరి.. ముందుకు సాగి పోయారు..

వాళ్లు వెళ్లి పోయిన తరువాత అమ్మాయి చెట్టుదిగింది. తన నగలన్నీ...పైకి కనపడకుండా రవికలోన పెట్టుకొని...ఒక వడ్డాబత్తులవానివద్దకు వెళ్లింది. అతడితో, 'తాను గుర్తు తెలియకుండా, తనకు సరిపోయే కట్ట ఆకృతితోడుగు తయారు చేసి యివ్వవల్సిందని చెప్పింది.

వడ్డంగి ఆమె కోరిక నెరవేర్చాడు. తన నగల్లో కొంత భాగం, వానికిచ్చి సంతృప్తిపర్చి తన భర్త గ్రామం చేరింది : అతని వద్ద నేవకురాలిపని చేస్తానని చెప్పింది.

పైన తొడిగిన కట్టతోడుగు మూలకంగా, ఆమె ఆకారాన్ని, ఆమె భర్త తెలుసుకొనలేకపోయాడు.

శ్రావణ భాద్ర పదాలు

విల్లల కథ

చి నిష్టల ఇందిరాదేవి

ఒక ఊరిలో యిద్దరు ముసలి దంపతులు గలరు. వారికి సంతానము లేదు. ఆ ముసలితయనభార్య చాలా అమాయకురాలు. తెలివితక్కువది. ఆమెతో వేగడము అతనికి చాలా కష్టముగా వుండేది. దినదినము ఏదో అబసంతిపనులతో వారిద్దరికీ గడబిడలు జరుగుతూండేవి. ఆయన వృత్తి "భవతి భిక్షాం దేహి" అని యింటింటా వచ్చిన గింజలతో జీవనోపాయము. ఇట్లా వుండగా ముసలాయన భార్యతో 'వాసే శ్రావణ భాద్ర పదాలువస్తున్నాయి జాగ్రత్తసుమా' అంటూ దినదినమువచ్చే ఆయవారం బియ్యం కూర్చుకూ కట్టి, కంప జాగ్రత్తపెడుతూ వచ్చేవాడు.

జాగ్రత్త పెట్టడం కాకుండా ఒక భద్రంసుమా! అని భార్యకు చెప్పేవాడు. ఇంతట శ్రావణభాద్ర పదాలు వచ్చేయి. ఆ రెండు నెలలు గడవడాటి వీధిలోకి వెళ్లకుండా వారుభయుల జీవనమునకు భుక్తి సరిపెట్టుకున్నారు. వీరిద్దరి సంభాషణ ఇద్దరు బాటసార్లు విన్నట్లు వీరికి తెలియదు. ముసలాయన భార్యతో నీకు అన్నిదినములు కూర్చినాను. యింక నేను పొన్నూరు వెళ్లివస్తాను,

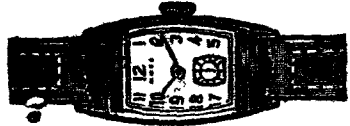
జాగ్రత్త అని చెప్పి వెళ్లిపోయెను. అతను వెళ్లిన మరునాడే అప్పట్లో విన్న బాటసార్లు ముదుసలి యింటికి వచ్చిరి. ఎవరు మీరని ఆశ్చర్య అడిగింది. వారు అమ్మా మేము శ్రావణ భాద్రపదాల మని చెప్పిరి. అయ్యో నాయనా, నాభర్త మీ గురించే చెప్పేవారు. రండి నాయనా, అని ఆదరించి రెండునెలలు జాగ్రత్త పెట్టిన భుక్తి యిద్దరి బాటసార్లకి పెట్టెను. ఇంట దినము అయిపోగానే బాటసార్లు అమ్మా కడుపునిండా తిన్నాము! వెళ్లిపోతున్నామని చెప్పి వెళ్లిపోయిరి. వాళ్లు వెళ్లిన మరునాడే ఇంటి యజమాని పొన్నూరునుండి వచ్చి ముఖము తిరుగుతున్నాది, వండేవా? అని అడిగాడు. అయ్యో! నేనేమి వండిపెట్టెను. రెండురోజుల నుంచి నేను పస్తు. శ్రావణభాద్ర పదాలు వచ్చేరు. అయిపోయినా, నేనేమి చెయ్యెను? అన్నది. దాంతో నీముఖం ఈడ్చు, శ్రావణ భాద్ర పదాలు నీ రంకుమొగులా? మానములు గాని మనుష్యులు కారు. అప్పట్లో వర్షములు జాస్తేఅని తిరుగలేక కూర్చేను. అని తిండితిప్పలు లేక నెత్తి నోరు మొత్తుకున్నాడు. కథ కంచికి మన మింటికి.

రు. 22/8. ఖరీదుగల రిస్టువాచి ఉచితము

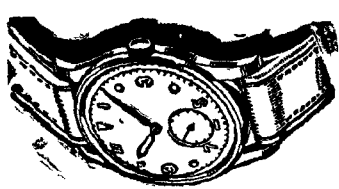
అది పూజా కన్యేషన్-15 రోజులు మాత్రమే. మొదటిసారిగా 10 ఏళ్లక్రితం దరలకు యీ వాచీను ఆపద చేయబడ్డాయి. అన్ని వాచీలు గొప్పవైన వనిశసముగంపి. వెల్వెడ్ కేసులో. స్టాన్లికాండ్ అమర్చినవి. ప్రతి 3 ఏళ్ల గ్యారంటీ

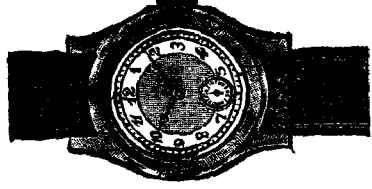
నెం. 122 రెక్టాం. పేపు, 5 రాళ్ల క్రోం 32/- రోడ్డుగోడ్లు రు 38
7 .. మేరి రు 44 రోడ్డుగోడ్లు రు 55
15 .. రు 58 రోడ్డుగోడ్లు రు 72

నెం. 121 (ట్రాన్సు రేక వంకర) 5 రాళ్ల క్రోం రు 37 రోడ్డుగోడ్లు రు 44
7 .. మేరి రు 48 రోడ్డుగోడ్లు రు 58
15 .. రు 60 రోడ్డుగోడ్లు రు 75

నెం. 123 స్టాన్లికాండ్ 4 రాళ్ల రు 28
7 .. క్రోం రు 35 రోడ్డుగోడ్లు రు 48
15 .. రు 37 రోడ్డుగోడ్లు రు 60

నెం. 124 (13 నెజా) క్రోంకేసు రు 18.8 రేడియం రు 20
నెంబర్ వెకండ్ రు 22.8 .. రు 24

అలారంబెంపేసు రు. 10/- మేరిరకం రు 20/- బెపు రు. 25/- పోస్టేజీ, ప్యాకింగు
అ. 12 అదనము. ఒక్కసారిగా ఏ 3 వాచీలుకొన్నా రు. 22-8 ఖరీదుగల వాచి ఉచితము,
H. DAVID & CO. Post Box No. 11424, Calcutta.

‘నువ్వెవరవు? నీ పేరేమిటి?’ అని భర్త అడిగాడు.

‘నే కట్టబొమ్మను, నాకిది వరకు పేరేమీ లేదు.. మీ కిష్టమయితే యీ పేరుతోనే నన్ను పిలవండి’ అంది కట్టబొమ్మ ఆకారంలో నున్న ఆ అమ్మాయి..

‘మరి నువ్వు పని చేయటం కోసం నా దగ్గరకు వచ్చానని చెప్పావు కదా, ఏయే పనులు చెయ్యగలవ్?’ — భర్త ప్రశ్నించాడు.

‘నేనే చెయ్యగలనాకు తెలియదు కాని పశువుల మందల్ని మాత్రం పెంచగలను’ అని జవాబిచ్చింది కట్టబొమ్మ.

‘మంచిది. ఆలాగయితే, మా పశు

వుల మందల్ని బీటిలోనికి తీసుకొని పోయి మేపుతూ యుండు’ అని భర్త అన్నాడు.

అలాటి నుంచి, కట్టబొమ్మ, తన యజమాని పశువుల మందల్ని మేపు తోంది. ప్రతి మధ్యాహ్నం సమయంలో రహస్యంగా తన పై రూపం తీసివేసి, నదిలో ఎంతో సంకోచంగా స్నానం చేసేది. తిరిగి అది తొడుగుకొనేది.

పశువులను కాస్తా ఎంతో చక్కటి పాటల్ను పాడేది. దగ్గర పచ్చిక బయళ్లలో ఉంటున్న పాలిగాండ్లూ, యజమాని ఆమె పాటలు విని యెంతో ఆనందం పొందేవారు.

కట్టబొమ్మ పాడే సంగీత మృదుత్వం ఆమె యజమానికు భార్యను

తెచ్చుకోమని బోధించింది.

పెంటనే తన భార్యకోసం ప్రేమ మిత్రునితో కొందరు అనుచరులను, తన అత్తవారింటికి పంపించాడు.

అమ్మాయి తల్లిదండ్రులకు సంతోష విచారము లొకేమారు కల్గాయి. సంతోషం అల్లుడు కబురు పంపినందుకూ; విచారం కుమార్తె గురించి యే సంగతి తెలియ నందుకూ..

భార్య భర్తలు ఆలోచించారు. తమకుమార్తె నెవరో దుర్మార్గులు తీసుకొని పోయి ఉంటారనుకొన్నారు.

పోయిన కుమార్తెయందలి ప్రేమ చేతనూ, వచ్చినవారిని తిరిగి యేలా గయినా పంపించివేయాలనే యుద్దేశం చేతనూ వాళ్లు యీలా గన్నారు: ‘అయ్యో మా అమ్మాయి చని పోయింది. ఎంతకాలానికీ భర్త రాక పోవటమే ఆమె నాస్థితిపాల్పేసింది.’

ఆలా అంటూ లేని యెప్పుడూ తెచ్చుకొంటూ, పొట్ట బాదుకొంటూ, కుమార్తె తిరిగి జ్ఞప్తి కొచ్చినట్లుగా నటించసాగారు.

వెళ్లినవాళ్లు విచారంతో తిరిగి వచ్చారు. అమ్మాయి భర్తతో యీ సంగతి చెప్పారు. అమ్మాయి భర్తతో యీ సంగతి చెప్పారు. అమ్మాయి భర్త తానుచూపిన అశ్రద్ధ కెంతో విచారించాడు. తన మూలకంగా ఆమె చనిపోవటం నిజమయి ఉంటుందనుకొన్నాడు. ఎంతో దుఃఖించాడు.

తల్లిదండ్రులు కుమారుని ఊరుకొన జెట్టి... తిరిగి పెండ్లి చేసుకొనవలసిందని బలవంతపర్చారు... తిరిగి పెండ్లి చేసుకొంటే కొంత ఆనందమయినా కలుగుతుందనే యుద్దేశంతో అతడూ వప్పకొన్నాడు.

పెండ్లి సంబంధం స్థిరపర్చడమయింది. పెండ్లి దినంకూడా నిశ్చయించారు.

పెండ్లికుమారుని దుస్తుల విషయం కట్టబొమ్మని కప్పగించారు. బొమ్మని యెంతో ఆలోచించి — చూడనవ్వదు పకపక నవ్వుకొంది.

ఆమె దర్జివానివద్ద కెళ్లి యీలా చెప్పింది. ‘నువ్వు పెండ్లి దుస్తులు కుట్టాలి. అవి నే చెప్పినవిధంగా ఉండాలి. లాగుకు ఒకే కాలా, కోటుకు ఒకే చెయ్యి... తెలిసిందా?’

దర్జీ నవ్వుకొన్నాడు. డబ్బు యిచ్చే అధికార్ల పని తాను చేయటమే అతని పని. దర్జీవాడ దుస్తులు తన యజమాని కిచ్చేట్టుగా యేర్పాటు చేసింది.

తరువాత చెప్పలు కుట్టేవాని వద్దకు వెళ్లింది. వాడితో ‘ఒక దానికీ.. వేరొకదానికీ సంబంధం లేకుండా యుండేట్టుగా రెండు చెప్పలు కుట్టి, మా యజమాని కియ్యి అని యేర్పాటు చేసింది. వాడూ అందుకు సిద్ధపడ్డాడు.

పెండ్లిదినం దగ్గర కొచ్చింది. దర్జీవాడు తన దుస్తులతో యజమాని ముందు హాజరయ్యాడు.. దుస్తులు

చూచి యజమాని యెంతో కోపగించుకొని ‘ఈ దుస్తులు కుట్టడంలో నీ యుద్దేశ మేమిటని ప్రశ్నించాడు..

దర్జీ నీళ్లు నములుతూ కట్టబొమ్మని చెప్పినట్లుగా కుట్టినా నని జవాబు చెప్పాడు..

కట్టబొమ్మని రప్పించబడింది. యజమాని ఆమెను ‘ఈ విధంగా కుట్టమని చెప్పింది నువ్వేనా?’ అని ప్రశ్నించాడు. కట్టబొమ్మని నవ్వుతూ, అంది: “చెప్పే చెప్పిఉండవచ్చు, చెప్పియుండకపోతే చెప్పియుండక పోవచ్చు. నాది కట్టనాలుక.. రక్త మాంసాలుతో నిండిన నాలుకయితే యిష్ట మొచ్చినట్లు నడుస్తుంది. మరి కట్టనాలుక..”

చెప్పల జోడుతో మాదిగవాడు తయారయ్యాడు. జోడు చూచి మరింత కోపం వృద్ధి పొందింది. వాడూ..యథా ప్రకారం కట్టబొమ్మని పిలిపించాడు. బొమ్మని యథాప్రకారం జవాబు యిచ్చింది.

యజమాని యిరుకున పడ్డాడు. మళ్ళీ తిరిగి కొత్తగా తయారు చేయించుటకు కాలములేదు. అందు వల్ల యీ దుస్తులతో అత్త వారింటికి వెళ్ళుట తప్పనిసరి యైంది.

ఒంటికాలు లాగా, ఒంటి చేతి కోటూ, రెండు రకముల చెప్పల జోడుతోనూ యున్న అల్లుని చూచి మామ, ‘ఏడు పిచ్చివాడు; నా కుమార్తె నిచ్చి వివాహం చెయ్యను’ అని తిరిగి పంపించివేశాడు..

యజమానికి కోపమంతా — యీ విధంగా తన దుస్తులు తయారు చేయించిన కట్టబొమ్మని పంపు మళ్లింది. తోడుగా.. తామంతా తిరిగి వస్తామంటే.. తమ్ము చూచి నవ్వింది. అది యజమానికి మరింత కోపం తెప్పించింది.

అందువల్ల కట్టబొమ్మని శిక్షించాలని తలచాడు యజమాని. పెంటనే ఆమె దగ్గరకు వెళ్లి.. చేతులతో ఆమె శరీరాన్ని గట్టిగా పట్టుకొని కొట్టాడు. దానితో ఆ బొమ్మ పయి నున్న.. పొరలు ఊడి వచ్చాయి.. లోన ఎవ్వడో తాను విన్న తన చనిపోయిన భార్యను చూసుకొన కలిగి యజమాని!

కట్టబొమ్మని జరిగిన కథ సంతోషంగా చెప్పింది. అలాటి నుంచి యెంతో ఆనందంగా వారు కాలం గడపసాగారు.

నెరసిన వెంతుకలు

రంగులు వాడవద్దు. మా నూనె వాడండి. 60 యెండ్లవరకు మీ జాబ్బును నల్లగా వుంచును. కొద్దిగా జాబ్బు నెరిస్తే రు 2/-లు బుడ్డిచాలును ఎక్కువ నెరిస్తే రు 3/8-బుడ్డి వాడండి. తలంతా నెరిస్తే రు 6/-బుడ్డి కొనవలెను. పనిచేయకపోతే ఖరీదు గెట్టింపు వాపసు. అది పెదడుకు కళ్లకు టానిక్.

Viswakalyan Oushadhalaya, P. O. Katrisarai, Gaya.

బాలగేయాలు

శ్రీమతి పర్బ సీతాదేవి

[సంపాదకురాలు]

3

వంటయిల్లలికేటి కోలు ఓ అక్కాగారూ!
మా అన్నలొచ్చారూ కోలు మ మ్మంపారమ్మా.
మీ అన్నలొస్తేనూ కోలు ఏమి తెచ్చినారూ?
నాకు నల్లచీరే కోలు నెమలడుగుల రెవికే,
పావకు పట్టంగీ కోలు పాలుత్రాగు గిన్నే,
వారికి యంబ్లాషా కోలు అంగీలా జోడూ,
అత్తకు పట్టుచీరే కోలు అద్దాలా రవికే,
మామకు పట్టంచూ కోలు మడతల శాలువలూ,

అయితే నే నెరుగా కోలు మీ మరదేగానీ.
నిమ్మచెట్టుకిందా కోలు నిలుచున్నా మరదీ!
మా అన్నలొచ్చారూ కోలు మ మ్మంపారమ్మా.
మీ అన్నలొస్తేనూ కోలు ఏమి తెచ్చినారూ?
నాకు నల్లచీరే కోలు నెమలడుగుల రెవికే,
పావకు పట్టంగీ కోలు పాలుత్రాగు గిన్నే,
వారికి యంబ్లాషా కోలు అంగీలా జోడూ,
అత్తకు పట్టుచీరే కోలు అద్దాలా రవికే,
మామకు పట్టంచూ కోలు మడతల శాలువలూ.

అయితే నే నెరుగా కోలు మా అన్నేగానీ.
రచ్చలొ కూర్చున్నా కోలు రాజేంద్రా భోగా!
మా అన్నలొచ్చారూ కోలు మ మ్మంపారమ్మి.
మీ అన్నలొస్తేనూ కోలు ఏమి తెచ్చినారే?
నాకు నల్లచీరే కోలు నెమలడుగుల రెవికే,
పావకు పట్టంగీ కోలు పాలుత్రాగే గిన్నే,
వారికి యంబ్లాషా కోలు అంగీలా జోడూ,
అత్తకు పట్టుచీరే కోలు అద్దాలా రవికే,
మామకు పట్టంచూ కోలు మడతల శాలువలూ.

ఎవ్వడు పోయ్యేవే కోలు ఎవ్వడు వచ్చేవే?
పడమట పచ్చపెసరా కోలు పంటా బారిందీ,
బంగారు కొడవల్లా కోలు కొయ్య గోరిందీ.
చెల్లెండ్ల పెండ్లిండ్లూ కోలు చేసే వస్తానూ,
తమ్ముల పెండ్లిండ్లకూ కోలు తరలి పోతానూ,
మరదుల పెండ్లిండ్లకూ కోలు మళ్లీ వస్తానూ,
అయితే పోయిరావే కోలు అందాలా భరిణా!

ప్రజాప్రభుత్వము: ఉపాధ్యాయుడు

శ్రీ డి. వి. సుబ్బారావు

ప్రభుత్వ మనది ఆధికారముతోకూడి ప్రజల శ్రేయస్సునకై ఏర్పరచబడినది. అ చేదనను సామ్యవాదము కావచ్చు; లేక సామ్రాజ్యవాదము కావచ్చు; లేక నియంతృత్వమే కావచ్చు. ప్రజాబల మత్యాఃశ్రేయము. ప్రజలపై ప్రభుత్వమునకు, ప్రభుత్వముపై ప్రజలకు పరస్పరాధికార ముండును. ఇక ప్రజాప్రభుత్వ మనుటలో ఒక ఉత్కృష్టత కలదు. ప్రజలచే వెచ్చుకొనబడిన ప్రతినిధులచే న్యాయం కృత కాసనాసారము నడుపబడునదగుటచే స్వార్థరహితమయి దేశ సౌభాగ్యమే ఏకైకలక్ష్యముగా కల్గియుండుట.

కొన్ని శతాబ్దములక్రిందట విదేశములందు నాగరికత మృగ్యమై యున్నపుడు దేశీయ సంస్కృతిని నల్లల వెడజల్లిన ఆగ్నేయ జన్మభూమి— భారతదేశమే యని నేటి పరిశోధకుల యశిప్రాయము భారతదేశము పైతిక వర్తనకు, ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానమునకు, తపోబలమునకు, అహింసకు జన్మస్థానము. అట్టి దేశము నేడు విదేశముల కంటె చాల వెనకబడి అధఃపతితమై యున్నదట కదా శోచనీయును ఇందులకు గల కారణములలో నొకటి విద్యాక్షీణత స్త్రీలలోగని పుష్కలలోగని ఆక్షరాస్యత పూర్వ విస్తృతి కంటె చాచ్చా? పూర్వకంకంటె నిష్పక్ష చాచ్చా? అనది కౌన్య ప్రస్తత చర్చనీయాంశము. ప్రజలే ప్రభుత్వము— ప్రభుత్వమే ప్రజలు— అన్న ఈ దినములలో ఆక్షరాస్యత 15 శాతమే, శిలీకాత మే ఉండరాదు? అను నది సమస్య.

అయిదారు సంవత్సరములకు ఒకసారి ఓటుగే టెట్టకు హాయిగా నాడుకొనుచు ఆనందముగా గడపదగిన బాల్యమును ఉపాధ్యాయుని చేతి తెత్తమున కర్పణ సేయలేనా? అని యోచించు అమాయకులు లేకపోలేదు కాని పంతులుగా రిచ్చిన ప్రతిఒక్క డెబ్బ కలవాటుపడిన బాలుడు భావి జీవిత రణరంగమున ప్రతి తుపాకి డెబ్బకు తట్టుకొనగలవని బాల్యమునా కతిన కారాగారమున గడిపిన వ్యక్తికి జీవిత మారామవిహారమే యగు నన్న సంగతి వారు గుర్తింపవలెను. గుర్తింపజేయుట ప్రభుత్వ కర్తవ్యము.

ఆ పోటుగేటు పెట్టటానికే యున్నది ప్రభుత్వంకరులు. విద్యను బలీయమైనదెనచో వ్యక్తిమునకు చేసిన దాహదము విక్రీలి ఫలదాయకము ప్రభుత్వ మన సేమి? ప్రతినిధి విధి ఏమి? ఎట్టివాడు ప్రతినిధియైన కన్నాడు? అను విచక్షణ ప్రతి-స్థితికి అవసరము. ఇట్టి పాతు వాదములననే 15, 16 శతాబ్దములలో యూనిపు దేశమున నొక నూతన వికాసము కల్గి, పురోభివృద్ధికి మార్గ మూచినవైన. అట్లుగాక అంధప్రాయముగా బాధ్యతారహితముగా ఆలోచనాభారము విహింపక వ్యక్తిత్వమును పరులకు వదిలి వ్యవహరించినవాడు ప్రజాప్రభుత్వము యొక్క మఖోద్దేశము నెరవేరుదు. మంచి చెడ్డలు విచారించు జ్ఞానము లేనపుడు 'కాకి తెల్లగా నన్నది' అని ఒకడు ప్రతిపాదించును. విగిలినవారు బలవరకురు. ఒక విషేకి కాదన్నను చెల్లదు. సక్కుబాయి నాటకమున చూసెట్లు అతడు అల్పసంఖ్యాకవర్గమున నుండును. చిత్తునదితో దేశసౌభాగ్యమే లక్ష్యముగానిడుకొన్న, వ్యక్తిత్వపెట్టిదైనను సర్వవదులకు సాగంమే గమ్యస్థానమైనట్లు సర్వజనాభిప్రాయ మొకటే కావలెను.

అంతయ కాదు. ప్రభుత్వమున కెట్టి సహకార మియవదెనో కూడ ప్రజలు గుర్తెరుగవలెను ఒక వ్యక్తి వర్తించు మూత్రమే నూలముగా ప్రభుత్వమునకు కూడ వర్తించును. ఒకదాదాయమును వించినపుడు చేయుట అసాధ్యము. అట్లే ప్రభుత్వము. ఈ విషయము ప్రజలు గమనించినచో ప్రభుత్వ చక్రమున కురోభమే యుండును. పైతికాభివృద్ధి, ఆధికాభివృద్ధి, ఆరోగ్యాభివృద్ధి కోరచేసిన మద్యపాననిషేధము వంటి చట్టము క్రమముగా సాగలెనన్న ప్రజలందరి లాభ నష్టముల నాలోచించి నిర్బంధనారహితముగా హృదయ పూర్వకముగా ఎవరికి నాకే

చట్ట పరిపాలనము చేసినచో ఎంతో బాగుండును. ప్రభుత్వమునకు వ్యయప్రయాస లుంపు. ఇట్లే ప్రతివిషయమునందును ప్రజల సహకార మత్యవసరము.

ఇట్లు ప్రజాప్రభుత్వము జయప్రదముగా సాగవలె నన్నచో ఆహారమువ్యవస్థాత విద్యా విధాన సంస్కరణ మాలోచింపవలసియున్నది. "విద్య లేనివాడు వింత పక్షపు" అని పెద్దల మాట కాని కొంము ధేద మన్నది. శిశువు జన్మించినపుడు జ్ఞానబీజము లతని యందు నిలిచి మైయుండును. అనగా క్షణగింజవంటివాడు ఆ గింజవంటి మొక్క మొలపించి కాపుకాయించుటకు వ్యవసాయదారు డెట్టి కృషి నలుపవలెనో ఉపాధ్యాయు డా బాలునియెడల అట్టి శ్రద్ధ చేయవలెను.

విద్య అని త్రివిధాభివృద్ధి కల్గును. అట్టి అభివృద్ధి జగగనిదే మానవుడు 'మాన' భర్మము నిర్వర్తింపలేడు. విదేశీయులు వారి వారి విద్యా విధానముల వలననే అభివృద్ధి గాంచినారు. విద్య పలుచుబడుటచే భారతదేశము వెనక బడినది. ప్రతి విషయమునందు 'ఏక్యము' (Unity) అను నెదాంత నూత్రమంతః ప్రవాహమయి యుండును అట్టి జ్ఞాన సంపన్న విద్య లేనివానికి గలగదు. అతని కృత్యములందు కూ విషేకము గానరాదు ఏకాగ్ర్యతనం దైనను విద్యావంతునకు విద్యాహీనునకు భేదము కనబడుచునే యుండును. విద్యావంతునకు ఆరోగ్య సూత్రములను వేరుగా బోధించ నక్కరలేదు. వ్యాధిరోధ నివారణోపాయముల నాతడే

పద చ్యుతి (11 వ పేజీ తరువాయి)

ఇక తిరిగి రాదు " అని నాకూ చెప్పలేక చెప్పాడు "ఆ విద్యవంతా ఆభ్యసించితిరువాత, హిందూదేశమంతా పృథులనంచేస్తూ, బోధిస్తూ గడుపుతారట." అని సంగతి పూర్తిగా చెప్పాడు.

మణికోలాలోకు బలంతంతా దిగజారిపోయినట్లనించింది. అకస్మాత్తుగా కంపించాడు. నామూ సంబోధిస్తూ "వెళ్లి పవనలోకల్లా మంచిది ఒకటి అమరచేసి సిద్ధంగా ఉంచు. నేనే వెళ్లి నా ఆ ఒక్కరెత్తాన్నీ నేనే తెచ్చుకుంటాను." అని ఆజ్ఞాపించాడు.

ఆ సాయంత్రమే మణికోలాలో తనకు అనుసరిస్తానని కళ్లనీళ్లతో బ్రతిమిలాడిన కోడలు రత్నంతో సహా పయనమయ్యాడు.

పాటలీపుత్రమువద్ద, పృథ్విధు పవనాదిరి నల్లనాడు 70000లవైతే దూరంలో నన్న రాజ్ గోర్ గు తీసుకొని వెళ్లవలసినదిగా పల్లకి బోయాలను నియమించాడు. రాజ్ గోర్ సంచి వాగు నవవలసిఉంది. ఒక వృద్ధుడూ, ఒక నయవతి, ఎప్పడూ ఇంతవరకూ కట్టకనేలూడ అడుగు పెట్టనట్లుండినాల్లా అంతదూరం నడివార్చి వచ్చింది. వివా ఏడికూడా తమ నాపలేరు! మధ్య మధ్య ఆగుతూ జనాన్ని దోప అడుగుతూ నొక ప్రారంభించారు. జనం దేశానికి కొత్తగానన్న పీరిద్దరినీ చూచి, పీరి సుకు మారతక అచ్చగువొంది పీరి పట్టికైనా నల్లదా చేరగలరా అని ముక్కు మీద నేలు వెసుకున్నారు.

ఏమైతేనేం, మొదలొంద మణికోలాలో, రత్నా, ఆలాగే నడిచారు... చిరికి నల్లదా మహా విద్యాపీఠపు బైబియాం చేశకున్నారు. రోడ్లవిడ దుగూర్చి, అదీ, వారి లేబోరింటివైన మఖాలవిడ పడి, దీర్ఘప్రయాణాశ్రమముగా శేపురింపజేసింది. నకిచి నకిచి అలసిపోయిన ఆ కార్లవిడ ఎలా నిలబడ్డారో అదే ఆశ్చర్యం.

కహయన స్త్రాలలో ఒక వృద్ధసన్యాసి వారికి కనిపించాడు.

"మీరు చాలా అలసినట్లున్నారు. వచ్చి మా అతిథి భవనంలో విశ్రాంతి తీసుకోండి." అని ఆదరపూర్వకంగా అడిగాడా సన్యాసి.

వారి కలాటి సౌకర్యమేమీ అవసరం లేక

గ్రహించి ఆచరించగలడు. అతని నిమిత్తమై ఆ విషయమున నిర్బంధన, ధనవ్యయము ఆక్కరలేదు. అట్లే వ్యవసాయవిషయమున. ఇది అది అనలేల? అజ్ఞాన మనెడు తెర తొలగినపుడు నీ లాభ ముండు! ఏపని చక్కగ చేయలేదు? అజ్ఞానికి ఏమి బోధించిన ఏమి ప్రయోజనము? ఎట్టి శాసనముండిన వాని కేమి భయము? తన్మూలమున ప్రభుత్వమునకు ధనవ్యయ మయిన మాత్ర మాతనికేమి విచారిము? ఇట్లుంటూ ఆరోగ్యవ్యవసాయాది సమస్యల ప్రధానములని కాదు. వాటికంటె విద్య కెక్కుడు ప్రాధాన్యము గలదని భావము.

విద్యాసమస్యయందు ప్రాథమిక విద్య, వయోజనవిద్య, స్త్రీవిద్య, మతవిద్య, వృత్తివిద్య నిర్బంధన పరిమే విధానము మొదలనవి ముఖ్య భాగములు.

విద్యావంత్రియము నడుపువా డుపాధ్యాయుడు. పై విషయములబట్టి కేవలనీతి, జాత్యభ్యుదయము, ఉపాధ్యాయుని హస్తగతమై యున్నది. కంకనే "గురుబ్రహ్మ, గురుర్విష్ణు, గురుదేవో మహేశ్వరః, గురుస్సాక్షాత్ పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురవే నమః" అని శ్రోత్రము చేయుదురు అత డెట్టి సమగ్రమైన దేశమున కంత మే లానగూర్చు కంక నే ఉపాధ్యాయ వృత్తి ఉత్కృష్టమయిన దందుగు. కాని చంద్రన కొక నల్లి మచ్చునలె ఆరికమాండ్య మొక టాతని నావరించింది ఆ కళికకు బాపుటకు సమగ్ర లయిన వారి నీ వృత్తికి నాకర్షించుటకు ప్రభుత్వాదులు కావలెను. అది యున్నచో భోజనాజుదగ్గర కాళిదాసు, అక్బరు కొలువులో

వాయింది మణికోలాలో ఎంటనె అంగకొని "అగ్ర్య! నా కొడుకైన సుజ్ఞాలోని చూడటానికి వచ్చాం. దయయించి మమ్మల్ని దర్శి అతినిద్దకు తీసుకోవ్వండి.

ఆ సన్యాసి తన ననుసరించవలసిందని కోరాడు అంతా ఒక ఉద్యాన నలంకి వచ్చి ఆగి పోయారు. పృథ్విచ్చాయల్లో విశిషిగా యు.క సన్యాసులు, కొందరు ధ్యానం చేస్తూ, మరి కొందరు నిశ్చలంగా పరనంచేస్తూ కనిపించారు. ఆ వృద్ధసన్యాసి, "అదిగో ఆక్కడున్నాడు మీ కుమారుడు" అని చేయై చూపించాడు.

సుజన్మ మూలంగానే మణికోలాలో దుఃఖం ఆపుకోలేక పోయాడు. అతని గిరిజాల జట్టు మాయమయింది. అతని చక్కటి విలుగుల వస్త్రాలన్నీ మాయమయినాయ్. అతడు దీర్ఘ సమాధిలో నున్నాడు.

"నాయనా సుజ్ఞా, సుజ్ఞా!... ఇలా చూడు నాతో రా నాయనా" అని మణికోలాలో దుఃఖమయంగా బ్రతిమిలాడుతూ అడిగాడు. వివా సుజన్ కళ్లు తెరవలేదు.

పృథ్విసన్యాసి— "అతడు తిరిగి రాదు. అతడు తన జీవితాన్ని మతపరనానికి, మతబోధకూ అర్పించాడు" అన్నాడు.

"దానిని బట్టి అతడు మమ్మల్నుండర్ని పూర్తిగా శాశ్వతంగా వదిలేసినట్టేనా?" మణికోలాలో ఆవేశంలో అడిగాడు. మగ్గా— అతడెవరినంగా చేయలేదు. అతణ్ణి రమ్మనటం, నా కోసమా, వారి తల్లికోసమా కాదు. మే పెల్లాగో కేపామాపో పొయ్యేవాళ్ల మే. కాని ఈ పనికిందువు చూడు. ఆమె అసభవించ వలసిన జీవితం అంతా ముందే ఉంది. ఆమె నూరటజేయుటం ఎలా?"

"ఈ మానవానికి మంతటి మంచికోసమా, అనేకుల సౌభాగ్యంకోసమా మీ రతనిని వదిలి వేయాలి ఉంటుంది. మీరొక్కరే అతనిని వదిలి వేసినవారవుతారు. కాని దానివల్ల ఎంతమంది అసంఖ్యాకులు అతని బోధనలవల్ల బాగుపడతారో తెలుసా? మీ చుట్టూ చూడండి. ఈ శిష్యులంతా ప్రపంచంలోని అన్ని భాగాలనుంచి వచ్చారు. వారందరికీ ఇళ్లున్నయ్. తల్లితండ్రులున్నారు. కాని వారంతాన్నీ పృథ్వి విషయానికే, అత్యుదాత్తమైన ప్రయోజనానికే వచ్చారు." మణికోలాలో మానంగా వింటున్నాడు. అతని దుఃఖాన్నేదో అరికట్టిందా

తాననేకా, కృష్ణదేవరాయల ప్రాపున నన్న దిగ్గజములు, విజయనగరమున నారాయణదాసు, శాలివాహన చక్రవర్తి కాలమున నాగానూనివలె ఎందరందరో మహనీయులు బయల్పడగలరు భారతదేశము మరల ప్రపంచమున తలమానికనువలె వెలసిల్లగలదు. "నిరాశ్రయా న శోభన్తే పండితా... లతా" అనికదా ఆరోగ్యక్రి! ఆనగా వేతానాభివృద్ధి అయినంతనే విద్యా విధానము చక్కబడి సర్వతోముఖాభివృద్ధి గల్గును. కొన్ని సమూలములయిన సంస్కరణలు జరుగవలెను అసరమయిన పరిస్థితులలో దండ నాధికారముగూడ ఉపాధ్యాయునకుండవలెను.

శ్రేంచి ప్రజల మేలొల్పిదది జగద్విఖ్యాతా ధ్యాపకుడు యానో. ఆ న్యతంత్రతయే అతిమితన న్యయంద్యావిధానమున చూపించినాడు. గురుడు మార్గదర్శకుని శిష్యుడు తనంతట తానే జ్ఞానార్జనము చేయవలెనని అతని అభిప్రాయము.

భారతదేశమున అహింసావిధాన ములు పరచి స్వాతంత్ర్యము నార్జించి ఒక్కస్వదేశము నకేకాక సమస్త ప్రపంచమునకు జ్ఞానోదయము కల్పించిన మహాత్మాగాంధీ యుపాధ్యాయుడే. దక్షిణాఫ్రికాలో 'పెట్టెలోజీ' మొదలగు ఆధునిక విధ్యావిధాన నిర్మాతల సూత్రముల నాచరియించుచి ఆ యనభివంతయు తన వాగ్దావిద్యా విధానమున పొందుపరచిన మహనీయుడు.

ఇట్లునేక సమయములందు దేశ సంక్షోభము క్రిస్తు, మహామృదు, బుద్ధుడూ, శంకరుడూ, నార్సి కో లూథర్ మొదలగు సపాధ్యాయులచే నివారంపబడినది. అంగుచే సపాధ్యాయుడు సంఘమునందగ్రస్తానమున కన్నాడుగా నున్నాడు. అట్టిఅగ్రాథ నాదించి సమగ్రల ప్రాత్యసించి దేశ సౌభాగ్యమును పెంపొందింపజేయుట ప్రభుత్వ మువారిపై గల గురుతరభారము. జాతీయదృష్టాశ్రి విద్యాసంస్కరణల గావించుటకు ప్రభుత్వపక్షా దిష్టతే పూనకొనుచుండుట ముదాహును

అన్నట్లుగా అతిమ చట్టా కలయమాశాడు. నెమ్మదిగా అడిగాడు "ఏళ్లంతా ఇల్లనీ ఆర్తల్ని పదిలేసి వచ్చారు కదూ."

"అవును... నాయనా.. " సన్యాసి సమాధానం.

"మరి మీ రి మహావిద్యాపీఠాన్ని ఇన్ని అనేక గృహ శిథిలాలమీద నిర్మించారు కదూ?" మణికోలాలో కంకం ఉండ్రేకలారిత మైంది. "పవిత్రమైన సన్యాసులు మీరంతా వందలూ వేలకొలది గృహాలను ఆంధకారమయంచేసి మానవానీకాన్ని వికాసానిద్దా మనకుంటున్నార కదూ? చిత్రంగా ఉండి; చాలా చిత్రంగా ఉండి! రా, రత్నా, పోదాం రా. ఇలాటి శలం సంచి పారిపోదాం రా. ఇక ఒక్క ఊరిం ఇక్కడంపే కూడదు..."

బయలుదేరి వెడతూ మణికోలాలో శాంతమైన సుజన్ముఖులవైపు చివరి సారిగా చూచాడు. వెళ్లెందు మణికోలాలో ఆవేశంతో "ఓ పావనసన్యాసి, ఇదే నేం చెబుతున్నాను. మీరు నిర్మించిన పద్దతినకట్టే శలం, అది విద్యా పీఠాల్లోకల్లా అత్యుత్తమైనది కానీ, ఏమైనా కానీ, ప్రపంచంలోకల్లా అతిపవిత్రమైనది కానీ—అది నిలవలేదని నేను గట్టిగా హెచ్చరిస్తున్నాను." అని అదృశ్యుడయ్యాడు.

అలాగ తడవడుతూ రత్నను తీసికొని సుఖా దీర్ఘప్రయాణం సాగించాడు. విద్యాపీఠపు బైబియాంములవద్ద ఒక్కసారిగా వారివస్త్రుల అంతా ఊణించింది. వారి హృదయాలను వెనుక వదిలి, కళేబరాలను గమ్యం లేకుండా కొన్ని వైశ్వాదూరం మాత్రం ఈడ్చుకోపోగలిగారు.. అంతే...

నల్లదా శిథిలాలమధ్య ఒంటరినై యుండి ఆ మహావిద్యా పీఠం యొక్క అంతిమ దశప్రారంభ మదేనని ఆశ్చర్యపోయాను. వేదన పడిన హృదయాల, అంతులేని వేసినిట్టార్పులతో భారాగి మారల కన్నీటిధారలతో నల్లదా నాశనమైనది కాబోలు! అట్టి తండ్రుల కాపములచే, ఆ మహా విద్యాపీఠము భరించలేనంత వరకూ పాటుబడి చివరికి భూపతనమైనది కాబోలు!! భూమాత ఈ పెద్దగాయమును, తన మామూలు రీతిని నయమొనర్చి ఈ విధమైన సాతిత్యమును వదిలి నది కాబోలు!! అని నేను ఆశ్చర్యపడ్డాను.

కులాసాకబుద్ధు :

ప్రధానుల మేజువాటి

శ్రీ జి.యస్. సూరి

సూర్యుడు అస్తమించటానికి, చంద్రుడు ఉదయించటానికి సాహసించనిది బ్రిటిష్ మహాసామ్రాజ్యం. వీరు ఈ భయాలతోను నిమిత్తంలేని ఒక ప్రశ్నక గ్రహకూటంగా ఇన్నాళ్లు వ్యవహరించింది. ఆ కూటానికి రవి బ్రిటిష్ ద్వీపం; ఐర్లండు చంద్రుడు, కెనడా గురుడు, ఆఫ్రికా శని, ఆస్ట్రేలియా బుధుడు, ఇండియా శుక్రుడు, బర్మా కుజుడు, తిర్కిన చిన్న దేశాలు వికతా గ్రహాలు ఓటిని అన్నిటిని కంటికి కనబడని పాశాలతో బంధించి, తన చుట్టూ గిట్టిన తిప్పకుంటూ, నా అంతటివారు లేరని మిడిసి పడ్డి ఇంగ్లండు.

ఒకప్పుడు దేదీప్యమానంగా వెలిగిన బ్రహ్మాండమైన సూర్యుడు కాలక్రమాన కొవ్వు ఒత్తులవలె దహించుకుపోయినారని, పోతవ్వదని భగవంతుని అంటారు. మనం చూస్తున్న సూర్యుడు గూడ ఒక అంకెపక్కన లెక్కపెట్టలేని సున్నాల సంకల్పాలకు చల్లారిపోతాడు. చల్లారుతున్న కొద్దీ సౌరకుటుంబంలోని గ్రహలన్నీ తాళ్లు తెంచుకుని అంతరిక్షాన కూత్రం తెగిన గాలిపటాలమెదిరి ఎగిరిపోతాయి. మానవులకు సంబంధించినంతవరకూ అదే ప్రళయకాలమని మన నందరినీ హెచ్చరిస్తుంటుంది.

భగవంతుని అట్లా ఉన్నా బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య పరిణామంలో ఈ సూత్రం యథార్థంగా వ్యక్తమయింది. విలీవిరిన పౌల్యంతో గుండె నీర కించినట్లు, ఇంగ్లండు దిగజారటం ప్రారంభించింది. ఇది ఇట్లా ఉండగా యెండు ప్రపంచ యుద్ధాలు మరింత కుంగతీసినవి. నయానా భయానా సామ్రాజ్యసభ్యులు ఒకరి తరువాత ఒకరు ముఖం తిప్పించటం మొదలు పెట్టారు. రక్తసంబంధంలేని దేశాలు సహజంగా దారిజాపినవి. పొత్తుకుదరని ఐర్లండు ముందుగానే తెగతెంపులు చేసుకున్నది. ఇండియా, పాకిస్తాన్, బర్మా, సిలోన్ మొదలైన దేశాలు, మైనారిటీవెల్లిన వారసులవలె సమిష్టికుటుంబంలోంచి విడిపోయి చట్ట ప్రకారం స్వాతంత్ర్యం ప్రకటించినవి. మలేలాంటి చిన్న దేశాలు విడుదల పుట్టి తిరుగుబాటు సాగించినవి అయిన వాళ్లను అస్ట్రేలియా కెనడాలు నవ్వుతూ వచ్చుతూ ఆమెరికావైపుకు దొర్లిపోతున్నవి. ఇక పాపం పెట్టిమాత్రం మిగిలిఉన్నాడు.

శ్రీమహావిష్ణువు ఒకసారి అత్రగాంతికి వెళ్లాడు. మామగానైన పాలసముద్రుడు అల్లారు ముద్దుగా అల్లుడుగారిని శీతాంబరధరం అని నీలిదేవాడు. నాలుగునాళ్లయిన తరువాత శీతాంబరం అనేవాడు. ఇంకా కొంచెం చూపు ఎక్కువైన తరువాత పీత య్యా అన్నట్లు. ఇంకా ఉంటే మరేమని పిలుస్తాడో అని, గరుత్మంతుడికి వైదొలగిపోతే కబురుచేసి వైకుంఠానికి పలాయనం చిత్రించాడు. నవ రీతి తోరుడు.

మన మహాసామ్రాజ్యం పేరుకూడ ఈవిధంగానే మారుతూ వచ్చింది. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యం ముందుగా బ్రిటిష్ కామన్ వెల్త్ అయింది. దరిమిలా కామన్ వెల్త్ అంటున్నారు. ఇక కొన్నాళ్లకు 'వెల్త్' జారిపోయి 'బ్రిటిష్ కామన్'గా తయారవుతుండేమా! గంగడోలు, గడోలు, డోలు, లు, ఊ అని ఊరికే అన్నాడా పిచ్చియుగంధరుడు!

పరిసితులకు తగినట్లుగా ప్రసరించడంలో ఇంగ్లీషువాళ్లు అద్వితీయులు. రాజకీయాలపట్ల వాళ్లకు ఉన్న లాక్ష్యం మరొకళ్లకులేదు. నీతిగతులు వశం తప్పవున్నవని తెలియగానే ముఖమంట చెడకుండా తప్పుకుంటారు. తేరం బొత్తిగా బెడిసిపోకుండా ఏదో విధంగా వైసలు చేస్తారు. వారిది వైద్యులగా ఉన్నంత వరకూ బుకాయించి తొక్కిన పట్టిన పుటికీ, ఫిరాయింపు జరిగిన తక్షణం మందహాసంతో, మంచుమాటతో, దువ్వి బుజ్జించి నీ అంత

వాళ్లు లేరంటారు. ఇవేల జరిగిన మహా మంత్రుల మేజువాటి ఇందుకు నిదర్శనం.

చిత్రకారులు ఇంగ్లండును సింహంగానూ, రష్యాను ఎలుగుంటుగానూ చిత్రించుకుంటారు. ఈ యెండు జంతువులకు ఎక్కడా పొత్తు కుదురదు. ఆహారవిధాది అనేక విషయాలలో ఆ యెంటికి తూర్పుపడమరలంత వ్యత్యాసం ఉంటుంది. యుద్ధానంతరం యూరపుఖండంలో ఈ ఎలుగుబంబు చేస్తున్న పీరవిహారం చూసే సరికి ముగిలెప్పుగరాజుకు ఉక్రోశం బహులం చేరింది. తటస్థంగా ఉండటంలే మొదటికే మోసం రావచ్చునని భయపడి అచ్చుగా ఆమెరికామీదనే అన్నింటికి ఆధారపడితే ప్రమాదకరమని తెలుసుకున్నది. పాశ్చ్యతంత్ర పరకు పూర్వపు సామంతులకు మాంగుట్టకోటానికి నిశ్చయించింది.

బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యపు మాజీ మెంబర్ల ప్రధానామాత్యుల కందకి ఆహ్వానాలు అందచేశారు. "ఫలానా లేదీయించి ఫూనా లేదీరకూ మా లంకా నగరములో జరుపబోయే మేజువాటి లకు తాము సకుటుంబ సభివారంగా విచ్చేసి, మత్ సత్కారములనంది తోచిన విషయములను ప్రసంగించి మమ్మానందింప చేయ వేడుచున్నాము" అని శుభలేఖలు పంపించారు. ప్రపంచాలకు పదిఆరుదైనా వెళ్లమన్నారు కాబట్టి, ప్రశ్నక విమానాలమీద ప్రధానులు ఉడాయించారు.

ఈ మేజువాటి చిత్రనీయంలో మయా స్వయంవరంలాంటిది ఇది ముఖ్యంగా ఇండియా, పాకిస్తాన్ కోసం ఏర్పాటుయింది. అందులోనూ ఇండియాను ప్రశ్నకించి లాలించడమే చిచ్చింది. ఉసికినిబట్టి, జనాభానబట్టి, సరుకు సరంజామానబట్టి భారతదేశానికి ప్రధానసానం ఇవ్వక తప్పిందికాదు. నెహ్రూ పండుకుడు రాబోతున్నాడని తెలియగానే భజింతిలు మేళం వెయ్యటం మొదలుపెట్టారు. సుప్రసిద్ధ ఉత్సవవిగ్రహాలైన మౌంటుబాటే దంపతులు భారతప్రధానికి ఉన్న అనుమానకేతనామూర్త్యులను, అకుంఠిత ఆత్మవిశ్వాసాన్ని దూర్చి యెటోపాటలతో క్రించారు. బ్రిటిష్ పత్రికలన్నీ హైదరాబాదు విషయంలో పాడిన రికార్డులను గుట్టు చప్పడుగా దాచి పెట్టి వై హింద్ రికార్డులను వినిపించినవి.

ధీర్వంచు జబ్బాను ర్యాల్ టోపీతో ఎగిరిపోయిన నెహ్రూగారు పక్కా నూటు లూటు పేదంతో లండన్ లో వాలారు. చీమలు ముసిరినట్లు జనం ముసిరారు. కౌలుక్రిందపెట్టి నప్పటినుంచి గుక్క తిప్పకోకుండా ప్రాగ్రాములు నిర్ణయించారు. వారం రోజులకు సరి పోయే డిన్నర్లను, విందులను ఒక్కొక్క రోజులో మనప్రధాని ఆరగించవలసి వచ్చింది ఎడతెగకుండా గాంధీమాత్రాలను గురించి అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా ఉపన్యసించారు పాత వైస్రాయి దంపతులతో ఇష్టాగోష్ఠులతోను, గుర్రపుస్వారితోను మన ప్రధాని అలసట తీర్చుకోవలసివచ్చింది. ఇది ఇట్లా ఉండగా కామన్ వెల్త్ చర్చలు; పారిస్ యాత్ర; మధ్యే మధ్యే ఏప్రిల్ శిల్పశ్రమంలో బొమ్మకు కూర్చోటం, విలేఖరుల కాన్ఫరెన్సులు, నాటక ప్రదర్శనాలు, రాజగారి విందులు, రేడియో ప్రసంగాలు మొదలైన వాటితో మన ప్రధానపౌరుడు డెన్సి పోయినాడు. ప్రతిరోజూ కీర్వానం మొదలైన యోగాభ్యాసంపట్ల తట్టికోలి గారు గాని లేకపోలే ఉడ్డుకుడుమకోసం వచ్చేది.

ప్రధాని అట్టి తన హంగుదారులతో కర్తవ్యాలను చక్కగా నిర్వర్తించాడు. కామన్ వెల్త్ లో ఉండే దేశాలకు ఉట్టుడియంగా లభ్యమయ్యే లాభాలను, ఉండనివాటికి సంభవించగల ప్రమాదాలను, వైపుణ్యంతో చిత్రించాడు. మొత్తంమీద ఈ కూటమి కూటమిగా ఉన్నందువల్ల బ్రిటనుకు ఆటే ప్రయోజనం లేదనీ, డొమినియన్ల శ్రేయస్సుకోసమే అది

మలయాలో జాతీయోద్యమము (8 వ పేజీ తరువాయి)

యాలను మార్చటానికి పిలువేదని ఎదురుతిరిగారు. వీరిని ప్రోత్సహిస్తూ బ్రిటిష్ కాన్ఫర్స్ టిపు నాయకులు మంచి కల్యాణం ఇచ్చారు. ఈ సుల్తానల రూపేణా అన్నా, "బ్రిటిష్, అనకూల్య భావం" మలయాలో మిగుల్తుండేమోనని కన్ఫర్స్ టిపు నాయకుల అపేక్ష, జన్మ చేతగాని, 1943 కి లూర్యం పదిపదేండ్ల నివాసంచేతగాని, మలయా సమాఖ్య పౌరసత్వపు హక్కు అంటూ ప్రతివాడికి రావటం సాగితే, మలయాలో "జాతీయ భావము" ఇంకంతగా పెరిగి పోతుందనీ, చీనావంశీయుల సంఖ్య మలయాలో పెరిగి మళ్లీ ప్రాబల్యం ఎక్కువైతుందనీ బ్రిటిష్ కాన్ఫర్స్ టిపు నాయకుల భయం.

శైశ్వశిల్పిలోనన్న మలయా జాతీయోద్యమ నాయకులూ, చీనియులూ కూడా, సింగపూర్ ని తిక్కిన ద్వీపకల్పంలోంచి విడిచి టానికి ప్రతికూలించారు. సింగపూర్ లో నూటికి 75 మంది చీనియులు, ఈవిభాగంలో, మలయా చీనియులు సింగపూర్ చీనియులు అంటూ విభేదంకూడా ఏర్పడుతుంది. మలయాలో, అభ్యుదయ కామ్రాన్, నవీన నాయకులూ ప్రజలూ కూడా చాలామంది సింగపూర్ లోనే ఉన్నారు.

ఈ ప్రతికూల పరిస్థితి రావటంతో, మలయాలో యూనియన్లు మార్చేసి, మలయా జమిందారులూ, బ్రిటిష్ వాయా సంప్రదించుకొని "మలయా ఫ్రీడమ్" తయారుచేశారు.

ఈ కొత్త, "మలయా సమాఖ్య రాజ్యాంగ ప్రణాళిక" యుద్ధామూర్త్యుల పగిలినవాళ్లు చాలా మెరుగే. "మలయా జాతీయోద్యమాన్ని" వైశ్వరూపంలోనైనా గుర్తించటం ఇందులో జరిగిందనే తటస్థత పండితులు అంటున్నారు. "స్వపరిపాలనాధికారాన్ని ఎప్పుటకైనా ఇవ్వాలి" అన్న నూత్రాన్ని పూలంగా గ్రహించటంజరిగింది కాని, ఆ ఆధికారం అప్పగిస్తుంటానికి వేంత ఆలస్యం చేయాలంటే అంతే అంత పిల్లా అమర్చుబడి ఉంది. దేశంలో, నవపథకములైన వాళ్లంతా సింగపూర్ లోనే ఉన్నారు. సింగపూర్ ను విడిచియటం అల్లాగే జరిగి పోయింది. నిరంకుశ సుల్తానులు, యుద్ధామూర్త్యు ఉన్న తమ నిరంకుశపు హోదాల్లోకి వచ్చేవారు. "పౌరసత్వం" అన్నమాటకు పరిధిని చాలా కుంచించివేశారు. కేవలం, ఏపాటికీ తయారుగాని మలయులకే పౌరసత్వపు హక్కు సంక్రమిస్తుంది. కాని, బ్రిటిష్ వలస రాజ్యాల కార్యదర్శిగారు "అసలే లేదు" అని వాదిస్తూన్నా, ఈ మలయా జాతీయ చైతన్యాన్ని అరికట్టుకొంటూ, దాన్నించి కావాడుకొనేందుకు ఈ కోటలకు కట్టకోటంతో, మరి ఆతి తెలివికి పోయారు.

"ప్రస్తుత రాజ్యాంగ ప్రణాళిక, మలయాలోని చీనియులు భీతాహం చెందేందుకు తగినంత బలమైన కారణాలు కల్పిస్తూంది" అని

విచ్చిన్నంగాకుండా చూడాలని లేర్పి చెప్పాడు. సర్క్యన్ లో రింగ్ మార్పుల పులిసి మేకును ఒక కంచంలో తినిపించినట్లు ఇండియా పాకిస్తానుల ప్రధానులకు ఒకే పంక్తి ఇతరులు లేకుండా భోజనంచేసేట్లు చేశాడు. దీనికి ప్రేక్షకుల పచ్చట్లు ఇంకా మోగుతూనే ఉన్నవి.

ఏ పేరుపెట్టుకున్నా సామ్రాజ్య సంస్థ సామ్రాజ్యసంస్థగానే ఉంటుంది. రాజగారి పేరుతో ప్రయోగం లేనంతమాత్రాన పథకంలో మార్పు రాదు. దక్షిణాఫ్రికాలాంటి డొమినియన్ మనమీద భయంపెత్తి అవమానిస్తున్నప్పుడు ఏమిచేయని ఇంగ్లండు, కాశ్మీరు హైదరాబాదుల విషయంలో మన ప్రతికూలంతోచేరి సమిధులువేసిన ఇంగ్లండు, కామన్ వెల్త్ లో మనం ఉన్నంతమాత్రాన మనల్ని ఉద్ధరిస్తుందనుకోటం కేవలం పొరబాటు. వైగా ఆమెరికా ప్రోత్సాహంతో తాను దారితిస్తున్న మూడవ ప్రపంచసంగ్రామంలోకి మనల్ని అనవసరంగా లాగటం జరిగితిరుతుంది. ఇప్పటి పరిస్థితులలో ఎంత యధోచితంగాఉంటే అంత మంచిది. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే మన పరమావధి అని మరచిపోగూడదు.

లంకా టైముస్ పత్రిక ఈమధ్యనే ఉల్లేఖించింది ఈ భయమే భారతీయులకుకూడా ఉంది. సింగపూర్ మలయాలో ఏకమయి, శీఘ్రంలో స్వపరిపాలనం రావాలని కోరుకొనే ప్రతివారికీ ఉంది బ్రిటిషువారు మలయానుల్లాలను చేరదీసుకొని, ఫ్రీడమ్ ప్రణాళికన తయారుచేసి టిప్పటికీ, శీఘ్రంలో స్వపరిపాలన కావాలని కోరుకున్న ప్రజావర్గాలన్నీ ఏకమయి, "జాయింట్ కోన్సిల్ ఆఫ్ ఏక్స్" సంఘ ఉద్భవానికి దారితిశాయి. ఈ ఉద్భవానికి బాడ్ చెంగ్ లాడ్ నాయకుడు. ఇతనే "అసోసియేటెడ్ చైనీస్ ఫేంబరు ఆఫ్ కామ్యూనిటీ" ఉపాధ్యక్షుడు. ఈ సంఘము, చీనియ వర్తక వర్గాలకూ, కమ్యూనిస్టు నాయపత్వాన ఉన్న సర్వి మలయా ట్రైడ్ యూనియన్ సమాఖ్యలకూ కూడా ప్రాతినిధ్యసంఘముగా నిలిచింది. రిపబ్లికన్ లకు, జమిందారీ ప్రాతికూల్య పక్షమైన మలయా జాతీయపక్షానికి, అభ్యుదయ వాదులైన మలయా, మిలిటరెగి జనాభాకూ, మలయా ప్రజాస్వామ్య సంఘ సభ్యులైన మలయా ఉద్యమకులకూ, అందరికీ కూడా ప్రతినిధిగా నిల్చింది. 1943 లో "మలయా దేశం, మిస్ట్రీ దేశంగా భావించుకోండి" అని పండిట్ నెహ్రూ మలయా భారతీయ కాంగ్రెసును ఆదేశించాడు. ఆ భారతీయ కాంగ్రెసుకూడా ఈ సంఘంలోనే నిల్చింది. మలయాలో కమ్యూనిస్టుపక్షంవారు కమ్యూనిస్టు పక్షాధిపత్య ఇందులో పాల్గొనకపోయినా, కమ్యూనిస్టు సామర్థ్యం సంపూర్ణత తడతరసంఘాల ప్రతినిధులుగా ఈ సంఘంలో నిలిచారు.

ఈ సర్వసత్వసంఘము, "ప్రజారాజ్యాంగ ప్రణాళిక" తయారుచేసింది మలయా తమ మాతృభూమిగా దలచి, అభివృద్ధి కలెన మాతృదేశ భక్తితో సంపదించగల మలయా పౌరులందరికీ, శీఘ్రంలో స్వపరిపాలన సిద్ధించాలన్న సూత్రంపై ఈ ప్రణాళిక తయారయింది. మలయాలో సింగపూర్ ను కలపాలని, "మలయా జాతీయత్వ" మనేది (కేలం పౌరసత్వం కాదు) మలయాలో జన్మించినవారందరికీ, శాశ్వతంగా అక్కడ ఉండి పొదలచిన వారందరికీ ఆయా విశేషాలకు కొత్త మలయా దేశభక్తి ప్రమాణానికి బహులకండే వారందరికీ, సంక్రమించాలనీ, ఈ ప్రణాళిక సూచించింది. ఎన్నికలద్వారా ప్రభుత్వ శాసన సభలూ నిర్వాహకవర్గాలూ, ఏర్పడాలని సూచించింది. తొమ్మిదేళ్లదాకా ఆ సభాసభ్యత్వ సంఖ్యలో మలయాకు కాధికర్య ఉండేందుకు తగ్గ రత్త తీసుకోవాలని సూచించింది.

ఈ ప్రణాళిక ముసాయిదాను తయారు చేసిన ముఖ్యులలో, మలయా భారతీయ కాంగ్రెస్ నాయకుడు, జి. ఎ. ధీవీ ఒకడు. ఇప్పుడు ఈయన మలయాలో భారత వైదేశిక శాఖాప్రాతినిధ్యంలో ఉన్నాడు.

ఈనూచనలన్నిటినీ, మొన్నటి వసంతం దాకా కమ్యూనిస్టులకూడా బలపరిచారు. అప్పటినుంచి, "ఈచట్టబద్ధమైన విధానాలలో పోరాటం, కుడిపక్షపు మొగ్గుదల" అవుతుందని దీన్ని వదులుకొని, గోరిల్లాయుద్ధంలోకి దిగారు.

మలయా కమ్యూనిస్టు గోరిల్లా లను, మలయా జాతీయోద్యమంలో భాగస్థులే అయిన అతి వాదులుగా తప్పు, ఇతరత్రా అర్థంచేసుకోటం సరిగాదు. అడవులలోకి పోయి యుద్ధానికి పూనుకొన్నారంటే, స్థానిక కమ్యూనిస్టు తీర్మానాలు అల్లాఉండటముకొంతా, ఈ పద్ధతిని పోరాడకపోతే, జైళ్లలో పడక తప్పనిసరిఅవటము మరికొంతా, ఇందుకు కారణాలయాయి.

కమ్యూనిస్టులు, తమతో ఉంటాన్న తక్కిన సంఘాలతో సహించకుండా, ఇలా ఉపక్రమించుటవల్ల, ఆ పూర్వ మిత్రుల కొందరినే ఎదుర్కొని చట్టాల దౌర్జన్యాల బారిన పడేసిన వదిలేసిన వాళ్లయారు.

మలయా ప్రజలలో రాజకీయ చైతన్యం తగినంతగా గల వారిని అలయిస్తూన్న ప్రశ్న, కమ్యూనిస్టుల ఆగచటంతో, మలయాలో బ్రిటిష్ ప్రాబల్య అధికారాలే మళ్ళీ పెరుగుతాయా, లేక, పురిటిలోనే దెబ్బలు తింటాన్న మలయాజాతీయోద్యమం, లేరుకొని, నిర్మాణాత్మకంగా కృషిచేస్తూ పురోగమించగల మార్గ మేరైనా ఏర్పడుతుందా అని!

శాతకర్ణి చక్రవర్తి

(10 వ పేజీ తరువాయి)

తటస్థితి ననుసరించుచుండే దేశం ప్రాచీన విదేశీయుల పాలనకుంది, ఆర్యసామ్రాజ్యాల నశిస్తాయని మాకు భయం తోచి, మాలో కుంతలకాతి కర్ణి చివరి కణ్వుణ్ణి వధించి పాలితులత్రా న్నాక్రమించుకుని పాలించడ మారంభించాడు మేం చివరదాకా మార్యభృత్యులగుదాన్ని మటుకు వదలాలా. మార్య అంటే, చంద్రగుప్త, బిందుసార, అశోకమహారాజుల భృత్యుల మన్న మాలు.

నే కటాక్షం, మహాప్రభో - ఈమాత్ర మెవరూ మాకు చరిత్రను విరళంజేసిన పాపాన బోలా! తర్వాత—తమ రిప్పడు సెలవిచ్చిన కామ్యునిటీవాండ్లవండ్లు, ఎక్కడుంచి వచ్చారండీ?

శా. వాళ్ళ పూర్వచరిత్ర మనకు సరిగ్గా తెలియదు, కాని వారు చినాదేశ పశ్చిమప్రాంతా న్నుండి వచ్చారని తెలుసు. వారికి, వారి కక్కడ కొంచెము తరంగా నున్న హూణులనే బాతి వారికి వైరం తటస్థించింది. కాక్యరాజు హూణ రాజును చంపి, అతని శరీరం కత్తి కొక కండగా గోయించి నాల్గు దిక్కులకు విదజలించాడు హూణరాజు కొంతకాలానికి కాక్యరాజును చంపి అతని రక్తాన్ని అతని పుత్రునిదా పోయించి త్రాగాడు. వారి రాజు లాలాటి నీతిమంతులు వారి మత మేదిలేదు. కత్తి స్నేలలో బాతి దానిమట్లా ప్రదక్షిణ తీసికొనుచున్నారనిచూడమే వారి మతం ఇక వాళ్ళ ప్రజలు రాజులవలె క్రూరులే. ఎక్కడికన్నా బయటేరితే పెండ్లాం బిడ్డల్లో గొడ్డుగోడలతో బయటేరింపం, విడిసిన చోట తమ బండ్ల నొకకోటకవరణంలాగా పెట్టడం, ఆడవాండ్లను ఆ ఆవరణాల్లో సంచడం, మగాళ్ళు మిడికొచ్చినవాండ్లతో యుద్ధాలేయడం, చెరజిక్కినవాండ్లందరినీ సంహరించడం యిది వారిపద్ధతి. వాండ్లకు రాజులు, బాతికొని కారానికి కులపెద్దలు తెగల అధికారానికి యేర్పడి వుంటారు. వాండ్లలోనూ ఎవడు మహా శూరుడైతే వాడే రాజు, కులపెద్ద! అట్లాటి వాండ్లూ వాండ్లు.

వై హూణుల వైరాని కాగలేక వాండ్లు పశ్చిమవర్గాన వచ్చి వచ్చి కొన్నేండ్లకు గాంధారానికి (అఫ్ఘనిస్తాను) ఉత్తరానన్న పర్వతాల్ను దాటి, దక్షిణభూభాగాన్నంతా ఆక్రమించుకుని, ఇదంతా ముప్పైయేండ్లు పట్టుకుంటుంది ఘోరము. రెండు తెగలుగా ఒక తెగ ఉత్తరపు కనుమగుండా, మరొక తెగ దక్షిణపు కనుమగుండా సింధులోయలో ప్రవేశించి దాన్నంతా పూర్తిగా నాక్రమించుకుని మనకు విపరీతమైన యెద్దదీని, నాటికి పూర్వం మనదేశ మెన్నడూ ఎరగని యెద్దదీని కలిగించారు.

నే : వాండ్ల నిరంధించే యత్నా లేం జరిగాయండీ?

శా : కణ్వులకులని గుర్తించి మేం వాండ్ల క్షోలించి సామ్రాజ్యా న్నాక్రమించుకున్నాం. కొంతకాలం పెనుగులాడి ఉత్తరపు తెగదాటి దుర్బర మైతే వింధ్య కుత్తరా న్ను రాజ్యాన్ని విడిచి దక్షిణాన ఉజ్జయినిలో జేరం. మన పుణ్యమాని వాండ్లు కాకీ దాటి రాజులని బాధలు వాండ్ల కుత్తరాన కలిగాయి. అప్పుడు మేం విడిచిన వభాగంలో చిల్లర రాజులు రాజ్యాల్ను స్థాపించుకు పాలించడ మారంభించారు. ఈ విషయం నీవు మళ్ళీ అడకుండా జెప్పాం. ఉజ్జయిని చేరితర్వాత ఆ రెండు తెగలవారు కలిసి మామిడి కొచ్చారు. అప్పుడు రాజ్య మేల్తున్న శాలివాహనచక్రవర్తికి వారికి ఒక మహాసంగ్రామం జరిగింది. దాన్లో నాచక్రవర్తి అంతరిత్ర మే ఆర్యప్రభువ్రా చేయని శత్రు సంహారం జేసారు. ఆ మహాకార్యజ్ఞాపక చిహ్నంగా నాల్గుండి యుధిషిరశాకా న్నాపి శాలివాహనశాకాన్ని ప్రారంభించారు.

నే చిత్తం. ఆ చక్రవర్తినో తమపేరు పెట్టకొకుండా ఎన్నడో ఆంగ్రంలో రాజ్య మేలిన శాలివాహనుని పేర శక మారంభించారేమండీ?

శా. (నవ్వి) మీదంతా మాకు విచిత్రంగా వుంటుంది. మనకు పెద్ద లుండగా పిన్నల పేర్లు

పెట్టుకునే ఆచార ముందా? కుటుంబంలో నే జరిగినా వర్తమానతరంలో కుటుంబపు పెద్దవే నేటికీ జరుగుతూం దనుకుంటాం రాజ్యవిష యాల్లో పేరుబడ్డ ప్రభుమూలపురుషుడి పేర జరుగుతుంది. అసలు శకాలు ప్రజల్నిర్ణయించేవి కాని, ప్రభువులు సాగించేవి కావు. యుధిషిర శకం యుధిషిరులవారి మీద ప్రేమభక్తిచాత నాటి ప్రజలు సాగించారు శాలివాహనులవారి మీదాన్న ప్రేమభక్తిచేతి అప్పటి ప్రజలు సాగించారు.

నే చిత్తం. మావాండ్ల స్వల్పవిషయాన్ని యెంతో గొప్పగాగా వాదించి వాదించి దాన్ని గురించి యేమీ తెల్పకుండా మమ్మల్ని వేధిస్తున్నారు. చిత్తం. కృతాన్తి. ఆంగ్ల చక్రవర్తులకాలంలో మన సంఘ మెట్లా గుండే దండీ?

శా ఏమిటోయ్, విపరీతప్రశ్న! మన సంఘ మెట్లా గుండే జేమిటి? మనసంఘంలా గుండేది

నే అదేమయ్యా, అట్లా సెలవిస్తారు! చాతుర్వర్ణ్యాలెట్లా గుండేవి, పంచమవర్ణ మెట్లా గుండేది, పరమతస్థు లెట్లా గుండేవారు, వారికి వారికి ఏలాటి సంబంధ ముండేది?

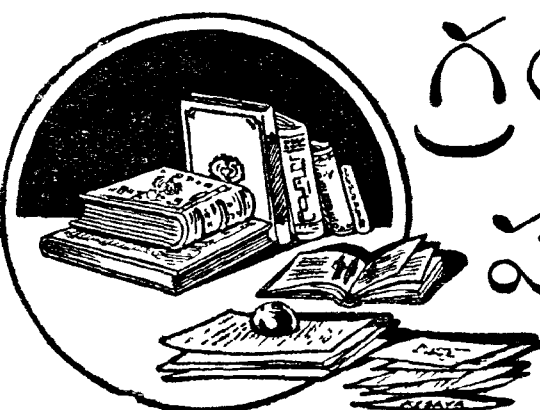
శా అదా నీకోరిక! ఎట్లా గుండేదంటే, యేమిటో న ను కున్నాం. చాతుర్వర్ణాలు మామూలుగానే వుండేవి కాని, యొక్కడో శ్రోత్రియులకు, నియమంతులకు తప్ప అన్యోన్యత వైమాధుజాతులకు వివాహాది సంబంధాలుండేవి ఆ నియమంతులకైనా యింట్లో వంటపగైరా విషయాల్లో చిక్కువల్ల తప్ప అట్లాటి సంబంధాలు నిషేధాలుకావు శూద్రజాతిలో పలు తెగలు బయటేరాయి. పంచమవర్ణం రాసురాసు బాహుళ్య భూతాం జేది వ్రాత్యుత్పన్నుల, సంఘసేవాభిలాష వల్ల. అనగా నిషేధసంబంధసంజాతులు, గతర్ణలో సంఘంకోసం కృషిచేసిన ఉత్సాహ వంతులూ నాజాతిలో జేరుండే వాండ్లు. వై వాండ్లంతా ఆర్యమతస్థులే; వాండ్ల జేతంలో బహు సంఖ్యాకులు. పొడవైన మతములు గాజా శ్రేయాలవల్ల కొంతకాలం తిక్కడక్కడా ప్రబలి వుండేవారు కాని, ప్రబలులై వుండేవారు కారు. విదేశీయులు కొంద రొచ్చి నివాసా లేర్పరచుకుని యెవరితో గలియకుండా వుండేవాండ్లు. మరచిపోయినాం, కామ్యులో కొందరు మన మతాల్ను వలంబించి ప్రత్యేకపు తెగలుగా నేర్పడుండేవారు.

నే. ప్రభువుల కేమతంపట్టనైనా, పక్షపాత ముండేదాండీ?

శా : నీ ప్రశ్నలు కొన్ని మాకు నవ్విస్తాయి. పక్షపాతము యుండే ప్రభుత్వాని కేం పనికొస్తాడోయ్ రాజా? రాజాభిమానాన్ని పక్ష పాతంగా పరిగణిస్తా రనుచులు, అభిమానం పొందినవారు, పొందనివారు, అయ్యో, హాప మని అభిమానించారేమనని అనుకోకుండా. ఆ విమర్శ ఎప్పుడు సమంజస మౌతుందంటే, మిగతా వాండ్లను నిరాసించినపుడు. అట్లా గాకుండా అందరినీ సమబుద్ధితో చూస్తూంటే అవా డెట్లా గొస్తుంది. అంటే, మేం రాజులు మనుష్యులు కారు, జీవత లనడంలా. వాండ్లలో మానవ స్వభావంచాత కొంద రవ్యక్తంగా పక్షం వహించొచ్చు. అది తప్పని మేం జెప్పక్కర్లా! అట్లా చేసినవాండ్లు పట్టుపడి తగిన బాధనభవించి తీర్తారు. ఏ సూత్రం చెప్పినా సాధారణవ్యవహారానికే. సాధారణంగా ప్రభువులు పక్షపాతులు గారు. దిన్నంతా గమనించకుండా అందరినీ కన్నబిడ్డలకు మలే కనిపెట్టిన అశోకమహారాజుం తవారి “అయ్యోపాపం, బుద్ధుడి సిద్ధాంతాభిమానులు మటుకు మన ప్రజలు కారాని” వారి నభిమానించారు “ఆ యనకు జాదులంటే ప్రేమా, ఆర్యమతములంటే నిరసనా” అని అనేక వెర్రివాదులేనీ, వారి కీర్తిని చెడగొట్టా రవరల వచ్చినవారు. ఇదంతా వివేకమార్గం గారు.

నే చిత్తం : జేతం సుభిక్షంగా వుండేదాండీ?

శా. ఆ ప్రశ్నెందుకు? మన జేత మట్లా గుండం, చెట్టున్నడో యేభాగమో తప్ప? ఎంత సుభిక్షంగా వుండకపోతే ఓడవ్యాపారాలు సాగేవా? మాకాలంలో నెంత వ్యాపార ముండేది, వర్తకు లెన్నివేల మైళ్ల దూరానన్న జేతాలకు మన సరుకు లారేనీ అక్కడివి మన గ్గావాలైనవి తెచ్చేవారు కారు? ఒకటిమటుకు

గ్రంథ పరిచయం

అహింసా జ్యోతి

వ్రాసినానము విశ్వసాహితీ, అరంజల్ పేట, గుంటూరు. మూల్యం రు 1-4-0

బాపూజీకి, ద్వితీయ స్వాతంత్ర్య దినంనాడు ఆంగ్ల కవికుమారులు కావ్యసీరాజనం పట్టారు అదే ఈ “అహింసా జ్యోతి” కావ్యం వివిధ కవుల ఆవేదనను ప్రదర్శిస్తున్నా, భావాలు మాత్రం వివిధాలు కాలేకపోయాయి అయితే సాధారణంగా రాజకీయ నాయకులు ప్రకటిస్తున్న భావాలకంటే కవుల భావాలు విశిష్టంగా ఉండాలని కోరటం అసహజం కాదు. కొందరు రాజకీయవాదులు “ఒక హిందువు గాంధీజీని హత్యచేయటం మనకు సిగ్గుచేటు” అని అహం భావ ప్రకటనలు చేస్తూ ఉంటారు కాని కవి మాత్రం సత్యాన్వేషణపరుడు. బాపూజీ నిర్యాణానికి కొన్ని అమానుషరాజకీయాల పరస్పర సంపర్క ఫలితంగా ఉద్భవించిన ఒక ప్రమాద శక్తి మూలకారణం. హంతకుడు నిమిత్తమాత్రుడు మాత్రమే దేశరక్షణబాధ్యతహించిన నెహ్రూ, పటేళ్లు, ఈ “సత్యసహకారముచిట్టచిటారు కొమ్మపై పండిన పండు”ను కాపాడలేక

గమనించు—విదేశాల్లో మన అమృత మెక్కు వుండేది, మన కొనుగోలు తక్కు వుండేది ఇక్కణ్ణుంచినరుకు వెళ్దేది, అక్కడ్నుంచి వెండి బంగారం వచ్చేవి. వర్తకులు కొటికిపడగులు తేలిగా యెత్తేవారు.

నే అ దెందుకండీ ఆ ఆచారం?

శా అ దెగనే యెగవోయ్? వర్తకం జాగ్రత్తగా సాగితే గదా అట్లాటి లాభా లాచ్చేది? దానికి ప్రభుత్వము—అంటే ప్రజారక్షణ—అక్కర్లా? అంతలాభ మొస్తే వర్తకుడు రాజ్యావసరాలకు, అంటే ప్రజాక్షేమాని, కేమి యియ్యనక్కర్లా? అది ప్రభుత్వంవారు వేసులవాండ్లద్యారా కనుక్కుని అడక్కుండా, వర్తకులే ఏమీ దాచకుండా, కొటి కాగానే పడ గజేవా రింటిమీద, కొట్టుమీదా. వాట్ని చూచి రాజాధికారు లెల్లి తమకు రావలసిన మొత్తాల్ను తెచ్చి కోశాగారంలో చెల్లించేవారు వర్తకుల మనుష్యు లెదుట

నే. అహో యేం కాలం మహాప్రభూ! మాకాలంలో వర్తకులున్నా, లేదంటూంటారు.

శా. సరే, మీ ప్రభువులు, వారి అధికారుల ఎట్లా వాండ్లో? ప్రపంచంలో మన మొక్కరి నమ్మితే, వాండ్లు మనల్ని నమ్ముతారు. దుర్మార్గు లెప్పుడూ వుంటారు.

నే. దక్షిణాన తమరాజ్యం కన్యాకుమారి దాకా వెల్లిందాండీ?

శా : తేలిగా చెబేదేగాని మే మెన్నడూ కృష్ణదాటి దక్షిణాని కెళ్లదలచుకోలా. అక్కడి ప్రభువులే అప్పడప్పుడు మేము యశోవంతులమని, శీతనగపర్యంతం సామ్రాజ్యం కట్టినవారమని మాకు బహుమతులు పంపేవారు. మేం వారి రాయబారులును దగినట్లు బహుకరించే వాండ్లం. వారు ధర్మపరాయణులని, శాంత మూర్తులని మా వేసులవల్ల విని మేం వారికోలి కళ్లేవాండ్లం గాము. వారు మంచి వారు, చక్కని పరిపాలనాక్రమంతో రాజ్యం జేసే వారు. అన్ని విధాలా బుద్ధిమంతులు.

నే. తమరు సెలవిచ్చిన అంతకు కృతాన్తి. శా : సరే, ఇక వెళ్తా, మింద్రసభ క్లాల్సిన ప నంది. నీ కెప్పు డవసరమని తోస్తే అప్పుడు పిలు, వస్తాం.

నే : నమస్కారం!

శా : బ్రహ్మచర్య మస్తు! (నిష్క్రమిస్తాడు)

పోయాముకదా అనే విచారంతో క్రుంగిపోయి, “పెద్దదిక్కు”ను చంపుకున్నామని విలపించారు. అంతే. నెహ్రూ పటేళ్లుగాని, మరెవ్వరుకాని, బాపూజీ జే మాన్ని కోరినవారెవ్వరూ, ఈ హత్యకు బాధ్యులుకారు—వారు సిగ్గుపడాల్సిన అవసరం కన్పడదు. గాంధీజీ హత్యతో భారతీయుల మానవత్వం పోయిందనికాని, హత్యయే ఆయనకు హైందవు లిచ్చిన కాన్కాయనిగాని, భరత భూమి పాపం పులుముకున్నదనిగాని, మానవజాతికే నీతి లేదనిగాని, మన పని వసుభా బాటయిందనికాని, మనము గాంధీజీని శిక్షించినామనిగాని, చివరకు “భారతావని స్వీయ జీవితాశ్వాసములో లిఖించుకొనసాగునటే” దుశ్చరిత్రము” అనిగాని అనుకోటం, అనవసరమైన అతిశయోక్తి మాత్రమే అవుతుంది. అంతకంటే, ఆయన “దుర్జరాభారరుగ్భావం బించుక లేని వీరజనయోగ్యులైన” మృతినీ పొందాడని, భవిష్యత్తులో మన “కాలమువారు నమ్మలని ఆడిపాడు” తారు అని అనటం కొంత సత్యం కర్తవ్యతావిమాధులైన ప్రజలకు, సత్యనితినీ తెల్పి, కర్తవ్యప్రబోధాన్ని చేసే బాధ్యత కవులది “అహింసా జ్యోతి” అట్టి బాధ్యతనే వహిస్తే ఎంతో బాగుండేది

“కృష్ణ”

తెలంగాణా వీరగాధలు

(ఆరు కథల పూజానుమం) ప్రతులకు; సారథి కార్యాలయం, గవర్నరు పేట, విజయవాడ. వెల అరయాపాయి

ఈ సంపుటంలో, వివిధ రచయితల కథలు తెలంగాణా వీరుల వీరత్వాన్ని వర్ణిస్తూ వ్రాసినవి, ఆరు కథలున్నాయి. కథల్ని చక్కచాచదివించే కథలుగా ఉన్నాయి. జర్మన్ రవ్యుక్ యుద్ధసమయంలోనూ యుద్ధానంతరమూ, బయలుదేరిన రవ్యుక్ కథలను తిలపించేటట్లుగా ఉన్నాయి. “జైలు గోడలమధ్య” అపర మోహిని అన్ని కథలు, కథావస్తువునేకాక కథన విధానంకూడా ఎక్కువ దృష్టితో ఉంచుకొని రచించినవి. మత్తు బెట్టు కూలించి అన్నకథలో, ఒక చక్కని వాస్తవిక మనస్తత్వ పరిణామరూపాన్ని వస్తువుగా రచయిత తీసికొన్నాడు. కాని శిల్పము విషయంలో కూడా మరికొంచెం శ్రద్ధ వహించిఉంటే బాగుండేదనిపిస్తుంది. రచయితలు అందరూకూడా శిల్పకన్నా, కథావస్తువు యాధార్థ్యముపై దృష్టి నిగుడించవలెనే సత్యతత్వంవారు. రచయిత తన ఋజుత్వాన్ని వదులుకోనక్కరలేకుండా, చదువరి మనస్సులో ఈ యాధార్థ్యశ్రమ, తదనుకూలమైన ఉద్విగ్న భావాలు, కల్పించేందుకు శిల్పాన్ని కూడా తోడుచేసుకొంటేనే, ఇంతకన్న బాగా కళ ప్రజకు ఒప్పించవచ్చునేమో అనిపిస్తుంది. కాని ఉన్నంతలోనే కథలలోని వాస్తవిక బలంవల్లనే, కథలు రమ్యంగా ఉన్నవి గేయాల్లో కూడా చక్కగా నడిచినయి

మహాంధ్ర

మానవత్రిక, సంపాదకులు శ్రీ యుతులు పాలగుమ్మి పద్మరాజు నందూరి రామకృష్ణమచార్య. వెల రు 0-4-0,

సంపాదకులు స్వతః క్రిపై ఆధారపడి, ఈ పత్రికను జేతంలోని సంస్కార లంపికి ఒకపడిగా చేయాలని ఆశిస్తున్నట్లు పత్రిక వెల్లడిస్తోంది. పత్రికలో ప్రసిద్ధులయిన రచయితల రచనలు ఉన్నాయి. పత్రిక రాసు రాసు జయప్రదంగా కాగల సూచనలన్నీ ఉన్నాయి. పత్రిక జయప్రదమగుగాక అని కోరుతున్నాము.

ఆంధ్రదేశంలో ఆహారపు పంటల ఉత్పత్తి

శ్రీ వేలూరి సహజానందం

ఆంధ్రదేశంలో ఆహారధాన్యా లెంత ఉత్పత్తి అవుతున్నదీ, ఆ ఉత్పత్తి ప్రజలకు సరిపడడంలోందీ, లేనిదీ పరిశీలిద్దాం.

ఆహారంలో ఎక్కువభాగం బియ్యం వాడతారు కాబట్టి, ముందుగా వరి పంట విషయం పరిశీలించాలి.

1940-41 సంవత్సరంలో వరిపంట.

ఉత్పత్తి—88,68,880 టన్నులు.

ఈ ధాన్యానికి 100 కి 67 పాళ్ళు వాస బియ్యం లభిస్తుంది. అంటే బియ్యం—22,57,150 టన్నులు.

1941 లో జనాభా 1,87,84,304.

ఆహారవిషయం చూసినప్పుడు 100 మంది జనాభాని 75 మందిగా ఎంచటం ఒక లెక్క. పిల్లలు, వృద్ధులు వగైరా యుక్తవయస్కుల ప్రమాణంలో తినరు. ఈ లెక్కన జనాభా తిండిప్రమాణంబట్టి, 1,40,88,228 మంది.

పైన పేర్కొన్న బియ్యపు ఉత్పత్తి ప్రకారం ఆంధ్రదేశంలో వ్యక్తికి సగటున ఏడాదికి 859 పాళ్ళు లభిస్తున్నాయి. రోజుకు వ్యక్తికి సగటున పాను బియ్యం అవసరమనే లెక్కబట్టి, ఏడాదికి వ్యక్తికి తరుగు 6 పాళ్ళు. నెలకు అరపాను లేక 8 ఔన్సులు తరుగు. రోజుకు 1/4 ఔన్సు తరుగు.

ఈ లెక్కన 1941 లో ఆంధ్రదేశపు జనాభాకు బియ్యం తరుగు 8,45,29,368 పాళ్ళు (ఏడాదికి). అంటే 87,786 టన్నులు. ఈ తరుగు భయపడవలసిందికాదు. ప్రభుత్వంవారు ఇచ్చే రేషన్ ప్రకారం అయితే తరుగుబడులు జనాభాకు సరిపడినదానికంటే పెచ్చే ఉంటుంది.

ఇక తమిళనాడు పరిశీలి

1940-41 లో వరిపంట ఉత్పత్తి 84,71,240 టన్నులు. వీటిని బియ్యపు లెక్కల్లోకి మారిస్తే, 28,25,781 టన్నుల బియ్యం ఉత్పత్తి అయినట్లు.

1941లో తమిళనాడు జనాభా 2,51,04,565

పిల్లలను, వృద్ధులను లెక్కలోకి తీసుకుంటే 100 మంది సామాన్య జనాభా ఆహారవిషయంలో 75 మంది యుక్తవయస్కులకు సమానం. ఈ లెక్కన జనాభా 1,88,28,424.

పైన పేర్కొన్న బియ్యపు ఉత్పత్తినిబట్టి తమిళనాడులో వ్యక్తికి సగటున ఏడాదికి 277 పాళ్ళ బియ్యం ఉత్పత్తి అవుతున్నాయి. రోజుకు వ్యక్తికి పాను బియ్యం అవసరమనే లెక్కబట్టి, వ్యక్తికి ఏడాదికి బియ్యపు తరుగు 88 పాళ్ళు. నెలకు 7 1/3 పాళ్ళు. రోజుకు వ్యక్తికి సుమారు 4 ఔన్సులు తరుగు.

ఈ లెక్కన తమిళనాడులో (1941) జనాభాకు బియ్యం తరుగు 7,39,688 టన్నులు (ఏడాదికి).

ఆంధ్రదేశంలో తరుగు తమిళనాడులో తరుగు దాదాపు 20 రెట్లు.

ఆంధ్రదేశంలో వ్యక్తికి సగటున రోజుకు 15 1/4 ఔన్సుల బియ్యం ఉంటే, తమిళనాడులో 12 ఔన్సుల బియ్యమే లభించినాయి. ఆంధ్రదేశంలో వ్యక్తికి ఏడాదికి 6 పాళ్ళు తక్కువైతే తమిళనాడులో 88 పాళ్ళు తక్కువ. అంటే వ్యక్తికితా తమిళనాడులో (ఏడాది) తరుగు ఆంధ్రదేశంలోకంటే దాదాపు 15 రెట్లు ఎక్కువ.

ఇంక మలబారు పరిశీలి

1940-41 లో వరిపంట ఉత్పత్తి 4,68,000 టన్నులు. అంటే బియ్యం 8,18,560 టన్నులు.

1941 లో జనాభా 39,29,425. ఆహార ప్రమాణంరీత్యా జనాభా 29,47,069.

మలబారులో వ్యక్తికి సగటున ఏడాదికి 238 పాళ్ళ బియ్యం ఉత్పత్తి. మనిషికి సగటున రోజుకు పాను బియ్యం అవసరమనే లెక్కబట్టి,

వ్యక్తికి ఏడాదికి తరుగు 127 పాళ్ళు. అంటే రోజుకు 5.5 ఔన్సులు తరుగు.

ఈ లెక్కన మలబారులో (1941) జనాభాకు బియ్యం తరుగు (ఏడాదికి) 1,67,089 టన్నులు (87,42,79,768 పాళ్ళు)

ఆంధ్రదేశంలో తరుగుకంటే మలబారులో తరుగు సుమారు 4 1/4 రెట్లు ఎక్కువ. ఆంధ్రదేశంలో వ్యక్తికి ఏడాదికి బియ్యం తరుగు 6 పాళ్ళైతే, మలబారులో 127 పాళ్ళు అంటే వ్యక్తికితా 21 రెట్లు ఎక్కువ. రోజుకు ఆంధ్రదేశంలో వ్యక్తికి తరుగు 1/4 ఔన్సు అయితే మలబారులో 5.5 ఔన్సులు

ఇంక సౌత్ కనరాగురించి

1940-41 లో వరిపంట ఉత్పత్తి 2,79,000 టన్నులు. అంటే బియ్యం 2,58,980 టన్నులు.

1941 లో జనాభా 15,28,516. అంటే, ఆహారప్రమాణంరీత్యా 11,42,687.

వ్యక్తికి సగటున ఏడాదికి బియ్యపు ఉత్పత్తి సుమారు 498 పాళ్ళు. మనిషికి సగటున రోజుకు పాను బియ్యం అవసరమనే లెక్కబట్టి, ఏడాదికి 188 పాళ్ళు అధికంగా ఉత్పత్తి. అంటే రోజుకు వ్యక్తికి సగటున పానుకంటే 58 ఔన్సులు ఎక్కువ ఉత్పత్తి. అంటే (ఏడాదికి) 1941 లో జనాభాకు బియ్యం 67,844 టన్నులు అధికంగా ఉన్నాయి.

మలబారులో వ్యక్తికి సగటున రోజుకు 10.5 ఔన్సులు, తమిళనాడులో 12 ఔన్సులు, ఆంధ్రదేశంలో 15 1/4 ఔన్సులు బియ్యం ఉత్పత్తి అయితే, సౌత్ కనరాలో 21 8 ఔన్సులు

ఇంక రాష్ట్రం మొత్తం సంగతి చూద్దాం. 1940-41 లో వరిపంట 76,87,120 టన్నులు. అంటే బియ్యం 51,50,871 టన్నులు

1941 లో రాష్ట్రపు మొత్తం జనాభా 4,98,41,810 ఆహారప్రమాణం రీత్యా 3,70,06,859 మంది

రాష్ట్రంలో వ్యక్తికి సగటున ఏడాదికి బియ్యపు ఉత్పత్తి 812 పాళ్ళు. మనిషికి రోజుకు సగటున పాను బియ్యం అవసరమనే లెక్కబట్టి ఏడాదికి మనిషికి సగటున తరుగు 58 పాళ్ళు. అంటే రోజుకు వ్యక్తికి 2.8 ఔన్సులు తరుగు.

1941 లో రాష్ట్రం మొత్తంవాద జనాభాకు బియ్యం తరుగు 8,75,597 టన్నులు.

రాష్ట్రంలో వ్యక్తికి సగటున రోజుకు 18 7 ఔన్సులు ఉత్పత్తి ఉంటే, సౌత్ కనరాలో వ్యక్తికి 21.8 ఔన్సులు, ఆంధ్రంలో 15 1/4 ఔన్సులు, తమిళనాడులో 12 ఔన్సులు, మలబారులో 10.5 ఔన్సులు బియ్యం ఉత్పత్తి అవుతున్నాయి.

అయితే ఉత్పత్తి అయిన బియ్యం అంతా యావత్తూ ఆహారానికి వినియోగ పడటానికి వీలులేదు. పంటలో 5% విత్తనాలకు వగైరా కావలసినవి ఉన్నాయి. కాబట్టి పైన పేర్కొన్న ఉత్పత్తిలో 5% తగ్గిస్తే, నికరంగా ఆహారం కోసం ఉపయోగపడే నిల్వ తలుస్తుంది. అప్పుడు నిజమైన తరుగు తేలుతుంది.

(1వ పట్టిక పైన చూడుడు)

ఇంక మిగతా ఆహారధాన్యాలసంగతి కూడా విచారిద్దాం. చోళ్ళు, రాగులు, జొన్నలు, కంబు వగైరాల పంట :

ప్రాంతం	ముడిపంట టన్నులు	దంచినవధాన్యం టన్నులు.
ఆంధ్రదేశం	18,82,020	15,56,061.0
తమిళనాడు	17,98,780	14,83,052.5
మలబారు	7,700	6,260.0
సౌత్ కనరా	2,490	2,227.0
(1940-41 లో)	36,85,990	29,97,600.5

మొత్తం రాష్ట్రపు పంటలో సగం మైగా తెలుగుబిల్లాల్లోనే పండుతోంది.

సగటున వ్యక్తికి ఈ ధాన్యా లెంత ఉత్పత్తి అయిందీ చూద్దాం.

ప్రాంతం	రోజుకు ఔన్సులు	ఏడాదికి పాళ్ళు
ఆంధ్రదేశం	10.8	247
తమిళనాడు	7.45	170
మలబారు	0.21	4.75
సౌత్ కనరా	0.19	4.36
రాష్ట్రం మొత్తం	8.0	181.44

ఇతరప్రాంతాల్లోకంటే, మొత్తం రాష్ట్రపు సగటుకంటే ఆంధ్రప్రాంతంలో వ్యక్తికి రోజుకు సగటు ఉత్పత్తి ఎక్కువ. తమిళనాడులోకంటే వ్యక్తికి రోజుకు సగటున 3 ఔన్సులు, మలబారులోకంటే 10.6 ఔన్సులు, సౌత్ కనరాలోకంటే 10.6 ఔన్సులు, రాష్ట్రం సగటుకంటే 2.8 ఔన్సు లెక్కువ.

సుశ్రీ పంటకు విత్తనాలకు వగైరాకోసం పైన పేర్కొన్న పంటలో 2% తగ్గించాలి. ఇందు మూలన కలిగే తగ్గింపు చాలా తక్కువ. అయినా ఈ తగ్గింపునకూకా లెక్కలోకి తీసు

బియ్యం :		1-వ పట్టిక				
(వ్యక్తి, సగటు లెక్క)	మొత్తం రాష్ట్రం	ఆంధ్రదేశం	తమిళనాడు	మలబారు	సౌత్ కనరా	
ఏడాదికి కావల్సినది	865	865	865	865	865	
ఏడాదికి ఉత్పత్తి	812	859	277	288	498	
విత్తనాలకు వగైరా 5%	16	18	14	12	25	
నికరం తిండికోసం	296	841	263	226	473	
కావల్సినదానికి, ఉత్పత్తికి తరుగు	69	24	102	189	...	
పెచ్చు	..	...	..	..	108	

2-వ పట్టిక				
ప్రాంతం	రోజుకు వ్యక్తికి సగటు నికరం ఉత్పత్తి ఔన్సులు	రోజుకు సగటున కావల్సినది ఔన్సులు	పెచ్చు ఔన్సులు	తరుగు ఔన్సులు
ఆంధ్రదేశం	10.6	8	2.6	
తమిళనాడు	7.8	8		0.7
మలబారు	0.2	8		7.8
సౌత్ కనరా	0.2	8		7.8
రాష్ట్రం మొత్తం	7.8	8		0.2

కాబట్టి వరిపంట కాకుండా, ఈ ధాన్యాల విషయంలో కూడా ఇతర ప్రాంతాల్లో కంటే ఆంధ్రదేశంలో పరిస్థితి అనుకూలంగా ఉండుటే కాక, కావలసినదానికంటే పంట ఎక్కువగా ఉంది.

దేశంలో మిగతా రాష్ట్రాలతోకూడా ఆంధ్రదేశాన్ని పోల్చుదాం—(1940-41 లో)

ప్రాంతం	బియ్యం, గోధుమ మొత్తం ఉత్పత్తి (వెయ్యి టన్నులు)	ఆహార ప్రమాణం రీత్యా జనాభా (మిలియన్లు)	ఏడాదికి వ్యక్తికి సగటు ఉత్పత్తి (పాళ్ళు)
బొంబాయి	1122	16.0	187
బీహారు	2589	22.0	258.5
సంయుక్తరాష్ట్రాలు	4638	41.0	253
తమిళనాడు	2826	18.82	277
మధ్యరాష్ట్రాలు, బీరారు	1671	18.0	298
అస్సాం	1257	8.0	352
ఆంధ్రదేశం	2257	14.0	359
ఒరిస్సా	1840	6.5	462

3-వ పట్టిక			
ప్రాంతం	మొత్తం ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి. (వెయ్యి టన్నులు).	ఆహారం రీత్యా జనాభా (మిలియన్లు)	వ్యక్తి సగటు ఏడాది ఉత్పత్తి పాళ్ళు
సంయుక్తరాష్ట్రాలు	9461	41.0	517
బొంబాయి	3417	16.0	478
అస్సాం	1257	8.0	352
బీహారు	4047	22.0	412
మధ్యరాష్ట్రాలు బీరారు	3060	18.0	527
ఒరిస్సా	1452	6.5	500
ఆంధ్రదేశం	3813	14.0	610
తమిళనాడు	3759	18.82	448

కొన్ని వ్యక్తికి సగటున తిండికై నికరంగా మిగితే నిల్వనుచూద్దాం

ప్రాంతం	రోజుకు ఔన్సులు	ఏడాదికి పాళ్ళు.
ఆంధ్రదేశం	10.6	242
తమిళనాడు	7.80	167
రాష్ట్రం	7.8	

సగటున వ్యక్తికి ఒక ఔన్సుకూడా ఇందు మూలన తగ్గలేదు.

ఆహారంలో రోజుకు వ్యక్తికి 16 ఔన్సులు బియ్యానికి తోడు 8 ఔన్సులు ఈ మిగతా ధాన్యాలు—జొన్నలు, రాగులు, చోళ్ళు వగైరా—అవసరమనే లెక్కబట్టి వివిధ ప్రాంతాల్లో హెచ్చుతగ్గులను పరిశీలిద్దాం.

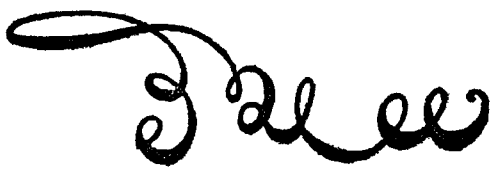
(2వ పట్టిక క్రింద చూడుడు)

తమిళనాడు, అస్సాం, ఆంధ్రప్రాంతాల్లో గోధుమ లేదు. అంటే ముఖ్యమైన ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి వ్యక్తికి సగటున—ఒరిస్సాను మినహాయితే—ఆంధ్రదేశంలోనే ఎక్కువ.

రోజుకు వ్యక్తికి సగటున పాను చొప్పున తరుగులను చూద్దాం.

ప్రాంతం	ఏడాదికి తరుగు టన్నులు	ఆంధ్రదేశంలో తరుగు టన్నులు
బొంబాయి	208	85
బీహారు	106.5	18
సంయుక్తరాష్ట్రాలు	112	19
తమిళనాడు	88	14
మధ్యరాష్ట్రాలు, బీరారు	77	18
అస్సాం	13	2
ఆంధ్రదేశం	6	—

(22 వ పేజీ చూడుడు)

రాష్ట్రపతి పట్టాభి

(5 వ పేజీ తరువాయి)

ఆంధ్ర తులూకా లంఘన పూర్వమే అసీ కూడా చాలామందికి తెలియకపోవచ్చు. లాయర్లు, డాక్టర్లు తమ విరామకాలపువినోదంగా మాత్రమే రాజకీయాల్లో పాల్గొనే ఆ మయ్యలలోనే ఆయన తనకు విశేషాదాయం తెచ్చిపెడు తూన్న ఆ వైద్యపుల్ని త్యజించాడు. నాటి నుండి ఆయన తనవద్ద ఒక్క వైద్యగ్రంథం కూడా ఉంచుకోలేదు. ఆయనప్పటికీ 1934 లో ఆయన ఆంధ్ర మెడికల్ కాన్ఫరెన్సులో ఉప న్యూనీస్తూ, ఆ నాడు ప్రాజెక్టు చేస్తూన్న ప్రముఖ డాక్టర్లందరూ ఆత్యర్థ పోయే విధంగా అనేక వైద్య గ్రంథాలలోని పంక్తులను ఉంటున్నామట్లాడాడు. ఆయన ఏ నాడో వదలివేసిన ఆ వైద్యశలలోనే కాదు, ఆయన ఎన్నడు అభ్యసించి ఎరుగని న్యాయవాదశాస్త్రో కూడా అనుభవజ్ఞులైన న్యాయవాదులలో సమానమైన ప్రజ్ఞ ఆయనకు ఉన్నది.

ఆయన బుద్ధివేగిత్యం, ఆయన ప్రతిభ ఒక్క వైజ్ఞానిక విషయంలోనే కాదు, నిర్వాణాత్మక కార్యక్రమాలకు సవివరంగా ప్రణాళికలు తయారుచేసి కొనసాగించుటలోను, నిర్వాణాత్మక సంస్థలను స్థాపించడంలోను కూడా అవి అత్యంత సమర్థంగా పనిచేయగలవు. ఆయన సంకల్పంతో తేలిదాచరణకూడా సాగిపోతూంది. విద్యాసంస్థలు మొదలుకొని ఆరికసంస్థల దాకా అనేక ప్రముఖ ఆంగ్లసంస్థలకు ఆయన జనకుడు. ఆయన అనభవజ్ఞులైన వైద్యక ప్రముఖులను వింటిన వ్యాపారశుడు. ఆయన ఆధ్వర్యమున సాగుతూ, ఆరికంగాగాని, మరోవిధంగాగాని దెబ్బతిన్న సంస్థ సాధారణంగా ఏదీ లేదు.

ప్రతి విషయమును ఆయన అలి నూత్య తమములైన సంఖ్యా వివరణలతో సహా సేకరించి ఆవిషయపరిజ్ఞానమును తన అనుదిన వ్యవహారంలో ఉపయోగించే వద్దలి అసాధారణమైనది. ప్రభుత్వ ఆర్థిక శాఖకు సంబంధించిన వ్యవహారాలను గురించే అనండి, తనయొక్కగాని, ఇతరులయొక్కగాని వ్యక్తిగత ఆదాయవ్యయ వివరాలే అనండి, గాంధీతత్వరహస్య విశేషీకరణమే అనండి, వ్యాపారవిషయకములైన సమస్యలను పరిష్కరించడంలోనే అనండి, 'భారత గృహ పునరుద్ధరణ'మే అనండి, 'బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ మనే అక్టోబరు 15 వైద్య పారసంస్థ ఆదాయ వ్యయపట్టిక తయారుచేయడంలోనే' అనండి, ప్రపంచంలోని వివిధేశాల రాజ్యాంగ తత్వాలను సేకరించడమే అనండి, వ్యక్తులయొక్క భౌతిక, మానసికతత్వాలను నిదానం చెయ్యడమే అనండి, ఎంత నూత్యతమ విషయమైనా, ఎంత బరువైన పని అయినా, ఎంత క్లిష్టమైన సమస్య అయినా ఆయన నిశితమైన బుద్ధియెదుట సమానంగా విడిపోయి, సంపూర్ణంగా లొంగి పోతుంది.

ఆయన ఏవిషయాన్ని గురించి వాసినా మతమరల సవరించడంగాని, చరిత్రచర్యణం చేయడంగాని ఎన్నడూ లేదు. ఆయన వ్రాతలకు చిత్తప్రతి అంటూ ఉండదు. వ్రాసింది వ్రాసినట్లు అన్నట్లు లోకం వెల్లిపోవలసినదేగాని తిరిగి చూచుకొనవలసిన అగత్యమే ఆయనకు లేదు. ఇంకా వేగంగా రచన సాగించడలచి ఆయన ఒక సంక్షిప్త ఖగళి ఉంచుకొనడం కూడా జరిగింది. చిన్న విషయమేగాని, పెద్దవిషయమేగాని ప్రతివిషయంలోను ఆయనకు గల సుస్పష్టమైన, దృఢమైన విషయపరిజ్ఞానంవలన, ఆయన ఏదైనా ఒక వ్యాసం వ్రాయవలసినప్పుడైనా, దూర ప్రయాణాలకు ఏర్పాట్లు చేసుకోవలసినప్పుడైనా, ఇతరులు గంటలకొలదిగా చేసేపని ఆయన నిమిషాలవిడ పూర్తిచెయ్యగలడు. కాంగ్రెసు మంత్ర సభల్లో ప్రధాన సమస్యలనుగూర్చిన చర్చలకొరకు ఉపయోగపడే ముఖ్యపత్రాల నుండి, రైలులో ఎక్కేటప్పుడుగాని, దిగేటప్పుడుగాని కూలీవాడికి ఇవ్వవలసిన చిత్తర డబ్బులచరకు అన్నిటిని ఆయన ముందుగానే సిద్ధంగా జాగ్రత్తపరచుకొని ఉంటాడు.

నిజానికి ఆయన సాధించిన ప్రజ్ఞలు, ఆయన పాండిత్యము ఆయనలోని విశిష్టమైన వ్యక్తిత్వాన్ని మరుగుపరచే తెరలుగా పని చేస్తున్నాయి. ఈ తెరలమరుగున ఉన్న ఆయన

భద్రుపరిశ్రమ ప్రభుత్వ దృక్పథము అయ్యి!

భద్రుపరిశ్రమను రాష్ట్ర ప్రభుత్వము వారున్నూ, సహకార సంస్థలు చరఖా సంఘము వారున్నూ, నిర్వహింప దలచినట్లున్నూ, ప్రయివేటు వర్తకులు తమ వర్తకమును డిశంబరు 31 వ తేదీ తరువాత చేయకూడదనియు ప్రభుత్వము వారు పత్రికాముఖమున చేసిన ప్రకటనవలన తెలియుచున్నది. ప్రయివేటుఖాదీ ఉత్పత్తిలో, లోపములు జరుగుచున్నవనియు, సదరు లోపములు అరికట్టుటకు ప్రభుత్వమువారికి సాధ్యము కాదనియు సదరు ప్రకటనవలన తెలియుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి ఈ విధానమువలన పరిశ్రమకుంటుపడుటయేగాని అభివృద్ధి చెందదు. గత 30 సంవత్సరములనుండి చరఖాసంఘమువారి యొక్క కృషి ప్రజలకు తెలిసియున్నది. గత సంవత్సరంనుండి ప్రభుత్వము కేంద్రములలో జరుగుచున్న కృషిని మొన్న కాసనసభలో మంత్రిగారే నడిపిరి.

కొద్ది కేంద్రములలోనే నిర్వహింపలేని ఈ పరిశ్రమను రాష్ట్రమంతటా అమలు జరుపజూచుట హాస్యాస్పదమే కాగలదు. ప్రభుత్వము వారి పత్రికా ప్రకటనమువలన అప్పుడే పరిశ్రమ స్తంభించి పోయినది నేడు లక్షల కొలది రాట్లములు వేలకొలది మగ్గులవారికి పనిలేదు. నూలుగడ్డ కొరతగా వున్న యీ తర్జుమలో ప్రభుత్వమువారు ఇటువంటి నూతన విధాన మవలంబించుటచాలా ఆశ్చర్యకరముగా వున్నది.

ఉత్పత్తి కొనుగోలుదార్ల సహకార సంఘములను స్థాపించి అటు ఉత్పత్తిదారులకు, యిటు కొనుగోలుదారులకు యేవిధమైన ఉపయోగము లేకపోగా, ప్రజలనుండి షేర్ల రూపకముగా వసూలుచేసిన ధనమును, సిబ్బందిపేరుతో దుర్వినియోగపరుస్తూ, ప్రజల విమర్శలకు గురియైన ప్రభుత్వము, యీ పరిశ్రమకు సహితము కొట్ల కొలది ధనముపెట్టి వెచ్చించుటవలన ప్రజలలో యింకను అసంతృప్తి బయలుదేరును. యిప్పటికే అధికముగా వున్న అవినీతి, లంచగొండితనము, పరిశ్రమలకుకూడా సిబ్బంది పెంచుటవలన యింకను హెచ్చును. భద్రుపరిశ్రమను సర్వతోముఖముగా అభివృద్ధి చేయవలసిన ప్రభుత్వము వారు యీ క్రిందివిధానము వససరించవలెను:

పుస్తకముల పట్టిక	
ఆంధ్రగ్రంథమాల	
శ్రీ మహామునినిఘంటితయోగ	
శాస్త్రము	5-0-0
గీతాబోధ-	0-4-0
ప్రార్థనగీతావళి	0-4-0
హరికోధారము-	0-4-0
మానవనృత్యములు	0-4-0
హిందీ తెలుగు బాలశిక్ష	0-6-0

మొదటివాచకం 0-6-0
మానేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల,
7, తంబుకెట్టి వీధి - జి. టి., మద్రాసు

నారసింహలేహ్యము
ఐంగారు చేర్చబడినది. మేహము, విక్లాక. వివృతము, కుక్లనష్టమును హరించి విలమును కాంతిని వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—
20 ఖమ్మ దబ్బరు. 8-4-0 పోస్టేజీ 10 అ.
పి. సి. పి. డి.కం.పెని. పెద్దచేపి-నెల్లూరు జిల్లా
క్రాంతి : 7-వీరుముదలి వీధి, మద్రాసు.

(1) మిల్లులలో భద్రుపరిశ్రమకు నకలుగా తయారు కాబడే మిల్లు నూలును నిషేధించవలెను (రఘువంశము, పందలపాక నూలు). (2) మిల్లు దుకాణములలో భద్రు అమ్ముట నిషేధించవలెను. (3) చరఖా సంఘమువంటి అనధికారసంస్థ అజమా యిషి క్రింద ప్రయివేటు వర్తకులద్వారా భద్రును ఉత్పత్తిచేయించవలెను. (4) వర్తకుల నుండి ప్రజలకు భద్రును చౌకగా అమ్మించి సదరు వర్తకును ప్రభుత్వము వర్తకులకు గ్రాంటు రూపమున యివ్వవలెను. కాన ప్రభుత్వమువారు భద్రు పరిశ్రమపై గల నిషేధమును తొలగించి యిటు వడుతువారికి, నేతవారికి పని కల్పించి, ఎన్నో సంవత్సరములనుంచి కేవలము యీ పరిశ్రమనే జీవనాధారముగా చేసుకొన్న వర్తకులకు సహాయపడవలసివచ్చిగా కొరుచున్నాను.

ఇట్లు
కొత్తమాను రామకృష్ణయ్య.
* * *
ఆయుర్వేద వైద్యము :
బి. క్లాసు రెజిస్ట్రేషను

ఆర్యా! మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు దేశీయవైద్యమును జౌన్నత్యదశకు తెచ్చుటకుగాను తగిన ప్రయత్నములు చేయుచున్నందులకు ఎల్లరు సంతసించుచున్నారు. కానీ 'సెంట్రల్ ఆఫ్ ఇండియన్ మెడిసిన్, మద్రాసు వారు ఆయుర్వేద వైద్యమునకు పెద్ద అప్రతిష్టను తెచ్చుచున్నారు. ఎట్లనగా 1936 వ సంవత్సరములో మద్రాసు ప్రభుత్వము సెంట్రల్ బోర్డు ద్వారా ఆయుర్వేద వైద్యులకు వైద్యము చేసికొనుటకు గాను బిక్లాసు రిజిస్ట్రేషను నొసంగి యుండిరి. మరియు ఈ సంవత్సరము జనవరి మాసము నుండి తిరిగి ఆయుర్వేద వైద్యులకు బిక్లాసు జైమేషను అను గ్రహించుచు గుఱ్ఱము, గాడిదను ఏకముచేయుచున్నారు.

అది ఎట్లనగా : శాస్త్రీయ ఆయుర్వేద వైద్యులను అనగా, ఉన్నత ఆయుర్వేద కళాశాలలో గానీ, లేక ఉత్తమ ఆయుర్వేద విద్యాపీఠములలో గానీ పట్టములు పొందిన వారిని, సంపూర్ణముగా ఆయుర్వేదము తెలియని గ్రుడ్డి వైద్యులను ఏకము చేసి శాస్త్రీయ ఆయుర్వేద వైద్యులకు విక్లిలి నిరుత్సాహము గొలిపించుచున్నారు. ఈ విధముగా అనుసరించిన వివేకి, అవిరేకి ఒకటే అనుభావము సృష్టమగును.

మరియును గత మే, జూన్ మాసములలో సెంట్రల్ బోర్డు మెంబరు డాక్టరు జి. ఆర్. దాసుగారు సంద్యాల యందు గాంధీ ఆయుర్వేద వేసంగి పాఠశాలను నెలకొల్పి దానిలో ఏమియు తెలియని బాలురను, ఏనాడు వైద్యమును సంగతియే తెలియని అమాయకులను ప్రవేశ పెట్టుకొని, వారికి రెండు మాసములు మాత్రమే తర్ఫీ దిచ్చి, వారి యోగ్యతలేనను పాటింపక అధికారపత్రములు జారీచేసిరి. మరియును వారికి బిక్లాసు రిజిస్ట్రేషను గూడా ఇప్పించెదరట!

ప్రస్తుతము వీరిలో ఎక్కువ మంది వివిధ వృత్తులకు చెందినవారు గలరు. తక్కిన వారిలో ఏ కొద్దిమందో వైద్యము తెలిసినవారు. గాన వీరిలో సక్రమముగా ఇదివరలో నుండి వైద్యము చేయుచున్నవారికి మాత్రమే బిక్లాసు రిజిస్ట్రేషను ఇవ్వవలెనుగాని, తగిన వయస్సు లేని బాలురకును ఇతర వృత్తుల వారికిని ఏమాత్రము రిజిస్ట్రేషనులు ఇవ్వరాదు. అట్లు గావించినచో దుర్మార్గుని చేతికి ఖడ్గము ఇచ్చినట్లుగును.

కాన ఇప్పటికైనను సెంట్రల్ బోర్డు ఆఫ్ ఇండియన్ మెడిసిన్ వారు గమనించి మద్రాసు ప్రభుత్వముచే ఆమోదింపబడిన ఆయుర్వేద

పరీక్షలలో పట్టభద్రులైన వారికి బిక్లాసు జైమేషనును, ఇతర వైద్యులకు, గాంధీ ఆయుర్వేద వేసంగి పాఠశాలలో తర్ఫీదైన వైద్యులకు మాత్రము సిక్లాసు రిజిస్ట్రేషను ఇచ్చుట నిర్ణయించిన ధర్మమని ఇందుపూర్వకముగా సెంట్రల్ బోర్డు ప్రెసిడెంటుగారికి విజ్ఞప్తి పరచుచున్నాను.

ఇట్లు
టి. యస్. దేవరాజు.
* * *
"పులికొండ ప్రాజెక్టు"

ఆర్యా, గుంటూరు జిల్లా ఒంగోలుతాలూకా, 1904 వ సంవత్సరమునకు పూర్వము నెల్లూరు జిల్లాలో యుండి యున్నది గుంటూరు జిల్లాకు, నెల్లూరు జిల్లాకు సరిహద్దులో ముసి (ముచికుంద) నది పారుచున్నది. ఇది కర్నూలు జిల్లా ఎర్రమల కొండలలో పుట్టి, ఒంగోలు కర్నూలు రోడ్డు సమీపములో రోడ్డునకు దక్షిణము ఒంగోలు తాలూకా పులికొండతిప్ప, కందుకూరు తాలూకా చల్లూరు తిప్పల మధ్యగా ప్రవహించుచున్నది. దీనికి శ్రీ మదరాసు గవర్న మెంటు వారు 1904 వ సంవత్సరము ఆగస్టు నెలలో 'పులికొండ ప్రాజెక్టు' ఒక ఆర్డరు G. O. చేసి యున్నారు. అప్పటినుండి యీ పులికొండ ప్రాజెక్టు నిర్మాణము విషయములో అన్ని పరిశీలనలు (Investigations) 1929 వ సంవత్సరము వరకు జరిపించి యున్నారు. చివరలో వ్యవసాయశాఖ జిల్లా అధికారులు కూడ సిపారసు చేసి యున్నట్లునూ, రెండు కొండల మధ్య ఏటియొక్క పారుదల ప్రవాహము వడి కూడ కనుగొని యుండి యున్నారు గాని, యంతవరకు ప్రాజెక్టు నిర్మాణావశ్యకతకు వచ్చి యున్నట్లు తెలియవచ్చుట లేదు. కాని ఇటీవల పోతువూరు స్క్రీములోను అధిక ఆహార ఉత్పత్తి గలగ జేయు చిన్నచిన్న ఇరిగేషన్ స్క్రీము లలోనూ యిది యొకటి యున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. అయితే రామపాదసాగర ప్రాజెక్టు నుండి గుండ్లకమ్మ వరకు రాబడుకొలువ ముసి నోచుకొనక అనంతరము గుండ్లకమ్మదాము నుండి ముసికి కలుపుట యనిరి. ఇది దీర్ఘకాలము పట్ట వచ్చును గాని, ప్రస్తుతము యీ ముసికి యిరువైపుల ఒంగోలు, కందుకూరు తాలూకాల భూములు ఎక్కువ భాగము సంవత్సరము పొడుగున వర్షముండిన గాని పంటలు పండునవిగా వని ఎల్లరకు తెలియును గదా! యీ సంవత్సరము యంత వరకు వర్షములు లేవు. పశువులకు మేత లేదు. ఆహార ధాన్యముల కొరత ఏర్పడుటకు తోడు బావుల క్రింద పండు తోట భూముల కయిననూ యంత వరకు గలిగిన వర్ష లేమిడి వలన నీరు లేక ఎన్ని బావులూ వట్టి అయి అడుగంటినవి.

కాని యీ సంవత్సరము వేసవి నుండి యిప్పటి వరకు 4, 5 పర్యాయములు ముసినది మంచి బండునీటిని పుష్కలముగా తీసికొని వచ్చినది. అయితే ప్రాజెక్టు నిర్మాణము లేని కారణమున మరి యితర యంత్ర సహాయములు లేమవలన ముసినది తెచ్చు సారవంతమైన ఒండు మట్టి నీరు క్రింది భూములకు ఫలప్రదముగాక వ్యర్థముగ సముద్రమున కలియుచున్నది గదా! అట్లు కాకుండ ప్రాజెక్టునిర్మాణావశ్యకతను ప్రభుత్వమువారు పూను కొనునట్లు తగు ప్రయత్నములు చేయుదురని, అందుకు తగు సంఘము తయారగుటకు ప్రభుత్వమునకు నిజే దించుటకు పులికొండ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన గ్రామములవారు పూనుకొందురని విక్లిలి ప్రార్థిస్తూ వున్నాను.

ఇట్లు విధేయుడు
తెలిదేవులపల్లి నత్యనారాయణ.

శరత్ బాబు 'గృహదహనం' రవీంద్రుని 'గోరా'

శ్రీ నెమలికంటి రామచంద్రరావు

హుమాయూను కబీరు శరత్ బాబు జీవితాన్ని వ్రాస్తూ, అందులో శరత్ బాబు బాల్యంలో రవీంద్రుని 'గోరా' అంటే ఎంత ఆభిమాన ముండేదో ఉద్ఘాటిస్తాడు. శరత్ బాబు 'గోరా'ను కేవలం పాఠ్యపుస్తకంమరిది ప్రతిరోజూ చదువుతూ వుండేవాడట. అతడు కథలు వ్రాయటం సంభవించిన, కామరాజ్ స్థలం 'గోరా' అంత బాగా తాను వ్రాయగలిగినవాడే, ప్రకటనకు ఎరిపించాలని, అన్నీ చింపిపారవేశేవాడట.

కాగా, శరత్ బాబు వ్రాసిన 'గృహదహనం' మనే శవల చదువుతూనే ఉన్న చాల ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. అందులో శరత్ బాబు, రవీంద్రుడు తన 'గోరా'లో హిందూమతంకన్న బ్రహ్మసమాజం మిన్నగా చూపింప ప్రయత్నించిన యుక్తుల నన్నిటిని, సమూలంగా ఖండించి, బ్రహ్మసమాజంకన్న హిందూమతమే మహత్తరమైనదని, బ్రహ్మసమాజం హిందూమతం యెదుట కేవలం చాయావేత్రమైనది మాత్రమేనని నిరూపిస్తాడు. ఇది వినటానికి, చూడటానికి, అర్థం చేసుకోవటానికి, ఆశ్చర్యంగా కన్పించినప్పటికీ యథార్థమైన విషయము. సామాన్యంగా బాల్యంలో చదివిన గ్రంథాలు, తమ ప్రభావాల నాయావ్యక్తుల తదనంతర జీవితంలో కన్పింప

ప్రత్యేకతను సాధారణంగా ఎవరూ గ్రహించలేరు. జీవితంలో ఆయన ఎన్నో కష్టాలు అనుభవించాడు. ఆయన నానాముఖ ప్రజ్ఞావిశేషాలు అనే తెరమరుగున ఒక అతిమృదువైన హృదయము దాగి ఉన్నదనే సంగతి కూడా సాధారణంగా ఎవరూ గుర్తించలేరు. ఆయన సహసభూతి నిరాడంబరమైనది. ఆయన తన మనోవికారాలను తనలోనే గుప్తపరచుకుంటాడుగాని బహిరంగపరచడు. తన హృదయ మార్గమును తన హస్తవిన్యాసాలలో వ్యక్తంచేసేవాడుగా కూడా ఆయన కనిపించడు. కష్టాలలో ఉన్న వ్యక్తిని ఉద్ధరించడానికి ఆయన కారకంగా పరుగులు పెట్టకపోవడానికి కారణం, నిజంగా ఆ వ్యక్తికి కలిగిన కష్టానికి మూలకారణం ఎక్కడ ఉన్నదో, అతనికింటే ఆయనకే బాగా తెలిసి ఉండడము, దానికి తగిన చికిత్స చేయడానికి ఆయన శౌతికసాన్నిధ్యం అనవసరం అనడమేగాని ఆయనలో సహసభూతిలోపం వల్ల ఎంతమాత్రం కాదు మైగా ఆయన ఒక వ్యక్తిని చూచేటప్పుడు నూటిగా అతడిలోని లోతు లంటమాచి సంపూర్ణంగా గ్రహిస్తాడు. తనకు ఏ మహామహాదియందు ఎంతటి గౌరవ ప్రపత్తులు ఉన్నా ఆయన ఎన్నడూ స్తోత్రపారాలకు దిగడు. యథాలాభంగా జరిపే వినోద సంభాషణలలోనే ఆయన ఆహవాషిమాటలలో ఉదాత్తతత్వాలను వెల్లడిస్తాడు ఈ చమత్కారోక్తులే సాధారణంగా శ్రోతలకు కొంతకప్పు కలిగిస్తాయి. ఆయన తరచుగా వైరుధ్యాలు కొనితెచ్చుకొనడానికి ఇదే కారణం అంటే గాని ఇతరుల కష్టాలను ఆయన గమనించడం గాని, ఆయనకు ఇతరులయడ సానుభూతి లేదనడంగాని పూర్తిగా అసత్యం.

మానవ మనస్తత్వ గ్రహణలోను, నానా విషయ పాండిత్యంలోను ఆయనకు ఎంతటి ప్రజ్ఞ ఉన్నా, ఆయన వలన విశేష సహాయం పొందిన అనేకులు, దరిమిల ఆయనయడ కృతఃస్ములుగా ప్రసరించారన్న మాటమాత్రం వాస్తవం.

రాజకీయాలలో పట్టాభిసానం విశిష్టమైనది. కాని ఆయనకు పదవివ్యాపారం ఎంతమాత్రం లేకపోయినందువల్లనే అనండి, ఏ పదవికొరకు ఎన్నడూ ప్రయత్నింపని లోపమే అనండి, ఇంత వరకు ఆయన సేవను గుర్తించి ఉచితరీతి సన్మానించడం జరగలేదు ఆయనకు ఏదైనా కోరిక ఉంటే, అది తాను చేసిన సేవను ప్రజలు గుర్తించ వలెననేగాని వేరేమీ లేదు. అయితే ఆయన నానాముఖ ప్రజ్ఞలతో కూడిన విశిష్ట సులభంగా గ్రహింప సాధ్యం కానిది అనడంవల్లనే మో బహుశః ఆయన సేవ ఇంతవరకు సక్రమంగా గుర్తింపబడలేదు.

కాంగ్రెసు మహాసభ మొట్టమొదటిసారిగా ఒక సంసానసీమలో జరుపబోతున్న ప్రస్తుత సమయంలో సంసాన ప్రజలకొరకు సేవచేసినవారందరిలో అగ్రగణ్యుడైన డాక్టర్ పట్టాభివంటి సర్వతోముఖ ప్రజ్ఞావంతుడు రాష్ట్రపతిగా ఎన్నుకోబడడంకంటే సముచితమైన కార్యం మరొకటి ఉండదు.

చేస్తాం. కాని, దీనికి విరుద్ధంగా శరత్ బాబు తన బాల్యంలో ఎంతో గొప్పగా ప్రశంసించిన 'గోరా'ను ఖండించటానికి తన అనుభవాన్ని, విజ్ఞానాన్ని, విచక్షణాశక్తిని ఉపయోగించాడు. ఈ విధంగా జరగటం కేవలం శరత్ బాబు జీవితంలో మాత్రమేమో ననిపిస్తుంది.

విశ్వకవి రవీంద్రుడు బ్రహ్మసమాజీకుడు. అతడు హిందూమతంకన్న, బ్రహ్మసమాజం అన్ని విధాల ఉత్కృష్టమైనదని స్థాపించటానికి, తన 'గోరా' అనే నవలలో ప్రయత్నించాడు.

అతని ప్రయత్నం పూర్తిగా ఫలించినదికూడ నని చెప్పవచ్చును సహేతుకమైనతరగ్గంతో రవీంద్రుడు బ్రహ్మసమాజోత్కర్ష నిరూపింప లేక పోయి, ఒక విచిత్రమైన అధుఃకల్పన చేశాడు. కథానాయకుడైన 'గౌరమోహనబాబు' వంగ బ్రాహ్మణుడు ఎం ఏ వరకూ చదివాడు.

అతనికి స్వక్రియమైన హిందూమతంమీద గాఢాభిమాన మేర్పడి, ఇతర మతస్థులు దానిని విమర్శించటం భరింపలేకపోయాడు. దానివలన తన మతోద్ధారణకు నడుముకట్టి, హిందూ యువకులను కూడకట్టుకుని, ఇతర మతాలమీద దండయాత్ర సలుపుతాడు హిందూమతంకన్న ఘనమైన దింకొకటి లేదని చెబుతూ, హిందూమత మందలి ప్రతిచిన్న అచారాన్నికూడ, తా నాచరిస్తూ ఇతరుల నాచరించేటట్లు చేస్తాడు. కరినమైన తన కార్యనిర్వహణలో 'గౌరమోహనబాబు' లేక 'గోరా' బ్రహ్మసమాజీకురాలైన 'లలిత'ను తన ప్రియమిత్రుడు 'వినయబాబు' వివాహం చేసుకోవటానికి సిద్ధపడినప్పుడు, విచరితుడుకాకుండా, ప్రాణమిత్రుని విడచి తన అప్రియకర్తవ్యాన్ని పాలించి ముందుకు పోతాడు తానే ఇంకొక బ్రహ్మబాలికను ప్రేమించే పరిస్థితి ఏర్పడగా, ఆ పరిస్థితిని తీర్చు కాపాడుకుంటాడు హిందూ మతోద్ధారకుడుగా విఖ్యాతి పొందుతాడు.

ఇక్కడే విశ్వకవి రవీంద్రుడు అధుఃకల్పన చేశాడు. జన్మతో 'గౌరమోహనబాబు' బ్రాహ్మణుడేమిటి! హిందువుడే గాక కనీసము భారతీయుడుకూడ కాదు సిపాయి మ్యాట్రీని సందర్భంలో ఒక విగ్గండు స్త్రీ ప్రాణభయంతో ఒక బ్రాహ్మణునింట దాగి, ఆరాత్రి ప్రసవించి చనిపోతుంది. ఆ హిందూగృహిణికి పిల్లలు లేరు. అందువలన ఆ సందర్భము ఆ హిందూగృహిణి అతని జన్మవృత్తాంతం దాచి, తన కుమారునిగా పెంచుతుంది. ఈ రహస్యం చివరకు బయటపడి 'గౌరమోహనబాబు' తలతిరుగుతుంది. ఇక్కడ రవీంద్రుడు ప్రశ్న వేస్తాడు. "ఇప్పుడు 'గోరా'కు హిందూసమాజంలో స్థాన ముంటుందా? లేకపోయినట్లైతే అతడేమి కావాలి? అతనికి స్థాన మెక్కడ?" దానికి జవాబుగా 'రవీంద్రుడు బ్రహ్మసమాజాన్ని చూపిస్తాడు బ్రహ్మసమాజముడైన 'వరేశబాబు', 'గోరా' జన్మవృత్తాంతం తెలుసుకుని, సంతోషంతో అతనికి తన మతంలో స్థాన మిచ్చి, తన పెంపుడుకూతురు 'సుచరిత' నిచ్చి వివాహం చేస్తాడు.

ఎచ్చటైతే తర్కవిత్తరాలకు తావు లేదో; ఎచ్చటైతే మానవుని మానవత్వం మాత్రమే గుర్తింపబడుతుందో, ఎచ్చటైతే అర్థంలేని సంఘనియమాలకు తావు లేదో; ఎచ్చటైతే మానవుని హృదయస్పందనం మాత్రమే లెక్కింపబడుతుందో, ఎచ్చటైతే విసుగు కలిగించే విధ్యుత్ కర్పరాలకు మాత్రమే తావు లేదో, ఎచ్చటైతే సజీవమైన యథార్థమైన ప్రేమ మాత్రమే గుర్తింపబడుతుందో, ఆ సలమొక బ్రహ్మసమాజంమాత్రమేనని రవీంద్రుడు తన విచిత్రకల్పనవలన నిరూపించి, తన మత విజయాన్ని చాటుతాడు.

ఇక శరత్ బాబు తన 'గృహదహనం' మనే నవలలో దీనికి కేవలం విరుద్ధంగా బ్రహ్మ సమా

జపు టౌన్స్ త్యాన్ని విమర్శించి, దానికన్న ఎన్నో రెట్లు హిందూమతం గొప్పదని నిరూపిస్తాడు కాని ఆ ప్రయత్నంలో శరత్ బాబు రవీంద్రునివలె ఆధుఃకల్పన, ఆశ్చర్యచూపైనట్లు వంటి కల్పన లేమీ చెయ్యలేదు. సర్వసామాన్యమైన ఒక వంగ హిందూ సమాజాన్ని, ఇంకొక బ్రహ్మ సమాజాన్ని పారకల మనోసయనము లందు నిలిపి, వరుసగా బ్రహ్మసమాజాన్ని విమర్శిస్తూ, బ్రహ్మసమాజస్థులు హిందూమతంలోని లోటుపాట్లను గురించి చేసే విమర్శలకు సహేతుకమైన జవాబులు చెబుతూ హిందూ మతమే ఉత్కృష్టమైనదని చాటుతాడు. బ్రహ్మ సమాజస్థురాలు అచల ఒక యువకుడిని ప్రేమించి పెండ్లాడింది. ఇంకొకడితో జీవితాన్ని గడపవలసివస్తుంది. ఆమె భర్త నిత్యం లతో సంతృప్తి చెందలేక, సంసారంలో తుఫాను లేవదీస్తుంది అందుకు భర్త నేపాతుడు తోడ్పడుతాడు. దానితో బాహ్యంగా, ఆంతరంగాకూడ అచల భర్త 'గృహదహనం' జరిగింది అటు, అచల భర్త మరదలు కాపురం ఉంది భర్త కురూపి. వయస్సుమీరినవాడు. అత్యధుర ముసలిది. ఆ సంసారంతోనే ఆమె తృప్తిపడుతుంది అత్యధుర భర్తపోయినా ఆమె తనస్థితికి జాలిపడక తృప్తితోనే తనజీవితాన్ని ఇతరులతోసం వినియోగపరుస్తూ, త్యాగంతో జీవితం గడుపుతుంది ఈమెద్వారా శరత్ బాబు బనేక సమయాలలో బ్రహ్మసమాజస్థుల అనేకవర్గా రోపణకు జవాబు లిప్పిస్తాడు.

భోజనాది విషయాలలో తమకు వెలిగా చూస్తారని బ్రహ్మసమాజస్థు లారోపించినప్పుడు శరత్ బాబు మధురమైన ఉదాహరణ నిస్తాడు. ఆమె అంటుంది "నాకొక గురువుగా రుండేవారు ఆయన కొన్ని సమయాలలో నిష్ఠతో ప్రతాలు చేస్తూ, అప్పుడు చివరకు కన్న కూతురు చేతి లిండికూడ తినకుండా, స్వయంపాకం చేసుకునే వారు. అందువలన వారు తమ కూతురుకు ద్వేషించి అసహ్యించుకున్నట్లేనా! అలాగే బ్రహ్మసమాజస్థులతో భోజనాదులు జరపక పోయినంతమాత్రాన, వారిని హిందువులు ద్వేషించినట్లువుతుందా? ఒక్కొక్క సమాజాని కొక విధమైన నియమ ముంటుంది. అది గుర్తుచేసుకోవాలి." రవీంద్రుడే స్వయంగా ఇంకో ఆరోపణ చేస్తాడు "హిందూమతంలో బయటకు వెళ్లేందుకే దారులున్నాయి కాని, లోపలకు వచ్చేందుకు లేవు" దానికి జవాబుగా శరత్ బాబు చెబుతాడు "అటువంటి దేదైనా వుంటే, అది హిందూమతంలో మాత్రమే. తమ, త్యాగం, హిందువులకు మాత్రమే అర్థమవుతాయి. హిందూ మతముడేదైనా దోషంచేస్తే, ఆమతం వాడిని వెళ్ళగొట్టడు. ప్రాయశ్చిత్త మనే పేరుతో, కొంత కర్మకాండ జరిపి, వాని నందులోనే ఉంచుతుంది. ఇ దేమతంలోనూ కనిపించదు "

బ్రహ్మసమాజస్థు లింకో ఆరోపణ చేస్తారు "హిందూమతంలో స్త్రీల స్థితి మరీ అధ్వాన్నంగా ఉంది. ప్రేమించని పురుషునితో కాపురం చెయ్యడంకన్న, పెండ్లిచేసుకోకుండా వుండటం మంచిది." అని, దానికికూడ శరత్ బాబు బద్ధులంగా జవాబిస్తాడు. "తృప్తి అనే పద మర్థమైతే, ఇక వేరే జవాబు బససరంలేదు ఈ బ్రహ్మసమాజీకులకు నేనొక ప్రశ్న వేస్తాను. సరే. భర్త కురూపి, వయోవృద్ధుడు కాబట్టి వదలిపెట్టాలి. అయితే తనకు పుట్టిన సంతానం కురూపమైతే, దానికి విమర్శకృష్టమే లేమి జవాబు చెబుతారు? ఆమె తన సంతానాన్ని అవతలకు నెట్టి, సుందరమైన యితరుల సంతానాన్ని లాలించి, సంతోషాన్ని పొందగలదా? హిందూస్త్రీకి 'తృప్తి' అనే పదం తెలుసును. తనకు దొరికినదానితో తృప్తి పడి, ఆమె తన జీవితాన్ని మధురంగా, అనందంతో గడవగలదు. 'బాగు' అనే పదానికి అర్థం లేకపోగా, అది ఎండవాపుల్లో నీరుకోసం పరుగెత్తడం కాగలదు." శరత్ బాబు ఈ జవాబుకు

తిరుగులేదేమో! ఇవట హిందూ రమణిని ప్రశంస మంతకీ ఇతర కాంతలందరికన్న మిన్నగా శరత్ బాబు నిరూపించాడు.

హిందువుడికి అనవసరంగా మాట్లాడే అవసరం లేదని, కేవలం తమ విధ్యుక్త కర్తవ్య నిర్వహణలోనే నిమగ్నుడై, కాలం గడప గలడనీ, శరత్ తన 'గృహదహనం'లో చూపిస్తాడు. బ్రాహ్మణబాలిక అచల పతి యై పోయినదని విని, తండ్రి ఆమె కిక్ బ్రహ్మ సమాజంలో స్థానం లేదని విచారిస్తాడు. తానకూడ ఆమెను చూడటానికి వెరుస్తాడు నిస్సహాయుడైన ఆ బ్రాహ్మణ మతస్థుడికి, హిందూవితులకు అచల భర్త మమీమ్ మేనల్త కూతురు సాయ మవుతుంది. ఆమె తన కర్తవ్య నిర్వహణం వల్లనే ఆవృద్ధుని నిశ్చేష్టుని చేస్తుంది. ఆమె ఆతిథ్యాన్ని పొంది, అక్కడున్న సమయంలో అతడు కూతురుగురించి విచారిస్తాడు. ఆమె కిక్ మానవసంఘంలో తావు లేదని నాపోతాడు. కాని ఆ విధవ కరుణతో జవాబిస్తుంది. "ఎవరైనా తప్పు చేసినప్పుడే కదా, ఇంకొకరు తుమించడ మనే దసలు జరిగేది? తప్పు చెయ్యడమే తనప్పుడా పదానికే అర్థం లేదు. ఒక బలహీన వాతావరణంలో ఏ వ్యక్తైనా పొరబాటు చేసి, తరువాత దాని కా వ్యక్తి పశ్చాత్తాపపడితే, ఇక దోషం లేనేలేదు. నిజంగా పతిత అయిన అచల తన దోషానికి పశ్చాత్తాప పడితే, ఆమె తప్పు క తుమింపబడుతుంది అచలకు హిందూమతంలో స్థాన ముంటుంది" ఇటువంటి ప్రశ్నలకు జవాబు బ్రహ్మసమాజ మివ్వలేదని ఒక్క హిందూమతమే దానికి తగిన సామర్థ్యం కలిగివున్నదని, శరత్ బాబు ఈ సమయంలో నిరూపిస్తాడు. ఇలాగే శరత్ బాబు రవీంద్రుని యుక్తులన్నింటినీ ఖండిస్తాడు.

విచిత్రమైన సన్నివేశాన్ని కల్పించి, తద్వారా రవీంద్రుడు హిందూమతంకన్న బ్రహ్మ సమాజం గొప్పదని నిరూపింప ప్రయత్నిస్తే అతిసహజమైన సన్నివేశాలద్వారానే శరత్ బాబు బ్రహ్మసమాజంకన్న హిందూ మతం ఘనమైనదని నిరూపించాడు. రవీంద్రుని 'గోరా' విశిష్టత్యము, శరత్ బాబు 'గృహదహనం' చదివే వరకే నిలుస్తుంది. సునిశితమైన విమర్శనా దృష్టితో ఈరెండు గ్రంథాలను చదివితే ఈసంగతి బోధపడకమానదు.

కాని ఈ సందర్భంలో నవలావస్తు నిర్వహణసామర్థ్యంలోను, సన్నివేశకల్పనా విశిష్టత్యంలోను రవీంద్రునికన్న శరత్ బాబు మిన్నగా చూపించాలని గాని, హిందూమతమే బ్రహ్మసమాజంకన్న మిన్నగా చూపించాలని గాని, ప్రయత్నం జరుగుతోందని ఎవరూ అనుమానపడనవసరంలేదు. ఈరోజున వంగభాషా కాళంలో విశ్వకవి రవీంద్రుడు, కథకచక్రవర్తి శరత్ బాబు—రెండు ప్రవృత్త రలు—వంగ వాఙ్మయంలో వీరిద్దరూ వైరుధ్య మేమీ లేని సానాల నాక్రమించుకున్న వారు. నిజానికి రవీంద్రుడు 'గృహదహనం' చదవటం జరిగిందో లేదో తెలియదు. కాని ఆ విశేషవ్యక్తు లిద్దరూ నేడు లేరు. కాగా వారిద్దరూ తమ తమ గౌరవ స్థానాలలో సుప్రతిష్ఠులై, పారకల భక్త్యిం జలుల నందుకొనుచున్నారు. అందువలననే ఆనవలాకారు లిద్దరూ తమ తమ ప్రతిజ్ఞా నిర్వహణలో ఎంతవరకు కృతకృత్యులైనది మాత్రమే చూడవలసియుంటుంది.

కాని ఇక్కడ ఇంకొక విశేషం చెప్పక విలక్షణం లేదు. రవీంద్రుని 'గోరా' కన్న, శరత్ 'గృహదహనం' ఇంత మహత్తరంగా నిలబడినప్పటికీ, ఎందువల్లనో రవీంద్రుని 'గోరా' లోని కథా గమనంకాని, టౌన్స్ త్యంకాని శరత్ బాబు 'గృహదహనం'లో కన్పించదు.

హోమో పతి బుక్సు.
సహమేహము . . . రు. 0-12-0.
సెగవ్యాధి . . . , 0- 8-0.
జర్మనీ సేవచికిత్స . . . , 0- 8-0.
Dr యెస్. కోచండరామయ్య H M. P.
ఓలేరు P O. శేషలై తా||

గవర్నెస్
అన్నివిధాల గొప్పలలో గొప్పము
ఈశ్వరచిహ్నం ప్రజలందరికీ

రాట్నము: స్త్రీలు

శ్రీ వున్నవ బసవేశ్వరరావు

హిందూమతములు అన్నమునకు ఆధారమైన ధాన్యమును వస్త్రమునకు ఆధారమైన రాట్నమును కులదేశతగా ఆరాధించుచు, ఈ కులదేశతను ఆరాధించవలసినది ముఖ్యముగా స్త్రీలు. తాము కులదేశతను ఆరాధించుటకు గాని ప్రత్యేకములకు నోములకు వొకరిచేత తాము ఆరాధింపబడుటకు గాను వివాహము జరిగినగాని అర్హత బొందజాలరు. యిట్టి అర్హత బొందుటకు కారణములలో వివాహముకూడా ఒక కారణమని వస్తుకొనక తప్పదు. వివాహకాలములో ధాన్యముతో నిండియున్న ముంతలో రాట్నముమీద తీయబడిన దారముతో కూడియున్న కడుగును వుంచి కులదేశత యను నామకరణముతో మంగళ సూత్రధారణ అయిన తర్వాత శిండ్లికూతురుచేత పూజయేమొనెదరు. మంగళమనగా కొనియాడదగినది. సూత్రమనగా దారము. ధారణయనగా ధరించుట. కొనియాడదగిన దారమును ధరించుట యని మంగళసూత్రధారణకు సరియైన తాత్పర్యము.

ఈ పవిత్రసూత్రధారణ జరిగినది మొదలు స్త్రీలు గృహధిపత్యము వహించుటకు యజ్ఞయాగాది క్రతువులలో పాల్గొనుటకు సమర్థుడేవలెను ఆరాధించుటకు అర్హత బొందుచున్నారు. స్త్రీ గృహధిపత్యము వహించినది మొదలు కొన్ని పాపములు తప్పనిసరిగా చేయుచున్నది. 1. ఖండినికత్తిపీటతో కూరలు తరుగుటవల్ల గలుగు జంతువధపాపము. 2. చేపిడి=తిరుగలిపాత్రిము రోలువల్ల గలుగు జంతు వధపాపము 3. ఘల్లీ=పాయిముంటవల్ల గలుగు జంతు వధపాపము 4. ఉదకుంఠి=నీటిబిందెల క్రింద గలుగు జంతువధపాపము. 5. మారనీ=చీపిరివల్ల ఊడ్చుటవల్ల గలుగు జంతువధపాపము. "పంచసూత్రాః గృహధిపత్యం". వై అయిదు పాపములు ప్రతిగృహధిపత్యము సంక్రమించుచున్నవి. ఈ పాపములు పోవుటకు ప్రతిగృహిణి ఏజాతియైనను 'ప్రతినీత్యము 1. చేపిడియు, 2. పిత్తియు, 3. భూతయు, 4. మనుష్యయు, 5. బ్రహ్మయు'—వీటిని విధిగా ఆచరించవలయును (ధర్మరాజ్యం).

ఎవరు యజ్ఞము చేయక భుజించుచున్నారో వారు తిండిని దొంగలించుచున్నారని గీత చెప్పుచున్నది పరులక్షేమము కొరీ చేయు పనిని యజ్ఞమని చెప్పుచున్నారు. మానవులై పుట్టిన ప్రతి వ్యక్తి విధిగా ఏదో ఒక యజ్ఞము చేయవలయును. ప్రతినీత్యము నీ మముతో నూలు వడుకుటను సూత్రయజ్ఞమనుచున్నాము. వై అయిదు యజ్ఞములు సూత్రయజ్ఞములలో నిమిడియున్నవి. కనుక స్త్రీలు ప్రతినీత్యము నీమముతో సూత్రయజ్ఞము చేయవలయును. రాట్నము తిరుగుచున్నప్పుడు సమస్త మంత్రములకు ప్రధానసూత్రమైన ఓం అను ప్రణవాదమును వినుచున్నాము. ఓంకారమును మనస్సునందు మనన జేయుచున్నాము. దారము తీయుచూ మనస్సును దానియందు కేంద్రీకరించుటచేత ఏకాగ్రత ఓర్పు మనస్సుకు మృదుత్వము ఏర్పడుచున్నది. ఓం అను ప్రణవమును 108 సార్లు ఉచ్చరించిన కోఠోచక్రము తగ్గిపోయి మృదుత్వము ఏర్పడును. "మృదునా దారుణం హంతి, మృదునా హంత్య దారుణం సనాధ్యం మృదునా కించి తస్మాత్తీతరం మృదుః" మృదుత్వమువలన ఎంత కఠిన కార్యములైనను సాధించవచ్చు. (భారతము) "పరబ్రహ్మ సనాతనమ్, తస్మాదోంకార జాతీయ స్సమకోనాత్రసంశయః" (శివగీత 5 అధ్యాయ. 25) ఓంకారమున సనాతనమగు బ్రహ్మలీనమై యుండుటచేత జ్ఞానమును వినువారు మననమున జపించువారు తరించు రహులలో సందియము లేదు.

రాట్నపరిశ్రమ కేవల గృహ దేశ ఆర్థిక పరిస్థితి చక్కబరుచుటే కాక ముక్తిమార్గమునకు కూడా మార్గదర్శియనుటలలో సందేహములేదు. స్త్రీవివాహము కాకమునుపే వడుకుట నేయుట

నేర్చుకొని యుండవలయునని వివాహమంత్రములు బోధించుచున్నవి.

"కార్యాసస్యచ సూత్రకర్తనం = ప్రతి సురీడి స్వయముగా దారము దీయవలయును.

సూత్రస్యచివాసనం = యింటికి కావలసిన వస్త్రములు నేసి ధరింపజేయవలయును (బుగ్గెదము)

సూత్రయజ్ఞమువలన దేవతాబుణము బుగ్గెదము, పితృబుణము మానవబుణము తీరునని సుజ్ఞాన చంద్రోదయ మొదటికళలో వ్రాయబడినది. సూత్రయజ్ఞము సత్కర్మలలో ఉత్తమోత్తమమైన కర్మ ప్రతినీత్య సత్కర్మల నాచరించి దేశత్వము పొందవలయునని సత్కర్మల నాచరించనివారు అధోలోకములో పని రాక్షస ఘోరజన్మములు పొందుదురని శుక్ర నీతి బోధించుచున్నది. పూర్వము భారత స్త్రీలు తమ విధ్యక్తధర్మమును ప్రతినీత్యము నీమముతో ఆచరించి గృహమును దేశమును భాగ్యభాగ్యములతో తులతూగునట్లు చేసి తన సంతానమును పిరులుగాను సత్ప్రవర్తనగలవారుగాను దేశ భక్తులుగాను తయారుచేసి తన పిల్లలకే తల్లిగా గాక బీదలకు తల్లియై పీరమాతి లోకమాత యను బిరుదువహించి అందరిచేత గౌరవమర్యాదలు పొందుచుండువారు.

"నార్యాయత్ర పూజ్యస్తే తత్రత్రతేదేవతాః రమన్తే"

గౌరవమర్యాదలు పొందుచున్న స్త్రీలు ఏయింట గలరో అచట దేవతలు ఆనందభరితులై ఆనందించుచుండురని, అట్టి స్త్రీలను పురుషులు అవమానదృష్టితో చూచిరేని వారికి యిహపర పౌఖ్యములు లేవని, వారి వంశము వినాశమని మనువు చెప్పుచున్నాడు.

నీతాపహరణమువలన రావణవంశము వినాశమయి, ద్రౌపది అవమానమువలన కౌరవవంశము వినాశమయి, సరోజినీదేవి అవమానమువలన భారతదేశములో మహమ్మదీయ రాజ్య వినాశమయి, హెలెను అవమానమువలన ట్రాయివినాశమయి, యిటువంటి ఆధారములు లక్షలు కలవు.

స్త్రీలను హిందూమతమే కాక, యిస్లాం క్రైస్తవ బౌద్ధజైనమతములు వైతము గౌరవించవలయునని బోధించుచున్నవి.

అల్లా యిట్లు చెప్పుచున్నాడు: యినాసా (స్త్రీలు) వై పురుషులకు ఎట్టి హక్కుగలవో యినాసా (స్త్రీలు) కు పురుషులపై అట్టిహక్కుగలదు. వారిని గౌరవించవలయును (ఖుర్ఆన్ 2 భా. 2 అధ్యాయ. 228) స్త్రీలు పాశ్చాత్య వ్యామోహములో పడిపోయి తాము ఆచరించవలసిన విధ్యక్తధర్మములు మంట గలుపుటచేత రత్నగర్భయైన భారతదేశమునకు అనర్థదాయకముగలిగి తిరుటకు అన్నము, కట్టుటకు వస్త్రము కరువైనవి.

18 వ శతాబ్దమువరకు ప్రతిగృహిణి ప్రతినీత్యము నీమముతో నేడములకు సమస్త మహా మంత్రములకు ప్రధాన సూత్రమైన ఓం అను ప్రణవమంత్రమును సుదర్శన చక్రసమానంబైన రాట్నచక్రాధారముతో ఆలాపనచేసి బీదలలోకమును ఉద్ధరించి దేశకల్యాణమునకు పాటుబడుచు వింతవింత రంగులతో అందమైన వస్త్రములు తయారుచేసి విరోపాఖండపు స్త్రీలకు వెర్రులెత్తించి భారతదేశ వస్త్రవ్యామోహములో ముంచివేసిన భారత స్త్రీ రత్నము నేడు విశేషవస్త్రవ్యామోహములో పడిపోవుట ఎంత శోచనీయమైన విషయమో, ఎంత అవమానకరమో ప్రతియొక్కరూ గ్రహించాలి.

ఏ గృహలక్ష్మి ప్రతినీత్యము నీమముతో రాట్నలక్ష్మిని ఆరాధించునో ఆ యింట భాగ్యలక్ష్మి తప్పక తాండవింపగలదు. ఆ గృహమును భాగ్యభాగ్యములతో తులతూగునట్లు చేసి తప్పక గౌరవమర్యాదలు పొందగలదు. మహాత్ముడు ప్రతినీత్యము నీమముతో ఓంకార ప్రణవమంత్రమును రాట్నచక్రాధారముతో ఆలాపనచేసి అఖిలభారత సామ్రాజ్యమును శాంతియుతముగా సాధించినప్పుడు, రాట్నముమీద దారముతీయు

ప్రతిగృహిణి తన గృహరాజ్యమును ఉన్నతస్థితిలోకి తెచ్చి గౌరవ మంధ్యము పొందగలదనుటలో ఎట్టి సందియములేదు. కనుక ప్రతిగృహిణి ప్రతినీత్యము ఒకగంటకాలమైన రాట్నముమీద దారముతీసి దేశకల్యాణమునకు పాటుబడుచు, భారతజనకుని ఆత్మకు శాంతి చేకూర్చగలదని ఆశించుచున్నాను.

వ ర మా నం ద య్

(6-వ పేజీ తరువాయి)

బ్రెష్లి డర్ ఆరోపించిన నేరాల జాబితాలో కూడిన, ఆ కౌగితంమీద, సంతకం పెట్టా, పరమాయి ఈ క్రింద సాంత్మాటలు కూడా కలిపాడు

"నా మీద ఆరోపించబడ ఈ పై నేరా లన్నీ సత్యముపై ఆధారపడినవే"

జోసెఫ్ ష్చిప్కో."

(పరమానందాయి)

అని సంతకం పెట్టాడు.

సంతకం పెట్టటం పూర్తిఅయ్యాక, ఆ పెద్ద మనిషివంక తిరిగి, "నేను సంతకం పెట్టా ల్నికా కౌగితాలు ఇంకా ఏమున్నా ఉన్నాయండీ, అయ్యా! లేకపోతే, ప్రార్థనన్నీ మళ్ళీ ఇక్కడికి రమ్మంటారా?" అని మంచి మాటచేసుకొంటూ అడిగాడు అతగాడు తీవ్రంగా, "ప్రార్థనన్నీ నిన్ను క్రిమినల్ కోర్టుకు తీసుకెళ్తారు" అన్నాడు.

"సరిగా ఎన్నిగంటలకు తీసుకెళ్తారండీ అయ్యా! చూడండి, ఏమైనా సరే, ఆ వేళకు నేను సోమరిపోతుగా నిద్రపోతూఉండకుండా చూసుకోవాలాయన, అందుచేత!"

ఆ రోజుకి మళ్ళీ రెండోతప్పా, పరమాయి ఉన్న టేబిల్ కవలమనిషి పరమాయిపై "బ్రెటికి నడు"అంటూ గావుకే పెట్టి, ఉరిమాడు.

పరమాయికొట్టులోకి రాగానే, జైలు సోదరు లంతా చుట్టూ ముగి "ఏమయింది, ఏమయింది?" అంటూ అడగటం మొదలుపెట్టారు.

పరమాయి, ఉత్సాహంతో వెలిగిపోతూ అంతా చెప్పి, "బహుశా ఆర్మిడ్యూక్ ఫెర్డి నాండ్ ను స్వయంగా హత్య చేశా నన్నదానికి కూడా, సంతకం చేసి రాసియిచ్చా వనే అను కొంటాను" అని వాళ్ళకు జవాబు చెప్పాడు

పరమాయి మళ్ళీ చాపమీద నడుం వాల్చాడు. పడుకోబోయేముందు, చుట్టూకలయచూసి, "పుట్టి ఇక్కడి ఒక ఆలారం గడియారం అయినా ఉంటే బాగుండేదే" అన్నాడు.

కాని పరమాయికి ఆలారం గడియారం అన సరం లేకపోయింది. తెల్ల వారేటప్పటికి పోలీసులు వచ్చి, పోలీసువాళ్లో ఎక్కించుకొని క్రిమినల్ కోర్టుకు తోలకుపోయారు. జైలుగేట్లు దాటగానే పోలీస్ వాళ్లో ఉన్న సాటి మద్దయి లను చూసి పరమాయి, "ప్రార్థనన్నీ లేచిన పిట్టకే, పురుగు దొరకుతుంది"అంటూ బ్రహ్మాంగారి నూత్తులు బోధించ సాగాడు.

ఆంధ్రదేశంలో ఆహారపుపంటల ఉత్పత్తి (19 వ పేజీ తరువాయి)

ముఖ్య ఆహారధాన్యాల విషయంలో ఆంధ్ర దేశపు పరిస్థితి చాలా అనుకూలంగా ఉంది.

ఇంక ఈ ముఖ్యమైన ధాన్యాలు, మిగతా ధాన్యాలు—జొన్నలు, రాగులు వగైరా—కలిపి

ప్రాంతం	ఏడాదివ్యక్తి సగటు ఉత్పత్తి పాస్	రోజువ్యక్తి సగటు ఉత్పత్తి జొన్నలు	రోజుకు 24 జొన్నల ప్రకారం తరుగు, హెచ్చు
సంయుక్త రాష్ట్రాలు	491	21.5	—2.5
బొంబాయి	454	20.0	—4.0
అసాం	834	14.6	—9.4
బీహారు	891	17.0	—7.0
మధ్యరాష్ట్రాలు, బీరారు	501	22.0	—2.0
ఒరిస్సా	475	21.0	—8.0
ఆంధ్రదేశం	579.5	25.4	+1.4
తమిళనాడు	421	18.4	—5.6

మొత్తం అన్నిరకాల ఆహారధాన్యాల పరిస్థితి కూడా చూద్దాం.

(3వ పేజీకి 19 పేజీలో చూడుడు)

ఆంధ్ర తమిళనాడుల్లో అన్ని ధాన్యాలను cleaned grains గా లెక్క కట్టబడెంది. మిగతా ప్రాంతాల్లో ఒక పరిపంటను ముటుకే బియ్యం గా లెక్కచూసి, మిగతా వాటిని ముడి పంటలు ప్రమాణంలోనే ఎంచటమైనది కాబట్టి దంపులో పోయే పొల్లు లెక్కచూస్తే, మిగతా ప్రాంతాల ఉత్పత్తి లెక్కలు ఇంకా తక్కువయ్యే. ఆంధ్రతమిళనాడుల్లో తప్ప మిగతా ప్రాంతాల్లో ఆహారధాన్యాలలో Gram ను కూడా చేర్చట మొంది. ఇలా ఆంధ్రతమిళనాడు పంటలకుకూడా చేర్చితే, వాటి పంటల ఉత్పత్తి ఇంకా ఎక్కువవుతుంది.

విత్తనాలకు వగైరా 5% తగ్గిస్తే, తిండికి నికరంగా నిల్వఉండే మొత్తం తేలుతుంది. ఆ లెక్కన, నికరం నిల్వను, రోజువారీ సగటు వ్యక్తి ఉత్పత్తిని చూద్దాం.

(4-వ పేజీకి క్రింద చూడుడు)

రోజుకు అన్ని ఆహారధాన్యాలు మొత్తం 24 జొన్నలు అవసరమనే లెక్కబట్టి, ఆంధ్ర దేశం తప్ప మిగతా ప్రాంతాలన్నీ తరుగు ప్రాంతాలే ఆంధ్రలో రోజుకు సుమారు 1 1/2 జొన్నలు హెచ్చు ఉత్పత్తి.

కాబట్టి ముఖ్యఆహారధాన్యాలైన గోధుమన, బియ్యం దృష్ట్యాను, మొత్తం అన్నిరకాలైన ఆహార ధాన్యాల—చోళ్ళు, రాగులు వగైరా—దృష్ట్యాను ఆంధ్రదేశంలో మిగతా ప్రాంతాల్లో కంటే ఉత్పత్తి అధికంగా ఉండటమేకాక, జనాభా కనసరమైనదానికంటే కొంచెం హెచ్చుగా ఉందనికూడా రుజువువుతోంది.

మొత్తం ఆహారధాన్యాలు ఎన్ని జొన్నలు అవసరమనే విషయమై డాక్టరు ఆక్ రాయిడ్ గారి లెక్కలను ఉదాహరిస్తున్నాను:

ఆహారం రోజుకు యుక్త వయస్కునికి జొన్నలు

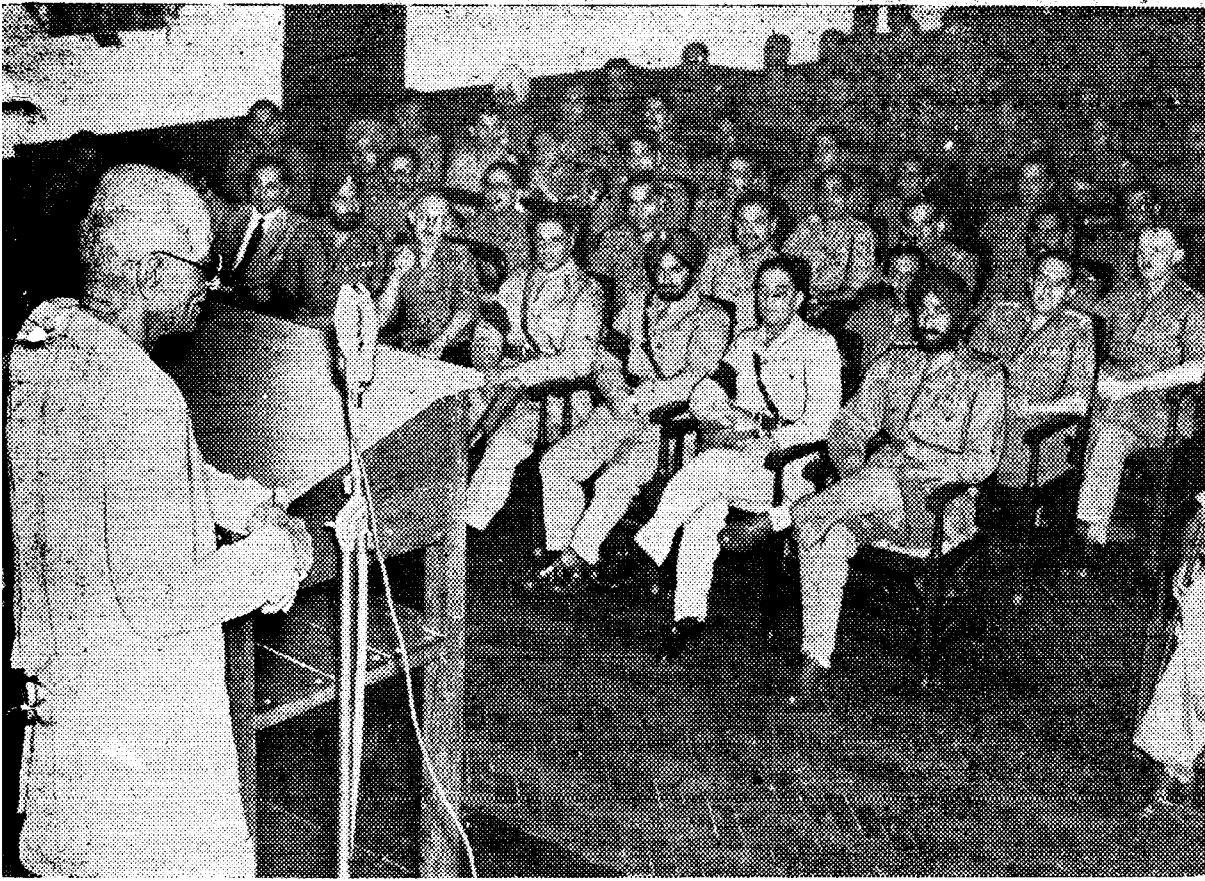
బియ్యం	10
జొన్నలు వగైరా	5
సవ్వలు	3
పాలు	8
కూర, గాయ	6
అకుకూర	4
నూనె, నెయ్యివగైరా	2
పళ్ళు	2

పైన ఆరోగ్యం కలిగించటానికి ఇలాగే ఆహారం అవసరమని ఈ లెక్కన బియ్యం, జొన్నలు వగైరా కలిపి రోజుకు 15 జొన్నలు చాలు కాని మనం రోజుకు 24 జొన్నలు లెక్కలోకి తీసుకున్నాం అంటే రోజుకు 9 జొన్నలైన ఎక్కువ లెక్కకట్టాం. కాబట్టి పైన పేర్కొన్న ప్రమాణాలను బట్టి కూడా ఆంధ్రదేశంలో ఆహారపుపంటల ఉత్పత్తి అనుకూలంగా ఉందని, ఇతరతరుగు ప్రాంతాలకు ఎగుమతిచేయటానికి పీలుగా ఉందని స్పష్టమవుతోంది.

అయితే, ఇవి 1940-41 లెక్కలు. క్రమేసీ ప్రభుత్వ ఆశ్రద్ధి ఫలితంగా, ప్రజల నిర్లక్ష్యత మూలంగానూ ఆహారపుపంటల వ్యాప్తి తగ్గి తోంది. ఇంకొక పక్కన జనాభా పెరుగుతోంది. అయినా కొంచెం మెలకువ వహించి, తగిన ఏర్పాట్లు చేస్తే, మనం జనాభావిషయమై భయపడవలసిందేమీ లేదు.

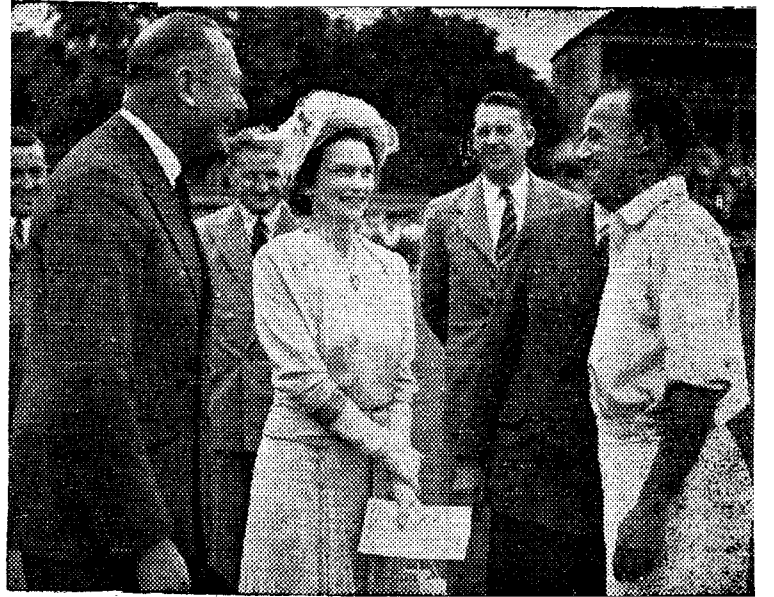
ఇప్పటి వ్యవసాయ-స్కీములు అమలు జరిగేటప్పటికి ఆంధ్రదేశం మళ్ళీ అన్నపూర్ణ కాగలదు.

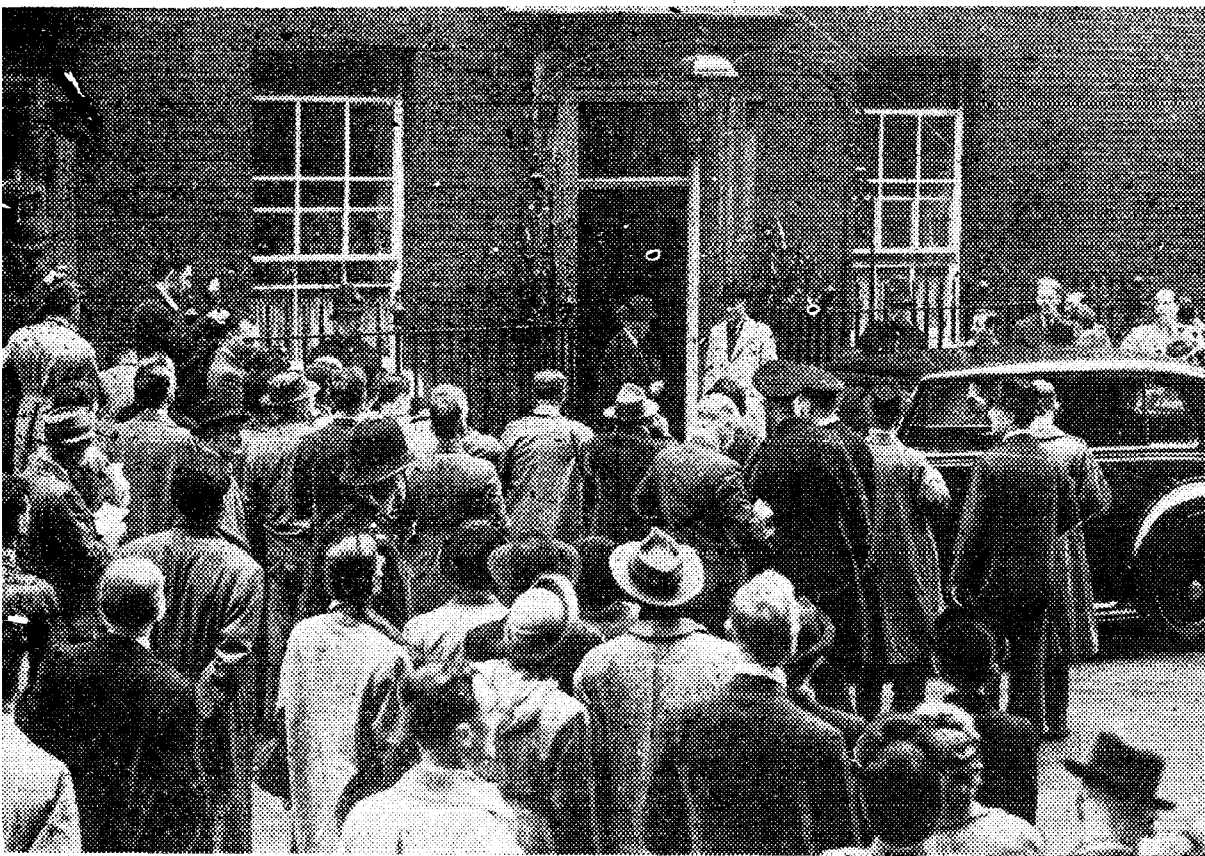

గవర్నర్ జనరల్ శ్రీమత్ చక్రవర్తి రాజగోపాలాచారిగారు ఇటీవల డెహ్రాడూన్ జర్మనీ పుష్పం ఇంటియక్ విలిటరీ అకాడమీలో డిఫెన్స్ కాన్వెన్షన్ ఉద్ఘాటించి ఉపన్యసించినప్పటి దృశ్యం

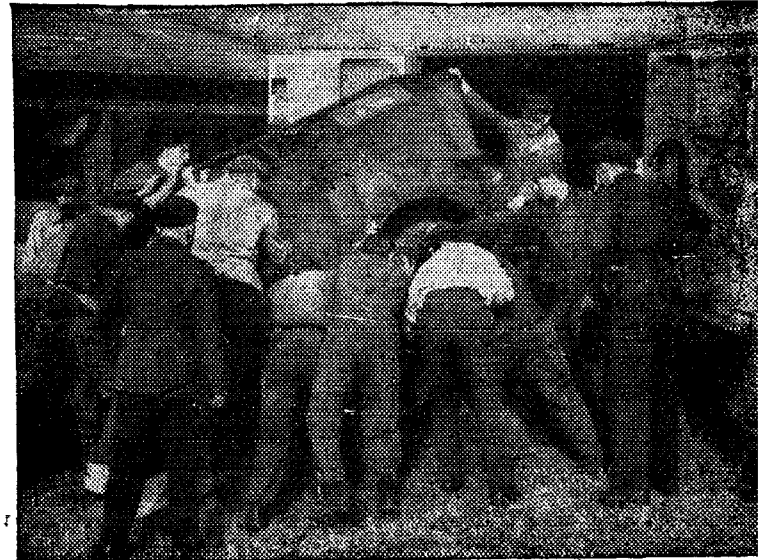
వార్తలు-విశేషాలు

ఆక్రిలియా క్రెకెట్ కిరుడు డాక్ బ్రాడ్ మకతో గౌస్వర్థ దంపతులు సంభాషిస్తున్నప్పటి దృశ్యం

అధిపి వేళ ప్రధానాంశకు పోతూ పత్రికా విలేజులు ఫోటో తీసికొనుటకు 10 శానింగ్స్ థి గవనం గురుకులో నిలుచున్న శ్రేణులు

బరీ నకు పశ్చిమరాజ్యాల, విమానాలద్వారా ఆహారాన్నే కాక, విద్యుత్తు క్తి యంత్రాల మొదలైనవాటినికూడా సరఫరాచేస్తున్నాయి. జర్మనీలో, యార్క్ నుంచి విమానంద్వారా ఎలక్ట్రిక్ యంత్రం దింపుతూన్న దృశ్యం

ఒలింపిక్ పందేలలో పాల్గొన్న బ్రిటిష్ యువతీమణులు

ట్రెటకోలో "అధికాహార" తృప్తి ప్రజాశక్తి లక్రింద, దేశంలోని రాజ బాటల పక్కనున్న కాళిబాగాల నన్నిటిని సేద్యంలోకి తెస్తున్నారు

శ్రీమద్భగవద్గీత

వ్యాఖ్యాత: శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారు

ఐదవ ముద్రణము

సంస్కృతమూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ
వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. శీతాధ్యయన
కరులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు

వెల రు 4-0-0 లు.

తపాలాఖర్చు రు. 0-9-0.

పోస్టుబాక్సు 212,

ఆంధ్రగ్రంథమాల

మదరాసు 1.

గాంధీ మహాత్ముని

ఆత్మకథ

రెండవ సంపుటములు

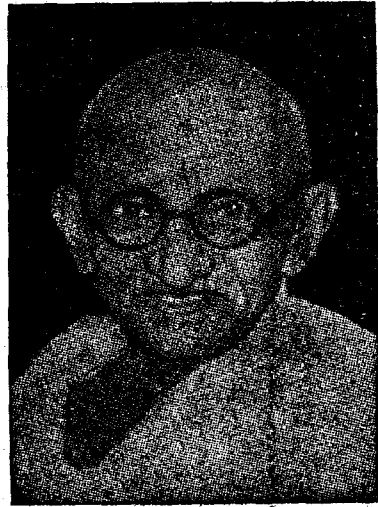
[చతుర్థ ముద్రణము]

శీతాధ్యయన వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతిసంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో రు 10-12-0

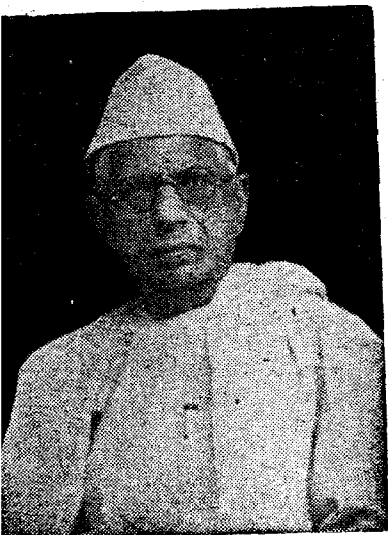

కళా ప్రహర్ష

శ్రీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారి

ఉత్కృష్టరచన

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర

సరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో సాధించిన నమగ్రనమితు.

వయోంధ్ర వాఙ్మయ చరిత్రకు విశుద్ధదర్శణం సాతచరిత్రల నన్నిటిని అవలోదనచేసి
నమస్వయించి క్రోడీకరించిన సినలయిన చరిత్ర.

కానినాలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, సన్నయ భర్మమా
అని ఒక్క ఊపుర దివ్యాకారంతో బైటపడి, నానాటికి నవనవో ద్వలంగా వికసించిన మన
వాఙ్మయం పోయిన పలుపోకడలను పోడిమితో చూపెట్టాలని ఉత్తమ గ్రంథం

వెల రు 2-0-0లు, తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

పోస్టు బాక్సు నం. 212, మదరాసు.